

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจความคิดเห็นเรื่อง "การศึกษาระดับปริญญาตรีในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบ
สัมภาษณ์ และแบบแสดงความคิดเห็นที่มีโครงสร้าง โดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาม
กรอบการวิจัยในรูปของตารางและความเรียงดังมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

- ก) สถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน
- ข) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

- ก) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน
 - สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
 - สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม
 - ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
 - ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม
- ข) ประมวลข้อมูลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน 4 สถาบัน
อุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

- ก) สถานภาพทั่วไป ของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

ข) ความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ข) ประมวลข้อมูลการสัมภาษณ์นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามนักศึกษาศิลปะศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาศิลปะศึกษา

ข) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปะศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแสดงความคิดเห็นที่มีโครงสร้างของนักศึกษาศิลปะศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ข) ประมวลข้อมูลความคิดเห็นนักศึกษาศิลปะศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) สถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	50.0
หญิง	2	50.0
รวม	4	100.0
2. อายุ		
31-40 ปี	1	25.0
41-50 ปี	2	50.0
50 ปีขึ้นไป	1	25.0
รวม	4	100.0
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	4	100.0
4. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด		
ศิลปศึกษา	1	25.0
ออกแบบ	1	25.0
ไทยศึกษา	1	25.0
สโตนศึกษา	1	25.0
รวม	4	100.0
5. ประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านในระดับอุดมศึกษา		
6-10 ปี	2	50.0
11-15 ปี	1	25.0
มากกว่า 15 ปี	1	25.0
รวม	4	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ) สถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. เคยเป็นอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรวิชานี้ในสถาบันอื่น		
เคย	2	50.0
ไม่เคย	2	50.0
รวม	4	100.0
7. เคยเป็นกรรมการการตัดสินการประกวดศิลปะพื้นบ้าน		
เคย	3	75.0
ไม่เคย	1	25.0
รวม	4	100.0
8. เคยเขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน		
เคย	4	100.0
9. เคยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในท้องถิ่น		
เคย	4	100.0
10. เคยจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะพื้นบ้านกับชุมชนในท้องถิ่น		
เคย	4	100.0
11. เคยทำการศึกษาวิจัยในด้านศิลปะพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง		
เคย	3	75.0
ไม่เคย	1	25.0
รวม	4	100.0
12. คิดว่านักศึกษาศิลปะศึกษาทุกคนควรเรียนวิชานี้หรือไม่		
ควร	4	100.0
13. ควรมีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการ แลกเปลี่ยน ความรู้ความคิด ประสบการณ์ ในการเรียนการสอนวิชานี้ เห็นด้วย	4	100.0

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า อาจารย์ผู้สอน เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 50.0 เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 50.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 50 ปีขึ้นไป โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททั้งหมด อันได้แก่จาก สาขาวิชาศิลปศึกษาจำนวน 1 คน สาขาออกแบบจำนวน 1 คน และสาขาอื่นๆคือ โสตทัศนศิลป์ จำนวน 1 คน และสาขาไทยศึกษา จำนวน 1 คน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.0 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 และมากกว่า 15 ปีคิดเป็นร้อยละ 25 โดยเคยเป็นอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรวิชาศิลปะที่บ้านในสถาบันอื่นเพียง ร้อยละ 50.0 เท่านั้น อาจารย์ผู้สอนเคยเป็นกรรมการการตัดสินการประกวดศิลปะที่บ้านคิดเป็น ร้อยละ 75 โดยอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่บ้านของทั้ง 4 สถาบันทั้งหมดเคยเขียนบทความเกี่ยวกับวิชาศิลปะที่บ้าน เคยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในท้องถิ่น เคยจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะที่บ้านกับชุมชนท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และส่วนใหญ่เคยทำวิจัยใน ด้านศิลปะที่บ้านอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 75 นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะที่บ้าน ทั้งหมดต่างเห็นตรงกันว่า นักศึกษาศิลปศึกษาทุกคนควรเรียนวิชาศิลปะที่บ้าน และควรมีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของ อาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน

ข) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านต่างๆ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชา ศิลปะที่บ้านด้านผู้สอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	มีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีวิชาศิลปะที่บ้าน	4.25	0.50
2	มีทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะที่บ้าน	3.75	0.96
3	มีบทบาทเป็นผู้นำในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้วิชาศิลปะที่บ้าน	3.75	1.26
4	เข้าใจความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนในการศึกษาวิชาศิลปะที่บ้าน	4.25	0.96
5	ให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.50	0.58
6	เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลแสวงหาความรู้ใหม่ๆเสมอ	4.50	0.58
7	มีความทันสมัยในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่	3.75	0.96

ตารางที่ 2 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน
วิชาศิลปะพื้นบ้านด้านผู้สอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
8	มีผลงานทางด้านวิชาการเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ	4.00	1.15
9	มีส่วนร่วมกับผู้ชำนาญงานศิลปะพื้นบ้านในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้นบ้าน ในท้องถิ่น	4.25	0.96
10	เป็นผู้ชำนาญงานศิลปะพื้นบ้านทั้งในท้องถิ่นของตนเองและท้องถิ่นอื่นๆ	4.00	1.15

จากตารางที่ 2 จะแปลผลได้ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความคิดเห็น
ว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ผู้สอนให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียน เป็นผู้มี
วิสัยทัศน์กว้างไกลแสวงหาความรู้ใหม่ๆเสมอ ตามลำดับ และมีความเห็นว่ามีทักษะในการ
ปฏิบัติงานศิลปะพื้นบ้านและมีความทันสมัยในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่น้อยที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชา
ศิลปะพื้นบ้านด้านผู้เรียน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	เห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน	4.25	0.96
2	เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี	3.50	1.00
3	เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ	4.00	0.82
4	มีความพร้อมในการทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ	4.25	0.96
5	มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นของตน	3.75	0.96
6	มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นอื่นๆ	3.25	1.26
7	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่น	3.25	1.26
8	ชอบทำงานเป็นรายบุคคล	3.50	1.29
9	ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม	3.50	0.58
10	สามารถนำความรู้ศิลปะพื้นบ้านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันใน ปัจจุบันได้	3.75	0.50

จากตารางที่ 3 จะแปลผลได้ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความคิดเห็น
ว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ ผู้เรียนเห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการเรียนการ

สอนวิชาศิลปะพื้นฐาน มีความพร้อมในการทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ ตามลำดับ และเห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นฐานในท้องถิ่นอื่นๆ น้อยที่สุด มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้นฐานในท้องถิ่นน้อยที่สุด

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นฐานด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	เกิดความรู้ความเข้าใจ	4.75	0.50
2	เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม	4.75	0.50
3	เกิดทักษะด้านการปฏิบัติ	4.00	0.82
4	เกิดความเข้าใจขั้นตอนการคิดและแก้ปัญหา	4.00	0.82
5	รู้จักบูรณาการความรู้ที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ	4.25	0.96
6	รู้จักการประยุกต์ สร้างสรรค์ พัฒนา	4.25	0.50
7	สามารถสืบสาน อนุรักษ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้	4.75	0.50
8	สามารถเชื่อมโยงสู่ศิลปะประจำชาติหรือศิลปะอื่นๆได้ต่อไป	4.50	0.58
9	เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ	4.75	0.50
10	บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงมีการกำหนดระยะเวลาในการศึกษาไว้อย่างเหมาะสม	4.50	0.58

จากตารางที่ 4 จะแปลผลได้ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นฐานมีความคิดเห็น ว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเน้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม สามารถสืบสาน อนุรักษ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ เท่ากัน และเห็นว่าเน้นด้านเกิดทักษะด้านการปฏิบัติและเกิดความเข้าใจขั้นตอนการคิดและแก้ปัญหาน้อยที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชา ศิลปะพื้นบ้านด้านเนื้อหาวิชา

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.25	0.96
2	ด้านประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน	4.25	0.96
3	ด้านความงามหรือสุนทรีย์ทางศิลปะ	4.75	0.50
4	ด้านปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อาทิ สังคม คติความเชื่อ วิถีชีวิตและอื่นๆ	4.75	0.50
5	ความจำเป็นและความต้องการในด้านการตลาด ธุรกิจการค้า	4.00	0.82
6	การเลือกสรรวัสดุและวัตถุดิบในงานศิลปะพื้นบ้าน	4.25	0.96
7	การสร้างและพัฒนาารูปแบบศิลปะพื้นบ้าน	4.25	0.96
8	กรรมวิธีหรือเทคนิคในงานศิลปะพื้นบ้าน	4.25	0.96
9	ตัวผลงานศิลปะพื้นบ้าน	4.25	0.96
10	คุณค่าทางศิลปะในงานศิลปะพื้นบ้าน	4.50	0.58

จากตารางที่ 5 จะแปลผลได้ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความคิดเห็นว่าคุณค่าความเป็นจริงในระดับมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหารายวิชาศิลปะพื้นบ้านเน้นเกี่ยวกับ ด้านความงามหรือสุนทรีย์ทางศิลปะ ด้านปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อาทิ สังคม คติความเชื่อ วิถีชีวิตและอื่นๆ ตามลำดับ และมีความเห็นว่าคุณค่าด้านความจำเป็นและความต้องการในด้านการตลาด ธุรกิจการค้า น้อยที่สุด

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชา ศิลปะพื้นบ้านด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ใช้วิธีบรรยาย	4.25	0.96
2	ใช้วิธีสาธิต	2.75	1.26
3	ใช้วิธีอภิปรายหาข้อสรุป	4.25	0.96
4	ใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ	3.25	1.70
5	ใช้วิธีการสอนแบบปฏิบัติจริง	3.25	1.70
6	ใช้วิธีให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง	4.25	0.58
7	ใช้วิธีบูรณาการความรู้หลากหลายด้านที่สัมพันธ์กันได้	4.50	0.58

ตารางที่ 6 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน
วิชาศิลปะพื้นบ้านด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
8	ใช้วิธีพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรง	4.75	0.50
9	ใช้วิธีสอนแบบวิเคราะห์และวิจารณ์	5.00	0.00
10	ใช้วิธีการสร้างสถานการณ์จำลอง	3.50	1.73

จากตารางที่ 6 จะแปลผลได้ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความคิดเห็น
ว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ ใช้วิธีสอนแบบวิเคราะห์และวิจารณ์ ใช้วิธีพาผู้เรียนไป
ศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรง ใช้วิธีบูรณาการความรู้หลากหลายด้านที่สัมพันธ์
กัน ตามลำดับ และเห็นว่าใช้วิธีการสาธิตน้อยที่สุด

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชา
ศิลปะพื้นบ้านด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ตำรา วารสาร หนังสือ	4.75	0.50
2	เอกสารประกอบการเรียนการสอน	4.75	0.50
3	การจัดนิทรรศการ	3.00	2.30
4	วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์	4.25	1.50
5	นาฏกรรมและการแสดง	2.25	1.50
6	สื่อทางเสียง	2.25	1.50
7	รูปภาพ	4.25	0.96
8	วัตถุสิ่งของจริง	3.75	0.96
9	คอมพิวเตอร์และ INTERNET	2.75	1.70
10	คนเป็นสื่อในการเรียนการสอนหรือแสดงเป็นตัวอย่าง	2.75	1.70

จากตารางที่ 7 จะแปลผลได้ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความคิดเห็น
ว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ คือ ตำรา วารสาร หนังสือ
เอกสารประกอบการเรียนการสอน และเห็นว่าใช้นาฏกรรมและการแสดงน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชา ศิลปะพื้นบ้านด้านการวัดประเมินผล

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	แบบทดสอบ	4.00	1.15
2	การทำรายงาน	4.25	0.96
3	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.25	0.96
4	การนำเสนอ	4.25	0.96
5	สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	4.00	0.82
6	เพิ่มสะสมงาน	2.75	1.26
7	การปฏิบัติงาน	3.50	0.58
8	วัดประเมินผลเป็นรายบุคคล	3.50	0.91
9	วัดประเมินผลเป็นกลุ่ม	4.00	0.82
10	การสัมภาษณ์	4.00	0.82

จากตารางที่ 8 จะแปลผลได้ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความคิดเห็นว่าคุณค่าความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ การวัดประเมินผลที่ใช้ คือ การทำรายงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การนำเสนอ เท่ากัน และเห็นว่าใช้เพิ่มสะสมงานน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
1.	ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน	
	1.1) ด้านผู้สอน ได้แก่	
	- ผู้สอนขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ ผู้สอนต่างคนต่างสอนต่างทำ	4
	- ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะที่บ้านจำกัดไม่กว้าง ไม่ครอบคลุมไม่ลึก.....	4
	- ผู้สอนขาดทักษะด้านการปฏิบัติงานศิลปะที่บ้าน.....	4
	- ผู้สอนมีภาระการสอนหลายวิชาและภาระอื่นๆมาก.....	4
	- ผู้สอนสอนได้เพียงแต่ทฤษฎีเท่านั้น.....	3
	- ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ ในท้องถิ่น.....	2
	- ผู้สอนไม่มีเวลาในการลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาวิจัย.....	2
	- ผู้สอนขาดความรู้ในการสื่อสารภาษาท้องถิ่นกับคนในพื้นที่.....	1
	- ผู้สอนไม่มีเวลาในการสำรวจพื้นที่หาไปทัศนศึกษา.....	1
	- ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในงานหัตถกรรมพื้นบ้านดีในระดับหนึ่งทำให้กรอบวิชาศิลปะที่บ้านอยู่บนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของผู้สอนเอง.....	1
	- ผู้สอนไม่มีเวลาในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน.....	1
	- ผู้สอนไม่เตรียมโครงการ หรืองบประมาณสำหรับการพาผู้เรียนไปทัศนศึกษา.....	1
	- ผู้สอนขาดความคุ้นเคยกับท้องถิ่น.....	1
	- ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติจริงๆ มีน้อย.....	1
	- ผู้สอนขาดกำลังใจในการสอน.....	1
	1.2) ด้านผู้เรียน ได้แก่	
	- ผู้เรียนขาดพื้นฐานความรู้ความเข้าใจด้านศิลปะที่บ้าน.....	4
	- ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนใจ มองว่าไกลตัว ไม่ใช่ในชีวิตประจำวัน ลำสมัย.....	4
	- ผู้เรียนที่มาจากต่างภาค ต่างศาสนา ต่างภาษาถิ่นทำให้ไม่เข้าใจศิลปะที่บ้านในศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นที่สถาบันตนเองตั้งอยู่.....	2
	- ผู้เรียนขาดการศึกษาข้อมูลให้ดีก่อนลงเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	2
	- ผู้เรียนบางส่วนขาดความรับผิดชอบในการศึกษาด้วยตนเองทำให้งานขาดคุณภาพ.....	1
	- ผู้เรียนเก็บข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน.....	1
	- ผู้เรียนทำงานได้คุณภาพต่ำลงจากในอดีตมาก.....	1
	- ผู้เรียนขาดความคุ้นเคยกับท้องถิ่น.....	1

ตารางที่ 9 (ต่อ) ความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- ผู้เรียนต้องลาวิชาอื่นๆเพื่อไปศึกษานอกสถานที่.....	1
	- ผู้เรียนไม่ทำตามกรอบการศึกษาที่ผู้สอนกำหนดไว้ให้.....	1
	- ผู้เรียนทำงานศิลปะที่บ้านไม่ได้แม้จะใช้การสาธิต.....	1
	- ผู้เรียนไม่มีเวลาในการศึกษาภาคสนาม.....	1
	1.3) ด้านวัตถุประสงค์ ได้แก่	
	- ไม่มีปัญหาใดๆ.....	4
	1.4) ด้านเนื้อหาวิชา ได้แก่	
	- เนื้อหาวิชาจริงๆอยู่ในท้องถิ่นไม่ใช่ในตำราหรือในห้องเรียนเท่านั้น.....	4
	- ขาดเนื้อหาในท้องถิ่นอีกมาก.....	1
	- เรียนเนื้อหาในท้องถิ่นอื่นๆได้ไม่มากนักเนื่องจากระยะทางไกลไม่สะดวกไปที่จริง.....	1
	1.5) ด้านวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่	
	- ขาดวิธีการเรียนโดยลงเก็บข้อมูลภาคสนามและทัศนศึกษาในสถานที่จริง.....	4
	- วิธีการสอนขึ้นกับผู้สอนแต่ละคน.....	4
	- ใช้ห้องเรียนเป็นหลักในการเรียนการสอน.....	3
	- การเรียนวิชาศิลปะที่บ้านใช้สื่ออย่างเดียวไม่เพียงพอและไม่เกิดประโยชน์นัก.....	1
	- มีปัญหาอุปสรรคความยุ่งยากในการเตรียมการพานักศึกษาออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่.....	1
	- วิธีการเชิญวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้านมาในสถาบันการศึกษาไม่ค่อยได้ผล.....	1
	- การจัดทำข้อมูลการลงภาคสนามที่น่าสนใจเสนอเป็นรายงาน.....	1
	1.6) ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่	
	- ขาดตำราในด้านนี้ ยังมีตำราน้อย ยังขาดแคลนสื่ออย่างมากโดยเฉพาะตัวครูเป็นสื่อสำคัญและเป็นสิ่งสำคัญที่สุด.....	4
	- ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ตำรา เอกสารใช้อ้างอิง รายงานการวิจัย ผลงานวิจัย และอื่นๆ อีกมากมาย.....	4
	- ขาดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนหรือขอยืมสื่อระหว่างสถาบันต่างภูมิภาคกัน.....	4
	- เอกสารประกอบการสอนไม่ทันสมัย.....	4

ตารางที่ 9 (ต่อ) ความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- ผู้สอนไม่มีเวลาในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน.....	4
	- ตัวครูเป็นสื่อสำคัญและเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านที่ยังขาดแคลนมาก.....	1
	- วิทยากรนักวิจัยช่วยสอนมีความชำนาญทำวิจัยแต่ไม่มีความชำนาญในการสอนทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจ.....	1
	- วิทยากรชาวบ้านมีทักษะความชำนาญในการทำชิ้นงานแต่สอนไม่เป็นหรือไม่กล้าสอน...	1
	- วิทยากรอยู่ไกล เดินทางยากลำบาก.....	1
	- การสรรหาหรือคัดเลือกสรรหาสถานที่ที่เอื้อและเหมาะสมต่อการศึกษา.....	1
	1.7) ด้านการวัดประเมินผล ได้แก่	
	- ไม่มีปัญหาใดๆ.....	3
	- ผู้เรียนบางส่วนพยายามทำงานนอกกรอบเกณฑ์การประเมินผลทำให้หลุดประเด็นการศึกษาทำให้มีผลต่อการประเมินผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แต่แรก.....	1
2.	สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่	
	- ขาดการสนับสนุนด้านการเงิน ค่าใช้จ่าย งบประมาณต่างๆ.....	4
	- มีความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมท้องถิ่น.....	2
	- แหล่งศิลปะพื้นบ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัสดุ รูปแบบ และอื่นๆ.....	2
	- แหล่งศิลปะพื้นบ้านอยู่ห่างไกลสถาบันการศึกษา.....	1
	- ความไม่คุ้นเคยในสภาพและคนต่างท้องถิ่นเป็นอุปสรรคในการลงพื้นที่.....	1
	- สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมในการเรียนการสอนศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- มีการนำเครื่องมือทันสมัยมาใช้ในการทำงานศิลปะพื้นบ้านแทนวิธีโบราณดั้งเดิม.....	1
	- แหล่งศิลปะพื้นบ้านลดน้อยลง หาดูยาก.....	1
3.	สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่	
	- ผู้สอนไม่ได้รับความสำคัญ การสนับสนุน ความจริงใจ ความทุ่มเททั้งจากระดับสูงและระดับล่าง.....	4
	- ผู้สอนถูกมองว่าเป็นคนล้าสมัย ไม่โก้เก๋ เคย สอนเรื่องเก่าล้าสมัย.....	4
	- คนในพื้นที่หรือท้องถิ่นเองไม่ให้ความสนใจในเรื่องนี้.....	2
	- แหล่งข้อมูลท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงบางแห่งเรียกชื่อค่าตอบแทนจากผู้เรียน.....	1
	- OTOP มีผลต่องานศิลปะพื้นบ้านในด้านการอนุรักษ์หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนที่สนองประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ รับผิดชอบต่อตลาด และการดำรงอยู่ต่อไปในปัจจุบัน.....	1

ตารางที่ 9 (ต่อ) ความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
4.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่	
	- ระยะทางเป็นอุปสรรคสำคัญในการศึกษาศิลปะพื้นบ้านต่างท้องถิ่น.....	4
	- การเดินทางไปทัศนศึกษาต่างภูมิภาคท้องถิ่นมีค่าใช้จ่ายสูง.....	4
	- งานศิลปะพื้นบ้านบางอย่างมีการทำเป็นบางฤดูกาลเท่านั้น.....	1
	- งานศิลปะพื้นบ้านบางอย่างขาดความเป็นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมจากการนำวิธีการสมัยใหม่มาใช้แทนวิธีการโบราณที่ทำด้วยมือล้วนๆ.....	1
	- ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอุปสรรคในการสื่อสารความเข้าใจเรื่องศิลปะพื้นบ้าน...	1
	- สภาพดั้งเดิมแหล่งศิลปะพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไป.....	1
5.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่	
	- สถาบันการศึกษายังขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านหรือคนในท้องถิ่น.....	4
	- ขาดการสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และผู้บริหารระดับสูง.....	4
	- แหล่งความรู้พื้นบ้านที่มีชื่อเสียงบางแห่งขาดความสนใจหรือให้ความสำคัญในแง่ของการศึกษาจึงไม่ให้สัมภาษณ์และไม่ให้ข้อมูล.....	3
	- วัฒนธรรมที่แตกต่างเป็นอุปสรรคในการศึกษาและทำความเข้าใจในระยะเวลาอันสั้น...	2
	- สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ไม่เอื้อต่อการศึกษาศิลปะพื้นบ้านในพื้นที่จริง.....	1
	- ขาดการดูแลศิลปินหรือปราชญ์พื้นบ้าน.....	1

จากตารางที่ 9 อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า

ปัญหาด้านผู้สอนมากที่สุดคือ ผู้สอนขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ ผู้สอนต่างคนต่างสอนต่างคนต่างทำ ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านจำกัดไม่กว้าง ไม่ครอบคลุม ไม่ลึก ขาดทักษะด้านการปฏิบัติงานศิลปะพื้นบ้าน มีภาระการสอนหลายวิชาและภาระอื่นๆมาก

ปัญหาด้านผู้เรียนมากที่สุดคือ ผู้เรียนขาดพื้นฐานความรู้ความเข้าใจด้านศิลปะพื้นบ้าน ไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนใจ มองว่าไกลตัว ไม่ใช่ในชีวิตประจำวัน ล้าสมัย

ปัญหาด้านเนื้อหาวิชาวิทยามากที่สุดคือ เนื้อหาวิชาจริงๆอยู่ในท้องถิ่นไม่ใช่ในตำราหรือในห้องเรียนเท่านั้น

ปัญหาด้านวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนมากที่สุดคือ ขาดวิธีการเรียนโดยลง
เก็บข้อมูลภาคสนามและทัศนศึกษาในสถานที่จริง วิธีการสอนขึ้นกับผู้สอนแต่ละคน

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนมากที่สุดคือ ขาดตำราในด้านนี้ ยังมีตำราน้อย
ยังขาดแคลนสื่ออย่างมาก โดยเฉพาะตัวครูเป็นสื่อสำคัญและเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ขาดแคลนสื่อการ
เรียนการสอน ตำรา เอกสารใช้อ้างอิง รายงานการวิจัย ผลงานวิจัยและอื่นๆอีกมากมาย ขาดความ
ร่วมมือในการแลกเปลี่ยนหรือขอยืมสื่อระหว่างสถาบันต่างภูมิภาคกัน เอกสารประกอบการสอนไม่
ทันสมัย ผู้สอนไม่มีเวลาในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลมากที่สุดคือ ไม่มีปัญหาใดๆ รองลงมาได้แก่
ผู้เรียนบางส่วนพยายามทำงานนอกกรอบเกณฑ์การประเมินผลทำให้หลุดประเด็นการศึกษาทำให้
มีผลต่อการประเมินผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แต่แรก

สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพความถี่มากที่สุดคือ ขาดการสนับสนุนด้านการเงิน
ค่าใช้จ่าย งบประมาณต่างๆ ความถี่รองลงมาเท่ากันคือ มีความหลากหลายและความแตกต่างทาง
วัฒนธรรมท้องถิ่น แหล่งศิลปะพื้นบ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัสดุ รูปแบบ และอื่นๆ

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ความถี่มากที่สุดคือ ผู้สอนไม่ได้รับความสำคัญ การ
สนับสนุน ความจริงใจ ความทุ่มเททั้งจากระดับสูงและระดับล่าง ถูกมองว่าเป็นคนล้าสมัย ไม่โก้
เซย สอนเรื่องเก่าล้าสมัย

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มากที่สุดคือ ระยะทางเป็นอุปสรรคสำคัญใน
การศึกษาศิลปะพื้นบ้านต่างท้องถิ่น การเดินทางไปทัศนศึกษาต่างภูมิภาคท้องถิ่นมีค่าใช้จ่ายสูง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มากที่สุดคือ สถาบันการศึกษายังขาดการมี
ปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านหรือคนในท้องถิ่น ขาดการสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
และผู้บริหารระดับสูง

ข) ประมวลข้อมูลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ วัฒนะ จุฑะวิภาต

ความคิดเห็น

1. ครูผู้สอนควรมีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง ควรมีจิตใจเป็น
ครู เป็นผู้ให้ที่ดี มีจิตสาธารณะจริงๆ ควรเป็นผู้รู้จริง คิดได้ ทำได้ จะต้องมียุทธินาถ 4 ได้แก่ จันทะ
วิริยะ จิตตะ วิมังสา ต้องเป็นผู้สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนในวิชาอื่นๆในการร่วมกันจัดสรร
เวลา การจัดทำรายงานให้เหมาะกับรายวิชาด้วย ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ต้องมีความจริงใจ

ในการสอน ต่อเนื้อหาวิชา ขยันค้นคว้าวิจัยศึกษาตลอดเวลา เพราะวิชาศิลปะพื้นฐานไม่ได้เป็นวิชาที่เนื้อหาตายแล้ว ตรงกันข้ามกลับมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ต้องชวนขยายหาความรู้อยู่เสมอ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างความน่าสนใจแก่ผู้เรียน หรือการใช้เทคโนโลยีมาช่วย

2. ผู้เรียนในปัจจุบันจำเป็นต้องได้รับการปูหรือการปลูกฝังพื้นฐานทัศนคติที่ดีต่อศิลปะพื้นฐานอีกมากโดยเฉพาะจากที่บ้าน ส่วนมุมมองต่อผู้เรียนวิชาศิลปะพื้นฐานก็ถูกมองว่าเป็นผู้ไม่น่าสมัย ไม่เก๋ ไม่เท่ ดูเซยเหมือนเรียนวิชาภาษาไทย หรือวิชาภาษาบาลีสันสกฤต

3. เนื้อหารายวิชา ต้องอาศัยการค้นคว้า ศึกษาวิจัยอยู่เสมอ

4. วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับครูผู้สอนแต่ละคนที่ต้องพยายามสอนให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่า ความสำคัญของงานศิลปะพื้นฐานจริงๆ พยายามหาจุดขายของวิชาศิลปะพื้นฐานมานำเสนอให้แก่ผู้เรียน ต้องได้เห็นได้สัมผัสของจริง โดยอาศัยของท้องถิ่นหรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอน

5. ตัวครูเป็นสื่อสำคัญและเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เป็นองค์ประกอบสำคัญและสิ่งแวดล้อมสำคัญในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นฐาน

6. สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือทางกายภาพจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ไม่เป็นปัญหาถ้าผู้เรียนและผู้สอนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อศิลปะพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยปิด จำเป็นต้องมีแหล่งความรู้ด้านศิลปะพื้นฐานหรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะพื้นฐาน

2. ส่วนแนวโน้มในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นฐานนั้นขึ้นกับผู้บริหารเป็นสำคัญ เด็กเป็นเหมือนผู้รับผู้ใหญ่ต้องทำตัวอย่าง

3. ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล

4. ควรมีกฎหมายบังคับในการปลูกฝังค่านิยมในงานศิลปะพื้นฐานเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่มีกฎหมายบังคับให้ผู้ปกครองต้องพาบุตรหลานไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์ด้วย

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นฐานไม่ได้รับความสำคัญ ขาดความจริงใจ ขาดความทุ่มเท ขาดการสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์การสอน การเงินสนับสนุน ทำให้ในการขอเบิกอุปกรณ์การเรียนการสอนหรือเงินเป็นได้ยาก ทั้งจากในระดับสูงและระดับล่างทำให้ผู้สอนขาดกำลังใจในการสอน

2. ขาดแคลนตำราอ้างอิง
3. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

2. อาจารย์ อัมพร ศิลปเมธากุล

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนมีภาระรับผิดชอบในการสอนมากต้องรับภาระการสอนหลากหลายวิชาหรือสอนพ่วงไม่ได้มีการสอนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งเพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการลงพื้นที่เพื่อทำศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องในท้องถิ่นอย่างจริงจัง

2. ผู้เรียนขาดรู้ความเข้าใจ ต้องใช้การกระตุ้น ปลุกฝัง อย่างมากเพื่อให้ทราบถึงเหตุผลที่ต้องมีการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน ก่อนเริ่มการเรียนการสอนเนื่องจากไม่ได้ถูกปลุกฝังในเรื่องเหล่านี้ตั้งแต่เด็ก ทำให้ต้องมาปูพื้นฐานในเรื่องของศิลปะที่บ้านกันใหม่ทั้งหมด ซึ่งเป็นการซ้ำเกินไปถ้าจะมาปูพื้นฐานเรื่องศิลปะที่บ้านกันในระดับอุดมศึกษา ที่จริงๆ แล้วควรเป็นระดับของการคิดค้นพัฒนาแล้ว ไม่ใช่ระดับของการรับรู้เบื้องต้น ส่วนใหญ่ชอบการทำงานเดี่ยว เป็นอิสระ

3. ถึงแม้ว่าจะมีวิทยากรชาวบ้านมาทำการสาธิตให้ดูแต่นักศึกษาไม่สามารถทำได้ เนื่องจากไม่มีพื้นฐานประกอบกับงานศิลปะที่บ้านเป็นงานที่ต้องอาศัยทักษะและการฝึกฝนระยะเวลานาน จึงเป็นไปได้ที่นักศึกษาจะทำได้ในระยะเวลานั้น

4. วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนและใช้วิธีการให้ผู้สอนพาผู้เรียนไปทัศนศึกษา มากกว่า ได้แก่ 1.วิธีการ Field Trip น่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน เพราะนิสิตนักศึกษามีโอกาสได้เห็นได้สัมผัส ของจริงได้ 2. วิธีการเชิญวิทยากรอาชีพผู้เชี่ยวชาญนักวิจัย ปราชญ์ชาวบ้านมาให้คำแนะนำหรือสอนในหรือนอกสถาบันการศึกษา 3. วิธีการทัศนศึกษา 4. อาจารย์สาธิตเอง

5. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้แก่แหล่งความรู้ด้านศิลปะที่บ้านที่จะใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาเริ่มลดน้อยลงและขาดเพื่อการศึกษายากมากขึ้นอันเกิดจากบริบทสังคมที่เดิมทำงานศิลปะที่บ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งวัสดุ รูปแบบ และอื่นๆ ดังนั้นแนวโน้มในการศึกษาศิลปะที่บ้านจากเดิมที่ต้องไปศึกษาจากแหล่งดั้งเดิมอาจจะต้องมีการเปลี่ยนเป็นการศึกษาแบบตามสมัยมากขึ้น ยังไม่มีการจัดเตรียมสถานที่ในท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นห้องเรียนให้นักศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้า หรือลงพื้นที่ ส่วนใหญ่ในการเรียนการสอนจะใช้วิธีการเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก

6. ชาวบ้านเจ้าของงานศิลปะพื้นบ้านเองยังขาดความมั่นใจในตัวเองเขากลัว ทำให้ไม่กล้าสอนด้วยมองว่าตนเป็นคนเรียนน้อยจะมาสอนคนเรียนในระดับสูงได้อย่างไร จึงต้องรีบทำความเข้าใจ ความมั่นใจกับคนในพื้นที่ในเรื่องนี้อันจะนำมาสู่การให้ความร่วมมือระหว่างชาวบ้านและสถาบันการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการแลกเปลี่ยนพูดคุย ปรึกษาหารือกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลระหว่างสถาบันการศึกษาในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน ถ้าเป็นไปได้ ควรมีการแลกเปลี่ยนหรือการขอยืม ร่วมมือกันในเรื่องสื่อการเรียนการสอนศิลปะพื้นบ้านระหว่างสถาบันในภูมิภาคต่างๆ

2. ถ้าเป็นไปได้ผู้สอนที่ดีควรเป็นคนในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถในศิลปะพื้นบ้านท้องถิ่นและมีความรู้ความสามารถในการสอน

3. ควรใส่เนื้อหาท้องถิ่นเข้าไปอีกมากขึ้น เนื่องจากการใส่เนื้อหาในท้องถิ่นอื่นๆ จะเกิดปัญหาในเรื่องของระยะทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อไปศึกษานอกสถานที่จริงได้

4. ควรมีการจัดตั้งในรูปของคณะกรรมการเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในการดูแลเรื่องเหล่านี้โดยตรง ควรมีการประสานงาน การแลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างอาจารย์ ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านในสถาบันต่างๆ หรือภูมิภาคต่างๆ องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบโดยตรงด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ลงมาช่วยดูแลศิลปินพื้นบ้านอาจเป็นในรูปของระบบหรือศูนย์ในการศึกษาได้ โดยภาครัฐต้องให้การสนับสนุน ในการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านในปัจจุบันยังขาดความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภูมิภาคต่างๆ เนื่องจากการสอนที่ต่างคนต่างสอนไม่ได้มีความร่วมมือหรือประสานงานกัน

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. จำนวนผู้สอนน้อย มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะพื้นบ้านจำกัด ไม่มีผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชานี้โดยเฉพาะขาดความรู้ความเข้าใจไม่ได้เข้าไปสัมผัสกับชาวบ้านในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องจากเป็นคนจากท้องถิ่นอื่นหรือเป็นคนจากในเมืองไม่ได้เป็นคนในระดับหมู่บ้าน

2. ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญในวิชาศิลปะพื้นบ้าน มองว่าเป็นสิ่งไกลตัว ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ในปัจจุบัน ไม่เกี่ยวข้องอะไรกับตนเอง

3. ผู้เรียนมาจากท้องถิ่นอื่นหรือต่างศาสนา ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่

4. ขาดความรู้ภาษาท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจกับคนท้องถิ่นได้และชาวบ้านก็ไม่เข้าใจภาษากลาง

5. วิธีสอนโดยการเชิญวิทยากรมาช่วยในการสอนพบปัญหาวิทยากรผู้สอนอยู่ไกลทำให้เป็นปัญหาด้านระยะทางและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

6. วิทยากรบางท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นนักวิจัยแต่ไม่สามารถสื่อสารหรืออธิบายหรือบรรยายให้นักศึกษาได้เข้าใจได้เนื่องจากไม่มีทักษะในการสอน ทำให้การสอนผู้เรียนไม่เข้าใจหรือรับเนื้อหาในเชิงการวิจัยที่หนักมากเกินไป

7. ปัญหาในเรื่องการพานิสิต นักศึกษาออกทัศนศึกษาต้องมีเวลาให้นักศึกษาได้เตรียมตัว มีปัญหาการต้องขอลาวิชาอื่นๆ มีขั้นตอนการเตรียมการที่ยุ่งยากพอสมควร มีค่าใช้จ่ายสูง แต่มีงบประมาณน้อยมาก ทำให้ผู้เรียนต้องออกค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอน

8. ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ไม่สามารถพานิสิต นักศึกษาลงพื้นที่ได้ อีกทั้งด้วยภาคใต้มีระยะทางที่ห่างไกลทำให้ไม่สะดวกในการจะเดินทางเพื่อไปทัศนศึกษายังท้องถิ่นอื่นๆ ทำให้ต้องอาศัยการศึกษาศิลปะที่บ้านจากภายในท้องถิ่นของตนเองเป็นหลัก แต่อาศัยสื่อต่างๆ ช่วยทำให้รับรู้ เข้าใจในงานศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งยังมีน้อยขาดแคลน ส่วนมากเป็นของผู้สอนสนใจเก็บสะสมส่วนตัวหรือสร้างขึ้นหรือหาเองแล้วนำมาให้ผู้เรียนได้ดู

9. คนในพื้นที่ก็ให้ความสนใจน้อย ขาดการสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และผู้บริหารระดับสูงต่างๆในด้านต่างๆ ที่ชัดเจน

10. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

3. รองศาสตราจารย์ นิยม วงศ์พงคำ

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในงานหัตถกรรมพื้นบ้านดีในระดับหนึ่ง ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะพื้นบ้านทุกอย่าง ทำให้ต้องวางกรอบการเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านอยู่บนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของผู้สอนเอง สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการวางกรอบการศึกษาวิชาศิลปะพื้นบ้านไว้เป็นเรื่องของงานหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าจะไม่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการปฏิบัติ แต่เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

และมีความสามารถในการวางกรอบความเข้าใจและการทำงานวิจัยให้ผู้เรียนก่อนออกสู่ภาคสนาม เพื่อศึกษาอย่างเต็มที่จริงได้ โดยผู้สอนถือว่าตนเองไม่สามารถสอนได้ทุกเรื่องหรือมีความสามารถไปหมดทุกเรื่อง

ผู้สอนจึงเป็นผู้ปูพื้นฐานความรู้ หลักการตลอดจนวางกรอบของการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในการออกไปศึกษาช้อย่นอกสถานที่ด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการในระยะแรกเท่านั้น หลังจากนั้นผู้เรียนจะเป็นผู้ที่นำความรู้เบื้องต้นไปพัฒนาเป็นหัวข้อเรื่องศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอผู้สอนและขอคำแนะนำ ก่อนเดินทางออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามจริง ภายหลังจากการเสนอหัวข้อที่จะศึกษาเป็นลำดับต่อไป เป็นผู้ที่จะช่วยประสานงานในการนำนักศึกษาเข้าไปยังพื้นที่แหล่งความรู้ท้องถิ่นด้วยความปลอดภัยของผู้เรียนและการติดตามดูแลผู้เรียนได้

2. ผู้เรียนมองงานหัตถกรรมพื้นบ้านว่าเป็นงานชั้นต่ำระดับรากหญ้า ไม่ทันสมัย ล้าสมัยเป็นทุนเดิมก่อนศึกษา ผู้เรียนบางส่วนขาดการศึกษาหรือขาดข้อมูล หรือขาดการปรึกษา ผู้สอน ว่างานหัตถกรรมพื้นบ้านบางอย่างเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการทำเฉพาะในบางฤดูกาลเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาเวลาลงไปพื้นที่จริงแล้วกลับมาตัวเปล่าเนื่องจากไม่มีการทำงานหัตถกรรมในช่วงเวลาหรือฤดูกาลนั้น หรือการจัดทำภาพหรือ make ขึ้นมาส่งงานโดยความเป็นจริง ไม่ใช่ฤดูกาลที่จะมีการทำงานหัตถกรรมนั้นๆ แต่ผู้เรียนเดินทางไปเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่ไม่ตรง ฤดูกาล แต่ด้วยน้ำใจชาวบ้านจึงได้ช่วยในการทำให้ผู้เรียนได้ศึกษา ซึ่งเป็นการผิดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนวิชาหัตถกรรมพื้นบ้าน อย่างไรก็ตามผู้เรียนส่วนใหญ่ต่างมีความชอบและพอใจกับการได้ไปศึกษาแหล่งความรู้ท้องถิ่นจริง

3. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน ต้องการให้ผู้เรียนรับทราบ และเข้าใจวิธีคิด รูปแบบ ขั้นตอนวิธีการทำ กระบวนการสร้าง ของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่ใช่งานอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยมีความเป็นวิถีพื้นบ้านอยู่จริงไม่ใช่งานที่ถูกพัฒนาจนกลายเป็นการทำเพื่อการค้าหรือในเชิงอุตสาหกรรม โดยหลักการแล้ววัตถุประสงค์คือ ต้องการให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจกระบวนการทำงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่สนใจอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่ไม่จำเป็นต้องทำเป็น ทำให้เหมือน ทำให้ได้ แต่มุ่งให้รู้วิธีคิด คติความเชื่อในการทำ รูปแบบที่ตอบสนองหน้าที่การใช้สอย

4. เนื้อหาศิลปะพื้นบ้านนั้นมีขอบเขตที่กว้างมาก แต่ผู้สอนได้เน้นตีกรอบการศึกษาหรือมุมมองในด้านทัศนศิลป์เท่านั้น ที่เน้นในการให้ความสำคัญกับสิ่งที่จับต้องได้ สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมทำให้ผู้สอนได้วางเนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านไว้ในคำอธิบายรายวิชา หรือโครงสร้างรายวิชาไว้เพียงงานหัตถกรรมเท่านั้น ไม่เน้นการศึกษาในงานศิลปะพื้นบ้านในด้าน

อื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน อาทิ งานด้านการแสดงหรือนาฏศิลป์หรือด้านวรรณกรรม ผู้สอนจะพยายามเน้นให้ผู้เรียนศึกษาในเรื่องราวศิลปะพื้นบ้านในเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม อาทิ เน้นให้ผู้เรียนศึกษาการทำหัวโขน มากกว่าการรำโขน ซึ่งผู้สอนมองว่าตัวเองยังไม่ถนัดหรือไม่มีความชำนาญในงานศิลปะพื้นบ้านด้านที่ไม่สามารถจับต้องได้ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการตีความด้านศิลปะการแสดง ดนตรี วรรณกรรม ของผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านที่มีความรู้ด้านทัศนศิลป์จึงได้วางกรอบแนวความคิดหรือกรอบของการศึกษาไว้เพียงงานด้านทัศนศิลป์เท่านั้น ผู้สอนจึงมีขีดความสามารถจำกัดในการสอนเนื้อหาเฉพาะในขอบเขตความรู้ความสามารถที่ตนเองสามารถทำได้หรือมีความเชี่ยวชาญเท่านั้น ด้านเนื้อหารายวิชาประมาณครึ่งภาคเรียนแรก สำหรับเนื้อหาในห้องเรียนจะมุ่งในเรื่อง ประเภท ความเป็นมา แนวทางในการอนุรักษ์ส่งเสริม เผยแพร่ และกรอบโดยรวมของงานหัตถกรรมพื้นบ้านในท้องถิ่นต่างๆ รวมถึงการพัฒนาหัวข้อสำหรับการศึกษาในภาคสนาม ส่วนใหญ่มุ่งเนื้อหานอกห้องเรียนในภาคสนามมากกว่า การจำแนกแบ่งกลุ่มโดยไม่ต้องยึดหรือเชื่อตำรา ด้วยการจัดแบ่งกลุ่มตามความคิดของตนเอง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีนำผู้เรียนไปศึกษาเนื้อหาวิชาจากในท้องถิ่นจริงๆ มากกว่าเพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบวิถีชีวิตชาวบ้านจริงที่ต้องใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างไร ด้วยการนำผู้เรียนไปอาศัยอยู่กับชาวบ้าน

5. วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนใช้วิธีให้ผู้เรียนมีโอกาสในการศึกษา สัมผัสกับแหล่งความรู้ท้องถิ่นจริงๆ ลงพื้นที่จริงมากกว่าศึกษาโดยการอธิบายหรือบรรยายหรือดูภาพสไลด์ภายในห้องเรียนเท่านั้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้มากกว่าการศึกษาในชั้นเรียน และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชานี้ วิธีศึกษาแบบลงพื้นที่จริง ในเชิงการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงค้นหาคำความรู้ด้วยตนเองมีข้อดีในด้านการทำให้ผู้เรียนบางส่วนมีความคิดและมีระบบการทำงานที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น รู้จักการวางแผน รู้จักการตระเตรียมงาน รู้จักการทำงานที่ต้องมีความรับผิดชอบด้วยตนเองก่อนการเดินทางภาคสนาม รู้จักการรายงานผลและมีการติดต่อกับครูผู้สอนอยู่เสมอ ทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้มีผลงานที่ดีมีคุณภาพพร้อมส่ง แต่ก็มีข้อเสียสำหรับผู้เรียนบางส่วนที่ขาดความรับผิดชอบเหมือนการปล่อยปลาไหลลงตม เมื่อปล่อยเป็นอิสระในการทำงานก็ไม่รับผิดชอบต่องานหายไปเลย ไม่มีการติดต่อกับครูผู้สอนหรือรายงานความคืบหน้าแต่อย่างไร มุ่งแต่การจะส่งรายงานตอนท้ายที่สุดเท่านั้นทำให้งานไม่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตามผู้เรียนส่วนใหญ่มีความต้องการลงไปศึกษายังพื้นที่จริงมากกว่าเพราะทำให้ผู้เรียนได้ความรู้มากกว่าการศึกษาจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว เพราะเชื่อว่าผู้เรียนเมื่อที่จะเรียนแต่ภายในห้องเรียน

วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ผู้สอนใช้วิธีการสร้างหรือวางกรอบวิธีการคิดให้แก่ผู้เรียนในการทำวิจัยหรือการศึกษาในเชิงคุณภาพในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ มีการพูดคุยจนผู้เรียน

ได้หัวข้อที่ต้องการศึกษาวิจัย เสนอหัวข้อ เสนอพื้นที่ที่ต้องการไปเก็บข้อมูล ก่อนลงสนามเก็บข้อมูล หลังหัวข้อผ่านแล้ว ด้านประวัติความเป็นมาวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนกรรมวิธีการทำ แหล่งที่มา รูปแบบ สไตล์ การตลาดการจัดการ และอื่นๆ ส่วนใหญ่จะไม่ใช้วิธีการเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือ สานิตในสถาบันการศึกษาแต่จะใช้วิธีการเดินทางไปหาแหล่งความรู้ยังท้องถิ่นจริงมากกว่าโดยการ เริ่มศึกษาจากภายในท้องถิ่นของตนเองก่อนเป็นอันดับแรกและขยายไปยังท้องถิ่นอื่นๆ วิชานี้เป็น วิชาที่มีการพูดคุยในชั้นเรียนน้อยมากโดยระยะแรกประมาณ 5-6 ครั้งจะเป็นการสร้างพื้นฐานความรู้เบื้องต้นเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นกรอบในการศึกษาในเชิงของทฤษฎีก่อนลงปฏิบัติงานใน ภาคสนามต่อไป เพราะผู้เรียนจะต้องเดินทางไปศึกษาเอง ผู้สอนไม่ได้กำหนดเวลาตายตัวในการที่ จะต้องมานัดพบกันว่าต้องรายงานความคืบหน้าเมื่อไร แต่จะใช้วิธีการให้อิสระในการติดต่อกับ ผู้สอนเป็นระยะในการขอหรือให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเกิดข้อติดขัดหรือเกิดปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหา เป็นระยะๆ วิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ผู้เรียนไปศึกษายังสถานที่จริงหรือไปทัศนศึกษา โดย การเน้นวิธีคิดมากกว่า และเน้นการศึกษาจากภายในท้องถิ่นก่อนเป็นลำดับแรกก่อนออกไปศึกษา ยังท้องถิ่นอื่นๆ

6. การเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมาเป็นวิทยากรพิเศษหรือปราชญ์ชาวบ้านมาใน สถาบันการศึกษาเป็นวิธีที่ไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร และไม่ใช้สิ่งที่สามารถจะทำได้ง่ายนัก เพราะมีอุปสรรคหลายอย่าง เป็นภาระของผู้สอน และอุปสรรคในด้านการตีความอีกมากมาย ซึ่ง ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเช่น การตีความท่ารำและความหมายของการแสดงต่างๆ หรืออื่นๆ ที่ ต้องอาศัยมาตรฐานที่แตกต่างจากในกรอบของงานทัศนศิลป์อีกมากมาย ถ้ามองว่าการเรียนวิชา ศิลปะที่บ้านต้องได้เนื้อหาในด้านอื่นๆนอกเหนือจากด้านหัตถกรรมที่บ้านแล้ว สามารถสรุปได้ ว่าการที่ผู้สอนไม่มีความรู้ นอกเหนือจากงานหัตถกรรมที่บ้านถือเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน แต่ถ้าไม่ถือว่าจะต้องได้เนื้อหาในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากหัตถกรรมที่บ้านในการศึกษาใน 1 เทอม แล้วก็ไม่ถือเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน สำหรับที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้สอนไม่ถือว่าเป็นอุปสรรคเพราะว่าได้มีการตีกรอบไว้อย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นแล้ว ซึ่งการเรียน การสอนในเนื้อหาศิลปะที่บ้านได้อย่างครบถ้วนนั้นไม่สามารถทำได้ภายในเวลาเพียงภาคการศึกษา เดียวต้องอาศัยเวลาพอสมควร

7. สื่อการเรียนการสอนใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน และ Internet

8. ด้านการวัดและประเมินผล อาศัยการประเมินผลภายใต้กรอบที่ผู้สอนได้วางไว้ ว่าในการศึกษาต้องการศึกษาในประเด็นใดบ้าง เป็นการกำหนดกรอบวิธีคิดแล้วให้ผู้เรียนค้นหา คำตอบมาเติมในกรอบที่ผู้สอนได้วางไว้ให้ เช่น การให้รู้สเกลงาน การให้รู้เรื่องแสงเงาในการ ถ่ายภาพ การร่างภาพ ความพิถีพิถัน ความละเอียดรอบคอบในการนำเสนองาน

9. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่สำคัญในการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้านคือ แหล่งความรู้ท้องถิ่น ภายในห้องเรียนที่มีลักษณะเป็นเพียงห้องเรียนปกติ หรือการใช้สื่ออาทิ Internet แผ่นใส รูปภาพ สไลด์ Powerpoint หรืออื่นๆ ไม่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปะที่บ้าน และไม่เกิดประโยชน์อะไรกับผู้เรียนมากนัก เพราะไม่ได้ความรู้สัก ไม่ได้อารมณ์ ไม่ได้สัมผัสจริง ไม่เข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อมความเป็นจริงของท้องถิ่น ไม่เข้าใจว่าท้องถิ่นเขาคิดอะไร ทำไมเขาทำเช่นนั้น เป็นต้น

10. งานหัตถกรรมที่บ้านบางอย่างเป็นงานที่ทำขึ้นในบางฤดูกาลทำให้ไม่สามารถทำการศึกษาวิจัยได้ต้องรอให้ถึงฤดูกาลเท่านั้น สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการเรียน การสอนวิชาศิลปะที่บ้าน การนำเครื่องมือทันสมัย มาช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิตงาน หัตถกรรม โดยใช้วิธีการสมัยใหม่ทดแทนวิธีการโบราณดั้งเดิม ทำให้ขาดความเป็นพื้นบ้านแบบ ดั้งเดิม ไปในที่สุด ได้แก่งาน หัตถกรรม 3 - 5 ดาว ที่สามารถพัฒนาเป็น OTOP ได้ ส่วนงาน หัตถกรรม 1-2 ดาวแม้จะไม่ใช่ OTOP แต่ถือว่ายังคงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมไว้ ไม่มีการพัฒนารูปแบบ ซ้ำซากแต่มีความเป็น ORIGINAL /MASTER PIECE แสดงถึงการมองต่างมุมกัน

11. การมี OTOP กระทบอย่างมากต่องานหัตถกรรมที่บ้านเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องมีการเลือกระหว่างเงินกับวิถีแบบเดิมที่ต้องดำเนินต่อไป ทำให้งานหัตถกรรม บางอย่างซึ่งยังถือว่าเป็นส่วนน้อยถูกพัฒนาเพื่อเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนแทน ได้ประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ รับประทานตลาด สินค้าพื้นบ้านบางอย่างหรือลดรายจ่ายบางอย่างที่เป็นแบบดั้งเดิมไม่สามารถขายได้ถึงแม้สวยแต่สีตก เนื่องจากเป็นสีธรรมชาติ แต่ปัจจุบันถูกแทนที่ด้วยสีสังเคราะห์ วัตถุดิบดั้งเดิมที่เคยทำขึ้นเองหรือเคยมีในท้องถิ่นถูกแทนที่ด้วยการสั่งจากท้องถิ่นอื่นหรือถูกแทนที่ ด้วยวัสดุสังเคราะห์อื่น ๆ หรือการนำเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่มีความทันสมัย เข้ามาช่วยในการผลิตทำให้ได้งานในเชิงอุตสาหกรรม มีคุณภาพดีกว่า ผลิตได้มากกว่า แต่ขาดคุณค่าที่มีมาแต่ เดิมที่ทำด้วยฝีมือล้วนๆ เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็มีส่วนทำให้ชาวบ้านหันมามองใน เรื่องของผลประโยชน์ หรือเงินทองไปหมดทุกอย่าง ไม่เว้นแม้เรื่องการศึกษาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการ เรียนการสอนพอสมควร แต่ยังคงเป็นส่วนน้อยอยู่

12. ในระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีในปัจจุบันที่มุ่งแต่การสอนเพื่อให้คน ยกกระดับสูงขึ้น ดังสำนวนที่ว่าตาดูแต่ดาวแต่เท้าไม่ติดดิน ทำให้ผู้เรียนละเลยรากเหง้าของตนเอง ไม่มอง ไม่เห็นความสำคัญ หรือมองข้ามภูมิปัญญาท้องถิ่นในรุ่นบิดามารดาหรือปู่ย่าตายายที่ บรรพบุรุษสั่งสมถ่ายทอดมา วิชาศิลปะที่บ้านถือเป็นรายวิชาที่จะสอนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ มองเห็นความสำคัญในมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน ไม่ควรดูหมิ่นว่าเป็นสิ่ง ไร้คุณค่า ให้ผู้เรียนหันกลับมาองรากหญ้า ท้องถิ่น กำพืดของตนเองว่ามีความยิ่งใหญ่ ไม่ควรอาย

การที่วิชาศิลปะพื้นบ้านถูกมองว่าเป็นเสมือนวิชาที่โบราณล้าสมัยนั้นถือจำเป็นปัญหาและอุปสรรคหนึ่งในการเรียนการสอนวิชานี้

13. ในปัจจุบันผู้สอนต้องยอมรับว่าผู้เรียน มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความแตกต่างจากอดีตมาก การมุ่งยึดยึดความรู้บางอย่างที่ผู้เรียนไม่ต้องการไม่เป็นประโยชน์อะไรกลับจะเป็นโทษด้วยซ้ำ แต่สำคัญคือผู้สอนต้องมีความเข้าใจผู้เรียน ต้องจับประเด็นเด็กให้ออก ต้องค้นหาวิธีคิดที่จะทำให้ผู้เรียนอยากแสวงหาความรู้ด้วยตัวของเขาเอง ผู้สอนต้องเข้าใจจุดมิถิภาวะของผู้เรียน และปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมิใช่การสอนแต่ภายในห้องเรียนด้วยสื่อภาพหรือสไลด์เท่านั้น และผู้สอนวิชานี้ไม่ได้ชี้ให้ผู้เรียนต้องไปที่โน้นไปที่นี่ เพราะยิ่งชี้หนักยิ่งไม่ไป ยิ่งถูกปฏิเสธ แต่เป็นเพียงผู้มองภาพให้ผู้เรียนสามารถเห็นโดยไม่ต้องชี้ นำให้ผู้เรียนเกิดความอยาก ความรู้สึกทำหาย นำไป สนุกสนานที่จะไปศึกษา ค้นหาความรู้จากแหล่งศิลปะพื้นบ้าน และนอกจากนั้นการออกไปศึกษานอกสถานที่ในภาคสนามยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ต่อชุดนักศึกษา ต่อสถาบันและต่อคณะที่ตนเรียนอยู่ด้วย ที่จะต้องนำความรู้กลับมาเพื่อนำเสนอ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง การบังคับให้เรียนจะยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย งานวิจัยที่ผู้เรียนได้ทำขึ้นนอกจากเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้วยังเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนด้วย ซึ่งผลงานวิจัยของนักศึกษาเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และสามารถนำความรู้นี้เผยแพร่เป็นผลงานวิจัยของนักศึกษาได้

14. การจะทำให้การเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความน่าสนใจ ไม่เป็นภาพลบในสายตาผู้เรียนนั้นขึ้นกับวิธีการสอนเป็นหลักสำคัญ เพราะเนื้อหาไม่มีความเปลี่ยนแปลงแต่วิธีการสอนสามารถเปลี่ยนแปลงทำให้เนื้อหาน่าสนใจได้ ยิ่งเป็นวิชาที่ถูกมองว่าล้าสมัยเท่าไรก็ยิ่งต้องใช้วิธีการสอนที่ทันสมัยเข้าใจผู้เรียนเท่านั้น จะใช้การสอนแบบโบราณที่ใช้วิธีการเขียนตำราให้ผู้เรียนศึกษาแล้วสอบไม่ได้ ผู้เรียนในปัจจุบันอยากพูด อยากแสดงออก อยากแสดงความคิดเห็น เป็นฐานความเป็นจริงอยู่แล้ว ผู้สอนมิใช่ผู้ที่มีความรู้ในทุกๆเรื่อง โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านนั้นผู้ที่เป็นเจ้าขององค์ความรู้ศิลปะพื้นบ้านแท้จริงคือคนในท้องถิ่นจริงๆ ไม่ใช่ผู้สอนหรือนักวิชาการ คนหนึ่งคนใด ไม่มีใครมีความรู้ดีเท่ากับเจ้าของงานศิลปะพื้นบ้านที่เป็นคนท้องถิ่นและทำจริงสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ดังนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนมากกว่าถ้าจะได้ศึกษายังท้องถิ่นจริง เพราะเป็นความรู้จริงๆ ที่คนท้องถิ่นทำมาค่อนชีวิต ไม่ใช่ความรู้ที่ฉาบฉวยที่เกิดจากนักวิชาการคนใดคนหนึ่งคิดขึ้น หรือเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาแยกหมวดหมู่จำแนกเป็นเนื้อหาแล้วนำมาทำเป็นตำราให้ผู้เรียนได้ศึกษาเท่านั้น ความรู้ศิลปะพื้นบ้านจึงไม่ใช่ความรู้ที่มีในตัวครูผู้สอน ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาจากความเป็นจริง ศึกษาจากผู้รู้จริง ไม่ใช่ครูผู้สอนที่สอนแต่ในห้องแล้วคิดว่าตนเองรู้

15. หลักการสอนสำคัญของครูผู้สอนวิชาศิลปะที่บ้านในหลักสูตรศิลปศึกษานั้น มีหลักการสอนสำคัญคือ ทำให้ผู้เรียนตระหนักรู้คุณค่าความสำคัญของงาน ศิลปะที่บ้าน เห็นคุณค่าของคนทำและภูมิปัญญาบรรพบุรุษเกิดทัศนคติที่ดี ครูไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเป็นเพราะไม่ใช่เป็นหลักสูตรที่มุ่งสอนหรือสร้างให้ผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติ ครูควรเป็นผู้เข้าใจจุดมิภาวะของผู้เรียน เข้าใจการสอนให้เกิดจิตสำนึกที่อยากจะเรียนมากกว่า สอนให้ผู้เรียนรู้ว่าคนสร้างงานศิลปะที่บ้านเขาคิดอย่างไร เขาอยู่อย่างไร มีวิถีชีวิตอย่างไรกับงานเหล่านั้น มีที่ไปที่ไปอย่างไร โดยคาดหวังให้ผู้เรียนติดดิน ไม่ดูถูกภูมิปัญญาพื้นบ้าน ควรอนุรักษ์พัฒนาอย่างไร ในทางตรงกันข้าม สำหรับหลักสูตรที่เน้นในการสอนให้ผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องมีทั้งความรู้ด้านทฤษฎีและสามารถปฏิบัติได้ด้วยอันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน สร้างความศรัทธาให้กับผู้เรียนได้

16. ส่วนสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษาที่เรียนวิชาศิลปะที่บ้านเพียงภาคการศึกษา เดียวนั้นคงเป็นไปได้ที่จะสามารถเป็นผู้สอนวิชาศิลปะที่บ้านได้ดี เพราะส่วนใหญ่สำเร็จ การศึกษาเพื่อไปสอนศิลปะ ไม่ใช่เพื่อไปสอนวิชาศิลปะที่บ้านโดยตรง และไม่ใช่สาขา ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งถ้าเป็นผู้ที่จบไทยศึกษา หรือด้านสังคมศาสตร์ ที่เน้นเรื่องภูมิปัญญา พื้นบ้านท้องถิ่นมีการศึกษาจนหลอมความรู้ด้านนี้โดยตรงน่าจะทำหน้าที่ในการสอนวิชาศิลปะ บ้านได้ดีเพราะเรียนหลายตัวมากกว่าศิลปศึกษา คงตอบไม่ได้ว่านักศึกษาศิลปศึกษา จะสามารถสอนวิชานี้ได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะ ควรใช้วิธีการให้ผู้เรียนต้องมีการยืนยันด้วยการถ่ายภาพเป็น หลักฐาน อาทิ ถ่ายภาพคู่กับบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ ถ่ายภาพคู่กับสถานที่ที่ลงไปศึกษาพื้นที่จริงมา หรืออื่นๆ

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนทำงานหัตถกรรมพื้นบ้านไม่เป็น
2. เนื้อหารายวิชา เอกสารคำสอนไม่ทันสมัย
3. การพิสูจน์หรือยืนยันว่าผู้เรียนได้เดินทางไปยังสถานที่นั้นจริงๆ
4. งานหัตถกรรมพื้นบ้านในปัจจุบันบางแห่งบางที่เริ่มมีชื่อเสียงทำให้เวลาผู้เรียนลง พื้นที่ไปหาข้อมูลหรือศึกษากับแหล่งความรู้จริงจะถูกเรียกร้องเรื่องเงินหรือค่าตอบแทนจากเจ้าของ แหล่งความรู้ นั้น ทำให้ไม่เอื้อต่อผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้ และทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ต่องานหัตถกรรมพื้นบ้านว่าในปัจจุบันแหล่งความรู้ด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้านเห็นแก่เงิน ต้องเสีย

เงินถ้าจะต้องการความรู้หรือต้องการศึกษา อันจะทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนได้ ส่วนในบริบทของชาวบ้านได้ให้การต้อนรับสนับสนุนนักศึกษาที่ไปศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี

5.งบประมาณเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อวิชาศิลปะพื้นบ้านพอสมควร

6. สิ่งแวดล้อมทางสังคมคือ ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านไม่ค่อยได้รับความสำคัญในสายตาของผู้บริหารสถาบันการศึกษาทำให้ถูกลดหรือถูกตัดงบประมาณ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจนทำให้นิสิต นักศึกษาไม่มีโอกาสได้เดินทางออกไปสถานที่จริงเพื่อศึกษากับแหล่งความรู้ท้องถิ่น หรือไม่มีงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ

7. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นवलละออ ทินานนท์

ความคิดเห็น

1.ปัจจุบันได้เกิดกระแสของการอนุรักษ์ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น อาจเป็นเพราะกระแสของวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาอย่างมาก ทำให้เกิดการยกประเด็นขึ้นเพื่อดึงคนให้หันมาสนใจให้ความสำคัญถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้รู้ถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งศิลปะพื้นบ้านเป็นวิชาที่ได้ถูกรรจไว้ในหลักสูตรปริญญาตรีมานานแล้ว ซึ่งสังเกตได้ว่าผู้เรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความพอใจ ความสนุกสนาน ที่ได้เห็นภาพจากสไลด์ การพาไปทัศนศึกษายังพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือการเดินทางไปศึกษาในภาคสนาม ซึ่งการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านต้องให้ผู้เรียนได้เห็นของจริงไม่ใช่การเรียนอยู่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น หรือถ้าไม่มีโอกาสได้เห็นของจริงได้เห็นภาพสภาพความเป็นจริงที่ชาวบ้านเขาใช้กันอย่างไร ให้เห็นในสิ่งที่เขาไม่เคยเห็นก็ยังมีดี ในปัจจุบันก็ได้มีการบรรจุเรื่องของศิลปะพื้นบ้านไว้ในทุกสถาบันการศึกษา รวมทั้งในหลักสูตรแห่งชาติใหม่ก็มีบรรจุไว้ในสาระส่วนที่ 2 ในเรื่องของภูมิปัญญาเรื่องประวัติศาสตร์เรื่องวัฒนธรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านนั้นเป็นการศึกษาในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างทั้งผู้สอนและผู้เรียน ที่นำประสบการณ์นำมาแลกเปลี่ยนกัน

2. ผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านได้ต้องเกิดจาก มีความรัก มีความชอบ มีความสนใจ สะสมความรู้ความเข้าใจ ตัดดิน เข้าใจวิถีชีวิตของชาวบ้าน ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเป็น แต่สิ่งสำคัญคือต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อค้นคว้าความรู้ใหม่เสมอ ซึ่งการได้ลงพื้นที่ศึกษาจะทำให้ผู้สอนสามารถได้ความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นมากมาย อาทิ วิธีการเข้าหาและการสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้าน วิธีการพูดคุยซักถามชาวบ้านเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่มา หรือ ความเข้าใจในเรื่องของคติชน

มนุษยศาสตร์ วิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงการสอบทานองค์ความรู้ จะทำให้สามารถสอนได้อย่าง สมเหตุสมผล เพราะผู้สอนต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ที่ตนเองมีส่วนร่วมกับการประมวล รวบรวม ตรวจสอบ สอบทาน องค์ความรู้ที่มีหรือที่ผู้อื่นได้ค้นคว้าศึกษาไว้แล้ว มาใช้ในการเรียนการสอน การทำการศึกษาวิจัยจะทำให้ผู้สอนพบเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อนำมาสอนได้นอกเหนือจากภายในตำรา ร่วมกับประสบการณ์ตรง

3. ผู้เรียนมีความตื่นตาตื่นใจ รู้สึกสนุกกับสิ่งเหล่านี้ เพราะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ในการรับรู้ว่ามีสิ่งต่างๆที่เป็นงานศิลปะพื้นบ้านนั้น มีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน ของคนรุ่นปู่ย่าตายายว่าพวกเขาใช้ชีวิตอย่างไร เรามีวันนี้ได้ก็เพราะมีวันที่ผ่านมา ทำให้ผู้เรียนรู้สึก ว่าเป็นความรู้ใหม่น่าสนใจ มองชุมชนว่าเป็นสิ่งสำคัญกับวิถีชีวิตของเขามากขึ้น เป็นวิชาที่ช่วยใน การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญ คุณค่า ความเป็นภูมิปัญญา ของคนไทยรุ่นดั้งเดิม ผู้เรียนต้องศึกษาข้อมูลจากตำราเพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการจะนำไปใช้ ในการเป็นกรอบการศึกษาวิจัยลงพื้นที่จริง

4. วัตถุประสงค์ของวิชาศิลปะพื้นบ้านในหลักสูตรศิลปศึกษาไม่ใช่เป็นเรื่องท่อง จำเป็นเรื่องของความเข้าใจในวิถีของมนุษย์ สิ่งของทุกอย่างสร้างขึ้นมาเพื่อการดำรงอยู่ใน ชีวิตประจำวัน พิธีกรรม ความเชื่อ การนันทนาการ ต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งเหล่านี้เพื่อจะเกิด ทัศนคติที่ดีต่อศิลปะพื้นบ้าน และทำให้สามารถเป็นครูอาจารย์ที่เข้าใจท้องถิ่นสามารถอยู่ร่วมกับ ชุมชนได้อย่างกลมกลืน อย่างมีความสุข วิชาเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มากกว่าการเกิดความซาบซึ้ง

5. ด้านเนื้อหารายวิชา เนื้อหารายวิชาศิลปะพื้นบ้านจะเริ่มที่การพูดบรรยายใน ภาพรวมก่อน โดยเริ่มตั้งแต่คำอธิบายรายวิชา กำหนดการสอน ได้แก่การบรรยายและแนะนำการ เรียน ความหมายศิลปะพื้นบ้าน เกิดขึ้นได้อย่างไร มีปัจจัยอะไรทำให้เกิด ประเภท แบ่งไว้ 3 ประเภท ได้แก่ หัตถกรรม 9 หมวด กลุ่มศิลปกรรม 3 หมวด เพื่อปูพื้นฐานก่อนการแบ่งกลุ่มเพื่อ ศึกษาลงภาคสนามไปยังพื้นที่ต่างๆ ตามเรื่องที่สนใจศึกษาอย่างอิสระ ทั้งในกรุงเทพฯและ ต่างจังหวัดเพราะว่าไม่ว่าที่ใดก็มีงานศิลปะพื้นบ้านทั้งสิ้น รวมทั้งศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ว่า เปลี่ยนไปอย่างไร อะไรเปลี่ยน ทำไมถึงเปลี่ยน ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงบ้างไหม

6. วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนใช้วิธีการบรรยาย การออกไปศึกษาสถานที่จริง รวมถึงการไปทัศนศึกษายังพิพิธภัณฑ์แล้วเก็บข้อมูลนำมานำเสนอว่าเขาได้อะไรจากการได้ออกไป ศึกษาออกสถานที่บ้าง บางทีก็นำของจริงมานำเสนอด้วย ผู้สอนจะวางกรอบเพื่อให้ผู้เรียนไป แสวงหา ค้นหา สอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ต้องการได้ไม่หลงหรือหลุดประเด็นในการศึกษา

การลงพื้นที่จริงจะสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการติดต่อสื่อสารพูดคุยกับชุมชนท้องถิ่น เข้าใจชุมชนซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับครูที่จะเข้าไปอยู่ในพื้นที่ต่างๆได้

7. สื่อการเรียนการสอนใช้ตำรา แผ่นใส และสไลด์ เป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยได้นำของจริงมาให้ดู แต่มีการนำนิสิตไปพิพิธภัณฑ์ที่บ้านที่สามารถจับต้องสัมผัสได้(ซึ่งจะเป็นเรื่องของการส่งเสริมการอนุรักษ์) ทศนศึกษา ลงภาคสนามแบ่งกลุ่มทำงาน

8. การวัดและประเมินผลจากการสอบ การนำเสนอผลงาน การทำงานตามกรอบการศึกษาต่างๆ ได้แก่ 1.ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชิ้นงาน อาทิ สภาพภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สังคม วัฒนธรรม 2. ศึกษาและวิเคราะห์ชิ้นงาน อาทิ ความมุ่งหมาย แหล่งกำเนิด วัสดุ เครื่องมือ กระบวนการสร้างงาน ลักษณะทางกายภาพของชิ้นงาน คติความเชื่อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลคือ 1. การทำงานได้ตรงตามประเด็นหัวข้อที่ศึกษา 2. สามารถเขียนเนื้อหาได้มีความเข้าใจ 3.ภาพสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือไม่ ตรงกับคำอธิบายหรือไม่ กรอบจะเป็นตัวช่วยทำให้ผู้เรียนไม่หลงทางใช้อ้างอิงได้

9. สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือใช้ห้องเรียนเป็นหลักในการเรียนการสอน มีการฉายสไลด์ ประกอบคำบรรยาย อธิบาย

10. สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ แหล่งประกอบการหรือแหล่งความรู้ที่บ้านที่ได้รับการส่งเสริมจนมีชื่อเสียง คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจบางแห่ง หลงลืมหรือขาดความสนใจหรือให้ความสำคัญในแง่ของการศึกษา ทำให้ไม่ค่อยยอมให้นิสิตทำการสัมภาษณ์หรือไม่ค่อยให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. ในการที่ผู้สอนลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาวิจัยจะทำให้ได้เนื้อหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ในวิชาศิลปะที่บ้าน มีความเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง สร้างบรรยากาศขององค์ความรู้ มีความสดและสามารถนำมาใช้สอนได้ และทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาต่อตัววิชาและต่อผู้สอนด้วย ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการทำให้เป็นวิชาที่น่าสนใจได้

2. ส่วนใหญ่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีความชอบในวิชานี้เพราะเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความชอบ ความสนใจของตนเอง ได้สัมผัสวิถีชีวิตที่บ้านท้องถิ่นจริงๆ สัมผัสความตื้นดิน เชื่อว่าวิชานี้ไม่ว่าอีกกี่ปีก็ตามยังเป็นวิชาที่มีความหมายตราบไต่ที่เป็นครูและต้องอยู่กับชุมชน เพราะความเป็นชุมชนมีตลอดกาล ถึงแม้ผู้เรียนจะไม่ได้เป็นครูแต่จากสิ่งที่เรียนจะทำให้สามารถเข้าใจชุมชนหรือท้องถิ่นที่เขาอาศัยอยู่ได้จึงควรเป็นวิชาที่ควรมีต่อไป

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนขาดประสบการณ์ในการศึกษาในพื้นที่จริงในระยะแรกๆ มีภาระงานสอนและการบริหารงานต่างๆมากมาย ไม่มีการวางโครงการหรือการเตรียมงาน เตรียมงบประมาณสำหรับการนำนักศึกษาออกไปทัศนศึกษาหรือลงพื้นที่ศึกษาภาคสนาม มีภาระงานวิจัยอื่นๆมากมาย ทำให้ไม่มีเวลาโอกาสพัฒนาการเรียนการสอน ที่ผ่านมาก็ไม่เคยมีการพาหรือนำผู้เรียนออกไปศึกษาออกสถานที่เลยผู้เรียนต้องไปเอง

2. ผู้เรียนอยากออกนอกกรอบไม่สนใจกรอบที่ผู้สอนวางไว้ในสถานการณ์ที่ควรอยู่ในกรอบ โดยเฉพาะผู้เรียนนอกสาขาวิชาศิลปศึกษา ในปัจจุบันคุณภาพงาน การรับรู้ของผู้เรียนลดต่ำลงมากกว่าในอดีต ผู้เรียนไม่ศึกษาข้อมูลหรือกรอบการศึกษาให้ดีก่อนการลงไปศึกษายังพื้นที่จริงทำให้ขาดหรือหลงลืมในการเก็บข้อมูลจริงในพื้นที่เป็นปัญหาในด้านการวัดประเมินผล ทำให้หลุดประเด็นการศึกษาทำให้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แต่แรก

3. ผู้สอนไม่มีเวลาในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

4. สิ่งแวดล้อมทางสังคม คือจากสภาพความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมทำให้ในการเดินทางไปศึกษาแบบลงพื้นที่ในภาคสนามทำได้ไม่สะดวกไม่่ง่ายนัก เนื่องจากต้องมีการไปสำรวจศึกษาพื้นที่จริง สร้างความรู้จักคุ้นเคยก่อนมีการนำนิสิตนักศึกษาเข้าไป ผู้สอนต้องเลือกสรรหาสถานที่ที่เอื้อและเหมาะสมต่อการให้ความรู้หรือเห็นความสำคัญของการส่งเสริมในแง่ของการศึกษา อย่างไรก็ตามโดยส่วนใหญ่สังคมท้องถิ่นยังให้ความร่วมมือ สนับสนุนและมองเห็นความสำคัญในแง่มุมมองของการศึกษา มีส่วนน้อยที่เห็นแก่เงินหรือไม่ยอมให้ความรู้หรือไม่ยอมให้สัมภาษณ์หรือไม่ยอมบอกข้อมูลใดๆ

5. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) สถานภาพทั่วไปของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

ตารางที่ 10 สถานภาพทั่วไปของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	7	77.8
หญิง	2	22.2
รวม	9	100.0
2. อายุ		
41-50 ปี	1	11.1
50 ปีขึ้นไป	8	88.9
รวม	9	100.0
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	7	77.8
ปริญญาเอก	2	22.2
รวม	9	100.0
4. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด		
ประติมากรรม	1	11.1
ศิลปศึกษา	5	55.6
อื่นๆ	3	25.0
รวม	9	100.0
5. ประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านในระดับอุดมศึกษา		
1-5 ปี	1	11.1
6-10 ปี	1	11.1
11-15 ปี	1	11.1
มากกว่า 15 ปี	6	66.7
รวม	9	100.0

ตารางที่ 10 (ต่อ) สถานภาพทั่วไปของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. เคยเป็นอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรวิชาในสถาบันอื่น		
เคย	7	77.8
ไม่เคย	2	22.2
รวม	9	100.0
7. เคยเป็นกรรมการการตัดสินการประกวดศิลปะพื้นบ้าน		
เคย	7	77.8
ไม่เคย	2	22.2
รวม	9	100.0
8. เคยเขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน		
เคย	7	77.8
ไม่เคย	2	22.2
รวม	9	100.0
9. เคยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในท้องถิ่น		
เคย	6	66.7
ไม่เคย	3	33.3
รวม	9	100.0
10. เคยเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะพื้นบ้านกับชุมชนในท้องถิ่น		
เคย	7	77.8
ไม่เคย	2	22.2
รวม	9	100.0
11. เคยทำการศึกษาวิจัยในด้านศิลปะพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง		
เคย	8	88.9
ไม่เคย	1	11.1
รวม	9	100.0
12. คิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาทุกคนควรเรียนวิชานี้หรือไม่		
ควร	9	100.0
13. ควรมีความร่วมมือระหว่างสถาบันในการแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดประสบการณ์ในการเรียนการสอนวิชานี้		

ตารางที่ 10 (ต่อ) สถานภาพทั่วไปของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	9	100.0

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 77.8 เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 22.2 มีอายุระหว่าง 50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.9 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 77.8 และระดับปริญญาเอกร้อยละ 22.2 อันได้แก่จาก สาขาวิชาศิลปศึกษาจำนวน 5 คน สาขาวิชาประติมากรรมจำนวน 1 คน สาขาวิชาอื่นๆ จำนวน 3 คน ได้แก่ อุตสาหกรรมศึกษา 1 คน ภาษาอังกฤษ 1 คน และ นักวิชาการอิสระ 1 คน นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.7 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.1 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.1 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.1 โดยเคยเป็นอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรวิชาศิลปะพื้นบ้านในสถาบันอื่น เคยเป็นกรรมการการตัดสินการประกวดศิลปะพื้นบ้าน เคยเขียนบทความเกี่ยวกับวิชาศิลปะพื้นบ้าน เคยจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะพื้นบ้านกับชุมชนท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และส่วนใหญ่เคยทำวิจัยในด้านศิลปะพื้นบ้านอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 77.8 เคยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 66.7 เคยทำการศึกษาวิจัยในด้านศิลปะพื้นบ้านอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 88.9 นอกจากนั้นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านทั้งหมดต่างเห็นตรงกันว่า นักศึกษาศิลปศึกษาทุกคนควรเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้าน และควรมีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

ข) ความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านต่างๆ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านด้านผู้สอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	มีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีวิชาศิลปะพื้นบ้าน	4.11	0.78
2	มีทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะพื้นบ้าน	3.44	0.88
3	มีบทบาทเป็นผู้นำในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้วิชาศิลปะพื้นบ้าน	4.00	0.87
4	เข้าใจความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนในการศึกษาวิชาศิลปะพื้นบ้าน	3.78	0.97

ตารางที่ 11 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะ
พื้บ้านด้านผู้สอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
5	ให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.33	0.50
6	เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลแสวงหาความรู้ใหม่ๆเสมอ	4.11	0.93
7	มีความทันสมัยในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่	3.56	1.13
8	มีผลงานทางด้านวิชาการเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ	3.78	0.83
9	มีส่วนร่วมกับผู้ชำนาญงานศิลปะพื้บ้านในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้บ้านในท้องถิ่น	4.11	0.93
10	เป็นผู้ชำนาญงานศิลปะพื้บ้านทั้งในท้องถิ่นของตนเองและท้องถิ่นอื่นๆ	3.56	0.73

จากตารางที่ 11 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้บ้าน มีความคิดเห็นว่ ข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ ผู้สอนให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียน เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอ มีส่วนร่วมกับผู้ชำนาญงานศิลปะพื้บ้านในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้บ้านในท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีวิชาศิลปะพื้บ้านตามลำดับ และเห็นว่ามีทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะพื้บ้านน้อยที่สุด

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้บ้านด้านผู้เรียน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	เห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้บ้าน	3.56	0.73
2	เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี	3.56	0.53
3	เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ	3.22	0.83
4	มีความพร้อมในการทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ	3.33	1.00
5	มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้บ้านในท้องถิ่นของตน	3.44	1.24
6	มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้บ้านในท้องถิ่นอื่นๆ	2.89	1.17
7	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้บ้านในท้องถิ่น	3.22	1.30
8	ชอบทำงานเป็นรายบุคคล	3.44	0.81
9	ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม	3.56	1.01
10	สามารถนำความรู้ศิลปะพื้บ้านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันได้	3.67	1.12

จากตารางที่ 12 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน มีความคิดเห็นว่าคุณค่าความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ศิลปะพื้นบ้านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันได้ ผู้เรียนชอบการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนเห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน ผู้เรียน เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี ตามลำดับ และเห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นอื่นๆ น้อยที่สุด

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	เกิดความรู้ความเข้าใจ	4.33	0.71
2	เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม	4.67	0.50
3	เกิดทักษะด้านการปฏิบัติ	3.22	1.09
4	เกิดความเข้าใจขั้นตอนการคิดและแก้ปัญหา	4.11	0.78
5	รู้จักบูรณาการความรู้ที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ	4.33	0.50
6	รู้จักการประยุกต์ สร้างสรรค์ พัฒนา	4.33	0.70
7	สามารถสืบสาน อนุรักษ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้	4.33	0.50
8	สามารถเชื่อมโยงสู่ศิลปะประจำชาติหรือศิลปะอื่นๆได้ต่อไป	4.22	0.67
9	เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ	4.67	0.50
10	บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงมีการกำหนดระยะเวลาในการศึกษาไว้อย่างเหมาะสม	4.00	0.71

จากตารางที่ 13 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน มีความคิดเห็นว่าคุณค่าความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน เพื่อให้ผู้เรียน เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ และ เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม ตามลำดับ และเห็นว่าเน้นด้านเกิดทักษะด้านการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านด้านเนื้อหาวิชา

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.33	0.71
2	ด้านประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน	4.33	0.71

ตารางที่ 14 (ต่อ)ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะ
พื้บ้านด้านเนื้อหารายวิชา

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
3	ด้านความงามหรือสุนทรีย์ทางศิลปะ	4.44	0.73
4	ด้านปัจจัยแวดล้อม อาทิ สังคม คติความเชื่อ วิถีชีวิตและอื่นๆ	4.33	0.71
5	ความจำเป็นและความต้องการในด้านการตลาด ธุรกิจการค้า	3.78	0.67
6	การเลือกสรรวัสดุและวัตถุดิบในงานศิลปะพื้บ้าน	4.00	0.71
7	การสร้างและพัฒนารูปแบบศิลปะพื้บ้าน	3.78	1.20
8	กรรมวิธีหรือเทคนิคในงานศิลปะพื้บ้าน	3.78	1.30
9	ตัวผลงานศิลปะพื้บ้าน	4.00	0.71
10	คุณค่าทางศิลปะในงานศิลปะพื้บ้าน	4.33	0.71

จากตารางที่ 14 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้บ้าน มีความคิดเห็นว่
ข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับ ด้านความงามหรือสุนทรีย์ทางศิลปะ และเป็น
จริงในระดับมาก ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ด้านปัจจัย
แวดล้อม อาทิ สังคม คติความเชื่อ วิถีชีวิตและอื่นๆ คุณค่าทางศิลปะในงานศิลปะพื้บ้าน
ตามลำดับ และเห็นว่าเกี่ยวกับด้านความจำเป็นและความต้องการในด้านการตลาด ธุรกิจการค้า
น้อยที่สุด

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะ
พื้บ้านด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ใช้วิธีบรรยาย	4.22	0.97
2	ใช้วิธีสาธิต	3.33	0.87
3	ใช้วิธีอภิปรายหาข้อสรุป	3.67	0.87
4	ใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ	3.22	1.20
5	ใช้วิธีการสอนแบบปฏิบัติจริง	3.11	1.67
6	ใช้วิธีให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง	3.33	1.32
7	ใช้วิธีบูรณาการความรู้หลากหลายด้านที่สัมพันธ์กันได้	3.89	0.93
8	ใช้วิธีพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรง	4.33	1.12

ตารางที่ 15 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
9	ใช้วิธีสอนแบบวิเคราะห์และวิจารณ์	3.33	1.32
10	ใช้วิธีการสร้างสถานการณ์จำลอง	2.89	1.54

จากตารางที่ 15 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน มีความคิดเห็นว่าคุณค่าความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ ใช้วิธีพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรง ใช้วิธีบรรยาย ใช้วิธีบูรณาการความรู้หลากหลายด้านที่สัมพันธ์กันได้ ตามลำดับ และเห็นว่าใช้วิธีการสร้างสถานการณ์จำลองน้อยที่สุด

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ตำรา วารสาร หนังสือ	4.11	0.60
2	เอกสารประกอบการเรียนการสอน	4.11	0.78
3	การจัดนิทรรศการ	3.89	1.27
4	วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์	4.00	1.00
5	นาฏกรรมและการแสดง	3.11	1.54
6	สื่อทางเสียง	3.33	1.00
7	รูปภาพ	4.00	0.71
8	วัตถุสิ่งของจริง	4.67	0.71
9	คอมพิวเตอร์และ INTERNET	3.11	1.27
10	คนเป็นสื่อในการเรียนการสอนหรือแสดงเป็นตัวอย่าง	3.44	1.67

จากตารางที่ 16 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน มีความคิดเห็นว่าคุณค่าความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ คือ วัตถุสิ่งของจริง และมีความคิดเห็นว่าเป็นจริงใน ระดับมาก คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน ตำรา วารสาร หนังสือ ตามลำดับ และเห็นว่าใช้คอมพิวเตอร์และ INTERNET น้อยที่สุด

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักวิชาการศิลปะ
 ที่บ้านด้านการวัดประเมินผล

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	แบบทดสอบ	3.89	1.36
2	การทำรายงาน	4.56	0.73
3	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.11	0.93
4	การนำเสนอ	4.22	0.67
5	สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	3.22	1.09
6	เพิ่มสะสมงาน	3.22	1.39
7	การปฏิบัติงาน	3.33	1.32
8	วัดประเมินผลเป็นรายบุคคล	3.89	1.54
9	วัดประเมินผลเป็นกลุ่ม	4.11	0.78
10	การสัมภาษณ์	3.78	1.48

จากตารางที่ 17 จะแปลผลได้ว่า นักวิชาการศิลปะที่บ้าน มีความคิดเห็นที่
 ข้อความเป็นจริงใน ระดับมากที่สุดได้แก่ ใช้การวัดประเมินผลโดย การทำรายงาน และมีความ
 คิดเห็นว่าเป็นจริงในระดับมากคือ การนำเสนอ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม วัดประเมินผลเป็น
 กลุ่ม ตามลำดับ และเห็นว่าใช้สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน
แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

- ก) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน
สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม
ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
1.	<u>ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน</u>	
	1.1) ด้านผู้สอน ได้แก่	
	- ผู้สอนขาดการร่วมมือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และสื่อการเรียนการสอน ระหว่างสถาบันในภูมิภาคต่างๆ ต่างคนต่างทำ.....	9
	- ขาดแคลนผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยเฉพาะอีกมาก.....	4
	- ผู้สอนขาดความพร้อม ขาดความรู้ความชำนาญทุกด้านอาทิ ความรู้ความเข้าใจ ด้านทฤษฎี ทักษะการปฏิบัติ ทักษะทางการสอนและอื่นๆ.....	4
	- ผู้สอนไม่มีจิตวิญญาณในการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน.....	2
	- ผู้สอนขาดประสบการณ์ตรงในการทำการศึกษาวิจัยหาความรู้ใหม่ๆ จากภาคสนาม จริงมาใช้ในการสอนทั้งจากในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่น.....	2
	- ผู้สอนมีความรู้จำกัด เพียงผิวเผิน.....	2
	- ผู้สอนขาดการสร้างหรือปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้เกิดกับผู้เรียน.....	1
	- ผู้สอนศึกษาโดยวิธีครูพักลักจำ ศึกษาเอง.....	1
	- ผู้สอนขาดการสอนในภาคการปฏิบัติ.....	1
	- ผู้สอนขาดการวิเคราะห์ การสังเคราะห์องค์ความรู้.....	1
	- ผู้สอนขาดการอธิบายหรือพูดเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเห็น ความสำคัญ ประโยชน์ การประยุกต์ใช้ศิลปะพื้นบ้านในปัจจุบัน และอนาคต.....	1
	- ผู้สอนขาดจิตสำนึกหวังแต่เรื่องของผลประโยชน์เป็นที่ตั้งมากกว่าการถ่ายทอดวิชา ความรู้ให้แก่ผู้เรียน.....	1
	- ผู้สอนใช้เพียงมุมมองความรู้สึกความนึกคิดของตนเองเพียงฝ่ายเดียว.....	1
	- ผู้สอนมักกำหนดจุดมุ่งหมายไว้สวดยหรืแต่ทำให้ผู้เรียนไปถึงไม่ได้.....	1
	- ผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ไม่ใช่ผู้เรียน.....	1
	- ผู้สอนเป็นปัญหาหลักของการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน.....	1

ตารางที่ 18 (ต่อ) ความคิดเห็นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	1.2) ด้านผู้เรียน ได้แก่	
	- ผู้เรียนเรียนเพียงให้จบตามหลักสูตรไม่ได้เรียนเพราะอยากเรียน.....	4
	- ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศิลปะพื้นบ้านคิดว่าเป็นของตกยุคไม่ทันสมัย และ การสร้างให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	4
	- ผู้เรียนขาดจิตวิญญาณและจิตสำนึกที่ดีต่อศิลปะพื้นบ้าน.....	3
	- ผู้เรียนไม่สามารถแยกแยะงานศิลปะพื้นบ้านออกจากงานศิลปะอื่นๆได้.....	1
	- ผู้เรียนขาดการให้ความสำคัญ ความสนใจในวิชาศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- ผู้เรียนมองไม่เห็นว่าคุณค่าศิลปะพื้นบ้านจะมีประโยชน์อะไรในปัจจุบันและอนาคตบ้าง ไม่รู้จักว่าคืออะไร จะเรียนไปเพื่ออะไร ทำไมต้องเรียน.....	1
	- ผู้เรียนมีเวลาน้อยเนื่องจากมีวิชาเรียนมากและไม่มีความพร้อมในการลงพื้นที่จริง.....	1
	- ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ การรับรู้ที่แตกต่างกันในเรื่องศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- ผู้เรียนไม่รู้จัก ไม่เข้าใจศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- ผู้เรียนขาดความพร้อมทั้งในด้านความรู้ สภาพแวดล้อม ปัจจัยอื่นๆ.....	1
	1.3) ด้านวัตถุประสงค์ ได้แก่	
	- ขาดจุดยืนความชัดเจนในเรื่องเพื่อการอนุรักษ์หรือประยุกต์ใช้.....	1
	- ขาดการเน้นด้านการปฏิบัติ.....	1
	- การจำกัดเรื่องของกรอบอนุรักษ์ให้อยู่ในกรอบของความเป็นท้องถิ่นหรืออดีตจนเกินไป.....	1
	- ผู้เรียนหลักสูตรวิชาศิลปะพื้นบ้านขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดมุมมองขาดข้อมูลที่ ครอบคลุมรอบด้าน 360 องศาในวิชาศิลปะพื้นบ้านอย่างแท้จริงลึกซึ้ง.....	1
	- ผู้เรียนไม่มีโอกาสในการเป็นผู้กำหนดหรือเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้หรือจุดหมาย ปลายทาง.....	1
	- เน้นด้านพุทธพิธีกรรมมากเกินไปขาดทักษะพิธีกรรมและการคิดวิเคราะห์.....	1
	- การสร้างจิตสำนึกที่ดีต่องานศิลปะพื้นบ้านให้เกิดแก่ผู้เรียนทำได้ยาก.....	1
	- ขาดการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการพัฒนาประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบัน.....	1
	1.4) ด้านเนื้อหารายวิชา ได้แก่	
	- เนื้อหารายวิชาขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของผู้สอนแต่ละคน เป็นหลักแตกต่างกันไป.....	3

ตารางที่ 18 (ต่อ) ความคิดเห็นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- เนื้อหาปริมาณมากหลากหลายท้องถิ่นและภูมิภาคทำให้ผู้สอนต้องเลือกเน้นหรือเจาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งและไม่เหมาะสมกับเวลา.....	3
	- เนื้อหาไม่ครอบคลุมศิลปะพื้นบ้านทั่วประเทศ.....	2
	- เนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านตายตัวโดยขึ้นกับตำราเป็นหลักในการสอน.....	2
	- ขาดการศึกษาบุคคลสำคัญ อาทิ ช่างฝีมือ ศิลปินหรือปราชญ์พื้นบ้านในท้องถิ่น.....	2
	- เนื้อหารายวิชาไม่มีความชัดเจน.....	1
	- ขาดเรื่องการนำไปประยุกต์ใช้ พัฒนาให้เหมาะสมทันสมัยกับยุคปัจจุบัน.....	1
	- ผู้สอนขาดการอธิบายถึงประเภท ความคิด มุมมองผู้คนที่สนใจหรือเกี่ยวข้องกับศิลปะพื้นบ้านในแง่มุมที่หลากหลายบริบทต่างๆ.....	1
	- เนื้อหาถูกจำกัดด้วยวัสดุและเทคนิคดั้งเดิมเฉพาะที่มีในท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถเข้าสู่ความเป็นร่วมสมัยและความเป็นสากลได้.....	1
	- ไม่มีข้อมูล ไม่มีวัสดุดิบเหลือในท้องถิ่นให้ศึกษา ขาดข้อมูลเชื่อมโยงจากปัจจุบันย้อนไปสู่ในอดีต.....	1
	- การละเลยหรือมองข้ามให้ผู้เรียนได้รู้จัก ศึกษา สำรวจ ศิลปะพื้นบ้านภายในท้องถิ่นของตนเอง.....	1
	1.5) ด้านวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่	
	- ขาดการใช้วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายน่าสนใจเพื่อสร้างแรงจูงใจความน่าสนใจแก่ผู้เรียนได้.....	2
	- ขาดการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้สถานที่จริง ในท้องถิ่นและจากปราชญ์ชาวบ้าน.....	1
	- ผู้เรียนขาดโอกาสได้เห็นหรือสัมผัสของจริง.....	1
	- ขาดการเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้.....	1
	- การเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน.....	1
	1.6) ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่	
	- ขาดแคลนสื่อที่มีความแปลกใหม่ทันสมัย และหลากหลายมาใช้.....	4
	- ขาดการส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความสำคัญด้านสื่อการเรียนการสอนจากฝ่ายบริหารสถาบันการศึกษา.....	4
	- ผู้สอนขาดการค้นหา พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ดีหรือที่น่าสนใจ.....	2

ตารางที่ 18 (ต่อ) ความคิดเห็นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- ขาดการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน.....	2
	- สื่อที่ทันสมัยมีราคาสูงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา.....	2
	- การขาดแคลนหรือมีอุปสรรคในการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- ขาดแคลนวัสดุหรือชิ้นงานศิลปะพื้นบ้านสำหรับใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา.....	1
	- ขาดแคลนเอกสาร หนังสือ ตำรา งานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- ขาดการให้ความสำคัญในการเก็บรักษาสื่อศิลปะพื้นบ้านจริง.....	1
	1.7) ด้านการวัดประเมินผล ได้แก่	
	- ใช้วิธีเดียวหรือขาดความหลากหลายในวิธีประเมินผล.....	2
	- ขาดความสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนรู้ที่เป็น.....	1
	- เกณฑ์ในการประเมินเป็นความต้องการของผู้สอนที่ไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนขาดมาตรฐานสากลในการวัด.....	1
	- นักวิชาการและนักวิชาการพื้นบ้านบางครั้งอาจเข้าใจไม่สอดคล้องกัน.....	1
	- ขาดการสร้างมาตรฐานกลาง.....	1
	- นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญศิลปะพื้นบ้านอาจเข้าในการประเมินผลที่ไม่มี ความสอดคล้องกัน.....	1
2.	สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่	
	- มีวัสดุสังเคราะห์ สิ่งของเครื่องใช้สมัยใหม่เข้ามาทดแทนวัสดุศิลปะพื้นบ้านแบบเดิม มากขึ้น.....	4
	- ปัจจุบันหลงเหลือศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิมลดน้อยลง มากแทบไม่มีเหลือหรือหายาก	3
	- ช่างฝีมือ ปรมาจารย์หรือศิลปินพื้นบ้านเหลือจำนวนน้อยลงมาก.....	3
	- ทรัพยากรหรือวัสดุท้องถิ่นที่ใช้ในการผลิตขาดแคลน ลดน้อยลงหรือหายากทำให้ต้อง สั่งซื้อหรือนำเข้ามาจากท้องถิ่นอื่นๆ.....	2
	- ความร้อน ความชื้น ฝุ่นละออง สัตว์ แมลงเป็นอุปสรรคการเก็บรักษาและอนุรักษ์งาน ศิลปะพื้นบ้านและขาดการเก็บรักษาชิ้นงานที่ดี.....	2
	- ประโยชน์ใช้สอยของศิลปะพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ทำขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิต ประจำวันเปลี่ยนเป็นเพื่อการค้าหรือเป็นของที่ระลึก.....	1
	- แหล่งศิลปะพื้นบ้านอยู่ห่างไกลสถานศึกษา.....	1
	- อากาศร้อนชื้นเมืองไทยเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา การจัดสถานที่เรียนให้เหมาะสม...	1
	- ชิ้นงานศิลปะพื้นบ้านมีอายุการใช้งานจำกัด.....	1

ตารางที่ 18 (ต่อ) ความคิดเห็นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- หลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไม่ได้เห็นความสำคัญวิชานี้.....	1
	- เวลาในการเรียนการสอนจำกัดไม่เพียงพอ.....	1
	- มีการนำศิลปะต่างชาติเข้ามาใช้ในการพัฒนางานศิลปะพื้นบ้านโดยละทิ้งความเป็นไทย.....	1
3.	สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่	
	- นโยบายการศึกษาของชาติมีความหละหลวมไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาศิลปะพื้นบ้านชาติจุดยืนที่ชัดเจน.....	1
	- ผู้สอนในแต่ละสถาบันขาดการพูดคุยปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันและกันในด้านการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน ต่างคนต่างทำเป็นปัจเจกบุคคล.....	1
	- สภาพแวดล้อมทางสังคมไม่เอื้ออำนวยให้กับกิจกรรมการเรียนการสอนในแบบสำรวจเก็บข้อมูลหรือศึกษาค้นคว้าภาคสนาม.....	1
4.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่	
	- ห้องเรียนไม่มีความเหมาะสม ไม่มีบรรยากาศในการเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้าน.....	2
	- แหล่งศิลปะพื้นบ้านลดน้อยลงและหาได้ยากมากขึ้นในปัจจุบัน.....	2
	- ระยะเวลาไกลและค่าใช้จ่ายสูงไม่สะดวกในการเดินทางไปศึกษาสถานที่จริง.....	2
	- งานศิลปะพื้นบ้านทำยาก ใช้เวลานาน ได้ผลตอบแทนน้อย.....	1
	- สถาบันการศึกษาขาดงบประมาณสนับสนุนหรือส่งเสริมในวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยเฉพาะการพาผู้เรียนไปทัศนศึกษาการลงพื้นที่จริงการประสานงานกับชาวบ้านท้องถิ่น	1
	- ขาดห้องนิทรรศการถาวรด้านศิลปะพื้นบ้านหรือศูนย์การศึกษาด้วยตนเอง.....	1
5.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่	
	- กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เห็นความสำคัญต่อวิชานี้.....	3
	- ศิลปะพื้นบ้านขาดผู้สืบทอด.....	2
	- สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหาร และนโยบายการบริหารไม่ให้ความสำคัญไม่ให้การสนับสนุนในเรื่องศิลปะพื้นบ้านเท่าที่ควรหรือไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์.....	2

ตารางที่ 18 (ต่อ) ความคิดเห็นนักวิชาการศิลปะพื้นบ้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- ผู้เรียนไปเบียดเบียนเวลาการทำมาหากินหรือการใช้ชีวิตปกติของชาวบ้าน.....	1
	- ภาครัฐไม่ส่งเสริม สนับสนุน ดูแลปล่อยให้ศิลปินหรือปราชญ์พื้นบ้านดิ้นรนเอง.....	1
	- ขาดผู้คิดค้น พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการประยุกต์ใช้ศิลปะพื้นบ้านในชีวิตประจำวันในปัจจุบันได้.....	1
	- สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน.....	1
	- ปัจจุบันมีคนที่ศึกษาหรือเล่นเรื่องศิลปะพื้นบ้านจำนวนน้อยมาก.....	1
	- สังคมและคนในยุคปัจจุบันไม่เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของงานภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน และในแง่วิชาการ.....	1
	- คนไทยขาดความพร้อม ขาดการปลูกฝังเรื่องศิลปะพื้นบ้าน.....	1

จากตารางที่18 นักวิชาการศิลปะพื้นบ้านมีความเห็นว่า

ปัญหาด้านผู้สอน ความถี่มากที่สุดคือ ผู้สอนขาดการร่วมมือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และสื่อการเรียนการสอนระหว่างสถาบันในภูมิภาคต่างๆ ต่างคนต่างทำ ความถี่รองลงมาคือ ขาดแคลนผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยเฉพาะอีกมาก และผู้สอนขาดความพร้อม ขาดความรู้ความชำนาญทุกด้านอาทิ ความรู้ ความเข้าใจด้านทฤษฎี ทักษะการปฏิบัติ ทักษะทางการสอนและอื่นๆ ตามลำดับ

ปัญหาด้านผู้เรียน ความถี่มากที่สุดคือ ผู้เรียนเรียนเพียงให้จบตามหลักสูตรไม่ได้เรียนเพราะอยากเรียน และ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศิลปะพื้นบ้านคิดว่าเป็นของตกยุค ไม่ทันสมัย และการสร้างให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ความถี่รองลงมาคือ ผู้เรียนขาดจิตวิญญาณและจิตสำนึกที่ดีต่อศิลปะพื้นบ้าน ตามลำดับ

ปัญหาด้านวัตถุประสงค์มีความถี่เท่ากัน คือ ขาดจุดยืนความชัดเจนในเรื่องเพื่อการอนุรักษ์หรือประยุกต์ใช้ ขาดการเน้นด้านการปฏิบัติ การจำกัดเรื่องของการอนุรักษ์ให้อยู่ในกรอบของความเป็นท้องถิ่นหรือ อดีตจนเกินไป ผู้เขียนหลักสูตรวิชาศิลปะพื้นบ้านขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดมุมมอง ขาดข้อมูลที่ครอบคลุมรอบด้าน 360 องศาในวิชาศิลปะพื้นบ้านอย่างแท้จริง ลึกซึ้ง ผู้เรียนไม่มีโอกาสในการเป็นผู้กำหนดหรือเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้หรือจุดหมายปลายทาง เน้นด้านพุทธพิธีกรรมมากเกินไปขาดทักษะพิธีและการคิดวิเคราะห์ การสร้างจิตสำนึกที่

ดีต่องานศิลปะพื้นบ้านให้เกิดแก่ผู้เรียนทำได้ยาก ขาดการเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการพัฒนาประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบัน

ปัญหาด้านเนื้อหา ความถี่มากที่สุดคือ เนื้อหารายวิชาขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของผู้สอนแต่ละคนเป็นหลักแตกต่างกันไป และเนื้อหาที่มีจำนวนมากหลากหลายท้องถิ่นและภูมิภาคทำให้ผู้สอนต้อง เลือกเน้นหรือเจาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งและไม่เหมาะสมกับเวลา ความถี่อันดับสองคือ เนื้อหาไม่ครอบคลุมศิลปะพื้นบ้านทั่วประเทศ เนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านตายตัวโดยขึ้นกับตำราเป็นหลักในการสอน และขาดการศึกษานุคคลสำคัญ อาทิ ช่างฝีมือ ศิลปินหรือปราชญ์พื้นบ้านในท้องถิ่น ความถี่อันดับที่สามคือ เนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านตายตัวโดยขึ้นกับตำราเป็นหลักในการสอน และขาดการศึกษานุคคลสำคัญ อาทิ ช่างฝีมือ ศิลปินหรือปราชญ์พื้นบ้านในท้องถิ่น

ปัญหาด้านวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ความถี่มากที่สุดคือ ขาดการใช้วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายนำสมัยเพื่อสร้างแรงจูงใจหรือความน่าสนใจแก่ผู้เรียนได้ ความถี่รองลงมาเท่ากันคือ ขาดการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้สถานที่จริงในท้องถิ่นและจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เรียนขาดโอกาสได้เห็นหรือสัมผัสของจริง ขาดการเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน ความถี่มากที่สุดเท่ากันคือ ขาดแคลนสื่อที่มีความแปลกใหม่ทันสมัย และหลากหลายมาใช้ และขาดการส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความสำคัญด้านสื่อการเรียนการสอนจากฝ่ายบริหารสถาบันการศึกษา ความถี่รองลงมาเท่ากันคือ ผู้สอนขาดการค้นหา พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ดีหรือที่น่าสนใจ ขาดการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน สื่อที่ทันสมัยมีราคาสูงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ความถี่มากที่สุดคือ ใช้วิธีเดียวหรือขาดความหลากหลายในวิธีประเมินผล ความถี่รองลงมาเท่ากันคือ

ขาดความสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนรู้ที่เป็น เกณฑ์ในการประเมินเป็นความต้องการของผู้สอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนขาดมาตรฐานสากลในการวัด นักวิชาการและนักวิชาการพื้นบ้านบางครั้งอาจเข้าใจไม่สอดคล้องกัน ขาดการสร้างมาตรฐานกลาง นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญศิลปะพื้นบ้านอาจเข้าในการประเมินผลที่ไม่มีความสอดคล้องกัน

สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ความถี่มากที่สุดเท่ากันคือ ห้องเรียนไม่เหมาะสม ไม่มีบรรยากาศในการเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้าน แหล่งศิลปะพื้นบ้านลดน้อยลงและหา

ได้ยากมากขึ้นในปัจจุบัน ระยะทางไกลและค่าใช้จ่ายสูงไม่สะดวกในการเดินทางไปศึกษาสถานที่ยัง

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ความถี่เท่ากันคือ นโยบายการศึกษาของชาติมีความหละหลวมไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาศิลปะพื้นบ้านชาติจุดยืนที่ชัดเจน ผู้สอนในแต่ละสถาบันขาดการพูดคุยปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันและกันในด้านการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน ต่างคนต่างทำเป็นปัจเจกบุคคล สภาพแวดล้อมทางสังคมไม่เอื้ออำนวยให้กับกิจกรรมการเรียนการสอนในแบบสำรวจเก็บข้อมูลหรือศึกษาค้นคว้าภาคสนาม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ความถี่มากที่สุดคือ มีวัสดุสังเคราะห์ สิ่งของเครื่องใช้สมัยใหม่เข้ามาทดแทนวัสดุศิลปะพื้นบ้านแบบเดิมมากขึ้น ความถี่รองลงมาเท่ากันคือ ปัจจุบันหลงเหลือศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิมลดน้อยลง มากแทบไม่มี เหลือหรือหายาก ช่างฝีมือปราชญ์หรือศิลปินพื้นบ้านเหลือจำนวนน้อยลงมาก ทรัพยากรหรือวัสดุท้องถิ่นที่ใช้ในการผลิตขาดแคลน ลดน้อยลงหรือหายาก

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม ความถี่มากที่สุดคือ กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เห็นความสำคัญต่อวิชานี้ ศิลปะพื้นบ้านชาติผู้สืบทอด สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหาร และนโยบายการบริหารไม่ให้ความสำคัญไม่ให้การสนับสนุนในเรื่องศิลปะพื้นบ้านเท่าที่ควรหรือไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์

ข) ประมวลผลการสัมภาษณ์นักวิชาการศิลปะพื้นบ้าน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิ วัฒนสิน

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในวิชาศิลปะพื้นบ้านจริงๆ โดยอาศัยการศึกษาวิจัย
2. ผู้เรียนในปัจจุบันมีความสนใจในศิลปะพื้นบ้านในและนอกท้องถิ่นทั่วประเทศ
3. วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านเพื่อเป็นเผยแพร่ความรู้ การอนุรักษ์ และการพัฒนา
4. เนื้อหาที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่
5. วิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน ใช้การศึกษาจากปราชญ์ชาวบ้านในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นหลัก
6. ควรใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

7. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนที่ดีที่สุดสำหรับรายวิชานี้ คือ การทำรายงาน ทำแฟ้มสะสมงานและการสัมภาษณ์

8. สภาพสังคมในปัจจุบันไม่เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปะพื้นบ้าน โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อวิชานี้เลยประกอบกับคนส่วนใหญ่ในสังคมก็ไม่เห็นคุณค่าของงานศิลปะพื้นบ้านในแง่วิชาการ

ข้อเสนอแนะ ควรให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปะพื้นบ้านโดยกำหนดให้เป็นวิชาบังคับในการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับ

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนไม่ทำการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน โดยพึ่งแต่การศึกษาจากตำราเพียงอย่างเดียว

2. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น รักและหวงแหนในศิลปะพื้นบ้านให้เกิดแก่ผู้เรียนในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

3. วัตถุประสงค์ขาดความชัดเจนว่าจะเป็นการอนุรักษ์หรือการพัฒนา

4. เนื้อหารายวิชายังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ

5. ขาดการใช้วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ด้วยการศึกษจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและจากปราชญ์ชาวบ้าน

6. ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาใช้เพื่อค้นหาความรู้ด้วย

7. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

2. อาจารย์ อภัย นาคคง

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนต้องมีสำนึกที่ถูกต้องต่อวิชาศิลปะพื้นบ้าน ไม่ทำตามกระแส ไม่ขาดความต่อเนื่องในการศึกษาวิจัยหาความรู้เพิ่มเติม สายทฤษฎีผู้สอนควรมีทักษะทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่เท่าๆกัน ส่วนสายอาชีพผู้สอนควรมีความสามารถด้านการปฏิบัติมากกว่า ซึ่งขึ้นกับเป้าหมายของการศึกษา ควรเน้นความรู้ศิลปะพื้นบ้านจากสิ่งใกล้ตัวก่อนสอนไปสู่สิ่งไกลตัวเป็นหลักในการสอน การที่ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านหรือเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนในวิชานี้ ล้วนเป็นผลมาจากผู้สอนทั้งสิ้นมิใช่เป็นผลมาจากผู้เรียน ดังนั้นการสร้างทัศนคติที่ดี

ต่อการเรียนวิชานี้จึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดซึ่งต้องอาศัยผู้สอนเป็นสำคัญในการสร้างให้เกิดสิ่งนี้ซึ่งทำได้ยากมาก สรุปได้ว่าผู้เรียนไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาอยู่ที่ผู้สอนเป็นหลัก ผู้สอนต้องมีความรู้ความชำนาญมีฝีมือทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติเป็นอย่างดี ต้องมีน้ำใจ มีจิตวิญญาณต่อสิ่งเหล่านี้ในการมุ่งที่จะทำให้ทุกอย่างดีขึ้น ถ้ามีคนที่มีความพร้อมยอมแก้ไขปัญหาสิ่งต่างๆ ได้หมดอย่างแน่นอน

2. ผู้เรียนบ้านเราในการเข้ามาเรียนไม่ได้นำเสนอและจิตวิญญาณมาด้วยมาตัวเปล่า มีปัจจัยมีตัวแปรมากมายที่ทำให้ผู้เรียนสนใจหรือไม่ให้ความสนใจต่อรายวิชาศิลปะพื้นบ้าน ผู้เรียนถือว่าเป็นผลผลิตดั่งนั้นผลผลิตที่ดีจะขึ้นกับผู้สอนที่ดีก่อนเหนือสิ่งอื่นใด

3. วัตถุประสงค์การเรียนการสอนควรเน้นในเรื่องการสร้างสำนึกที่ดีต่อวิชานี้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4. เนื้อหาวิชาไม่ควรเน้นไปที่เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรให้เกิดความรอบรู้ในหลากหลายเรื่องเป็นสิ่งสำคัญ ไม่เน้นการลงลึกสำหรับการสอนในแบบทั่วๆ ไป

5. วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนทุกสายควรยึดหลักการ What / When / Where/ Why/ How ถ้าจะสอนเพื่อให้ไปประกอบอาชีพต้องสอน How ให้มาก ถ้าจะสอนเพื่อให้ไปอนุรักษ์สืบทอดต่อไปสำหรับการศึกษาต้องสอน Why ให้มาก ขึ้นกับจิตสำนึกของผู้สอน

6. สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบันสถานการณ์อำนวยความสะดวกมากในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน สังคมเริ่มมองเห็นความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากร การมีเป้าหมายในการเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านหรือ Know How ที่เอื้ออำนวยในการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในปัจจุบันในด้านเศรษฐกิจ เป็นภาวะที่เหมาะสมจะทำอะไรให้เป็นเรื่องเป็นราวสำหรับวิชาศิลปะพื้นบ้าน ต่างจากในอดีตที่ไม่รู้ว่าจะทำไปเพื่ออะไรหรือสังคมไม่มองเห็นความสำคัญนัก ถึงแม้ว่าแหล่งงานศิลปะพื้นบ้านในปัจจุบันจะลดลงเรื่อยๆ แต่ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ได้เปรียบถ้าผู้สอนรู้จักใช้ให้เป็นโอกาสในการเรียนการสอนหรือเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ประกอบกับมีการสนับสนุนจากภาครัฐในแง่นโยบายที่มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

7. คนไทยไม่มีความพร้อมสำหรับเรื่องศิลปะพื้นบ้าน ขาดการปลูกฝังมานาน

8. นโยบายการศึกษาของชาติมีความหละหลวมไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในเรื่องราวเหล่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการปรึกษาหารือร่วมมือกันด้านการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านบ่อยๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

2. การวัดและประเมินผลควรมีการสร้างทดสอบมาตรฐานกลาง ระหว่างอาจารย์ผู้สอนวิชานี้ในสถาบันต่างๆ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำเช่นทุกวันนี้

3. ต้องมีการปลูกฝังอย่างต่อเนื่องทุกอย่างถ้าจะแก้ปัญหาได้ต้องมีการยึดเยียดหรือจัดวางไว้ในหลักสูตรหรือการศึกษา โดยเฉพาะวิชาศิลปะพื้นบ้านให้เข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาเพื่อจะสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องคนได้ อีกทั้งต้อง

4. ต้องอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า อยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้คนฉลาดขึ้นเมื่อคนฉลาดขึ้นก็จะทำให้สามารถเลือกทำได้เองต่อไป

5. การศึกษาถือเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดในการจะแก้ไขปัญหาทุกอย่างได้ อันหมายถึงการสร้างปัญญาให้เกิดความคิด หรือการให้การศึกษาที่ตนเอง

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนขาดความพร้อมในการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านในทุกๆ ด้านทั้งขาดความรู้ ทักษะการปฏิบัติ ทักษะทางการสอน ซึ่งเกิดจากหลากหลายปัจจัย อาทิ ขาดจิตวิญญาณ ขาดสำนึกที่ถูกต้องต่อสิ่งเหล่านี้ และขาดการค้นหาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ดีหรือที่น่าสนใจ

2. วัตถุประสงค์ขาดจุดยืนที่ชัดเจนแน่นอน

3. เนื้อหารายวิชายังไม่มีความชัดเจนต่างคนต่างทำเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ที่ตัวผู้สอนที่ต้องตีความเนื้อหาตามจุดประสงค์ของรายวิชาศิลปะพื้นบ้านแตกต่างกันไป ทำให้มีเนื้อหาวิชาที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลซึ่งขึ้นกับว่าใครจะสามารถตีความได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใดเป็นสำคัญ ถ้าตีความถูกต้องก็จะไม่เกิดปัญหา แต่ถ้าตีความผิดก็จะเกิดปัญหาอย่างแน่นอน

4. การเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับวิชาศิลปะพื้นบ้าน จำเป็นต้องอาศัยการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้สัมผัสของจริง

5. คนเป็นปัญหาสำคัญเรื่องเดียวสำหรับวิชาศิลปะพื้นบ้าน

6. ประเทศไทยยังขาดสื่อการเรียนการสอนเกือบทุกชนิดอย่างมากทำให้ขาดการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน

7. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

3. อาจารย์ วรรณ นาวิกมูล

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนควรเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงกับผู้สร้างงานศิลปะพื้นบ้านหากไม่ได้เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างเองเพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ควรเป็นผู้ที่สามารถรู้และประกอบใหม่ได้ อันแสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ควรเป็นเหมือนผู้เชื่อมโยงที่ดี ถ้าไม่สามารถลงมือปฏิบัติได้ควรสามารถอธิบายเบื้องต้นว่าทำได้อย่างไร ผู้สอนที่ดีไม่จำเป็นว่าจะจะเป็นนักปฏิบัติที่ดีเพราะนักปฏิบัติที่ดีอาจถ่ายทอดไม่ได้ แต่ผู้สอนสามารถปฏิบัติได้ก็จะเป็นการดี ผู้สอนต้องสร้างความรู้สึกนับถือเคารพ ต่อภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้เกิดแก่ผู้เรียน

2. ผู้เรียนควรได้รับการปลูกฝังให้เข้าใจความเหมือน ความแตกต่างของวิถีชีวิตชนบทและเมือง

3. วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนควรเพื่อให้ตระหนักถึงภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานและความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตและสภาพแวดล้อม

4. เนื้อหารายวิชาควรเป็นการวิเคราะห์ที่มาของการสร้างสรรค์ เหตุผล ข้อจำกัด โอกาสที่เป็นกรอบของการสร้างสรรค์งานศิลปะ

5. วิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนควรให้นิสิตผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงสามารถรู้ สร้าง หรือประกอบใหม่ได้ ใช้งานได้ เพื่อให้กระจ่างในเรื่องภูมิปัญญาของผู้สร้างงาน การสอนในวิชาไทยศึกษาจะใช้วิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนทั้งศึกษาในต่างจังหวัดหรือในจังหวัด โดยมีการนำนักศึกษาไปและปล่อยให้นักศึกษาได้เข้าไปสัมภาษณ์จริงกับชาวบ้าน หรือแยกไปศึกษาเป็นกลุ่มๆตามหัวข้อที่เสนอหรือสิ่งที่สนใจ ซึ่งการศึกษาแบบ Field Trip (การศึกษานอกสถานที่ที่มีวิทยากรบรรยาย) เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมจากผู้เรียนอย่างมากทุกคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในปลายภาคเรียนจะมีการปล่อยให้ผู้เรียนได้ไปเก็บข้อมูลหรือศึกษาเองตามเรื่องที่สนใจและกลับมารายงานตามกรอบที่อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มได้ให้คำแนะนำไว้ล่วงหน้าก่อนออกภาคสนาม วิธีและรูปแบบเป็นประเด็นหลักสำคัญในการสร้างหรือดึงดูดความสนใจกับผู้เรียนและมีความสำคัญสำหรับทุกการเรียนการสอนในทุกวิชา

6. สื่อการเรียนการสอนควรเป็นของจริง และใช้สื่อที่ทันสมัยหรือเทคนิคนำเสนอเข้าช่วยประกอบในกรณี การสาธิตการถอด การร้อยชิ้นงานจริงมาประกอบใหม่ไม่ได้ ในปัจจุบันใช้ LCD PROJECTER และสไลด์มาใช้เป็นหลักในการเรียนการสอน

7. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนควรวัดที่ความเข้าใจเชิงคุณค่าหรือดูพัฒนาการทางด้านความเข้าใจมากกว่าวัดด้วยฝีมือในการสร้างงาน (หากมีการให้ผู้เรียนสร้างงานเองด้วย) ผู้สอนใช้การสอบและการทำรายงานตามเรื่องราวที่สนใจโดยต้องมีข้อมูลการสัมภาษณ์ประกอบ

8. ในปัจจุบันมีวัสดุสิ่งของเครื่องใช้สมัยใหม่เข้ามาทดแทนศิลปะพื้นบ้านแบบเดิมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

9. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพใช้เป็นห้องเรียนรวม

10. สิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านเนื่องจากถูกทดแทนด้วยวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้สมัยใหม่

11. ถ้าหากนักศึกษาศิลปศึกษาเรียนเพียงเพื่อให้รู้จักก็คงไม่แตกต่างจากนักศึกษาสาขาอื่นๆ แต่ถ้าจะต้องเรียนเพื่อไปเป็นครูต่อไปจำเป็นต้องได้รับการปูพื้นฐานให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ให้มองเห็น เพื่อจะได้ชี้ให้คนอื่นเห็นต่อไปได้

12. ผู้สอนไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติได้ดีแต่ต้องสามารถนำผู้เรียนให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้านได้

13. การเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยผ่านศิลปศึกษาผู้เรียนมิได้เรียนเพื่อการสร้างงานศิลปะพื้นบ้าน แต่เรียนเพื่อให้รับรู้ เห็นถึงคุณค่า บ่งบอกภูมิปัญญาชาวบ้าน คุณค่าในความเป็นคนในท้องถิ่นต่างๆ ที่ไม่สามารถสอนได้ในชั้นเรียนเพื่ออรรถาธิบาย หรือเคารพสติปัญญา ภูมิปัญญาชาวบ้านเหล่านี้ให้คงอยู่ในสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เรียนด้วยความรู้สึกนับถือ ให้เกียรติชาวบ้านอย่างจริงใจ ทั้งการรับใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตและคุณค่าด้านความงามหรือสุนทรีย์

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและความสนใจในการให้ความสำคัญในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านมากกว่านี้โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมชิ้นงาน การเก็บรักษาชิ้นงานศิลปะพื้นบ้านเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านจำกัด ไม่ลึกซึ้ง จึงสอนได้เฉพาะศิลปะพื้นบ้านที่ตนเองมีความรู้ความเข้าใจ อาศัยวิธีการเรียนแบบครูพักลักจำหรือศึกษาด้วยตนเอง โดยสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จัก สามารถแยกแยะได้ว่างานใดเป็นศิลปะพื้นบ้านหรือศิลปะวิจิตรศิลป์หรือประณีตศิลป์อื่นๆ ได้ เท่านั้น ไม่ได้มุ่งการสอนลงลึกถึงการถอดประกอบได้หรือการปฏิบัติได้จริง ปัญหาการขาดแคลนหรือมีอุปสรรคในการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะพื้นบ้านมาสอนในสถาบันอันเนื่องจากระยะทางที่ไกล มีค่าใช้จ่ายสูง ในค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ยากลำบากหรือไม่สามารถค้นหาบุคคลวิทยากรที่มีคุณภาพในระดับที่สามารถสอนศิลปะพื้นบ้านได้

2. ผู้เรียนไม่เข้าใจ ไม่รู้จักในศิลปะพื้นบ้านเพราะส่วนใหญ่เป็นคนเมืองหรือเด็กรุ่นใหม่ที่ไม่มีความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านถึงแม้จะมาจากท้องไร่ท้องนาก็ตาม

3. เนื้อหารายวิชา เน้นศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นที่ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก

4. เวลาในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ เนื่องจากเนื้อหาที่มีจำนวนมากมาย หลากหลายท้องถิ่นและภูมิภาค ทำให้ไม่สามารถลงลึกในรายละเอียดได้ทำให้ผู้สอนต้องจัดสรรเองว่าต้องการให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องใด หรือเจาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในช่วงระยะเวลาใดในเทอมหรือภาค การศึกษานั้นๆ

5. ผู้สอนใช้สื่อทางรูปภาพ เทป วีดีโอ เป็นส่วนใหญ่ หรือชิ้นงานศิลปะพื้นบ้าน ขนาดเล็กๆ ที่สามารถนำมาให้ผู้เรียนศึกษา

6. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือการขาดแคลนวัสดุหรือชิ้นงานศิลปะพื้นบ้าน สำหรับใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา เนื่องจากขาดการเก็บรักษาชิ้นงานที่ดี หรือขาดการให้ความสำคัญทำให้ชิ้นงานศิลปะพื้นบ้านที่มีไม่สามารถดำรงอยู่ได้เนื่องจากมีอายุการใช้งานจำกัด โดยตัวเองอยู่แล้ว

7. สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านเนื่องจากถูกทดแทนด้วยวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้สมัยใหม่ เด็กรุ่นใหม่จะตั้งคำถามว่าถ้าศิลปะพื้นบ้านดีจริงหรือมีประโยชน์จริงทำไมไม่ดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน ขาดการเก็บอนุรักษ์ บำรุงรักษาเพื่อการศึกษาสำหรับชิ้นงานศิลปะพื้นบ้าน

8. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน ในทางปฏิบัติเจ้าของหลักสูตรเป็นผู้เลือกกำหนดรายวิชาให้เด็กหลักสูตรปกติเรียนวิชาไทยศึกษา ไม่ใช่เด็กเลือกเรียนเอง ซึ่งจากการวัดพบว่ามีเด็กส่วนน้อยที่สนใจหรือต้องการเรียนวิชาไทยศึกษา ตรงกันข้ามกลับสนใจในรายวิชาอื่นที่มุ่งนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันมากกว่า ต่างจากเด็กในหลักสูตรสองปริญญาที่ต้องไปศึกษาต่างประเทศที่ให้ความสนใจในวิชาไทยศึกษาอย่างมาก

10. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

4. รองศาสตราจารย์ นุญจ ชมพูนิจ

ความคิดเห็น

1. วิชาศิลปะพื้นบ้านเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่พื้นสมัยไปแล้ว คล้ายนำเรื่องเก่ามาเล่า ทำให้ผู้เรียนมองว่าไม่ค่อยมีประโยชน์ในปัจจุบัน แต่ผู้เรียนบางส่วนก็มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่เคยรับรู้มาก่อน มีความแปลกน่าสนใจ หรือมีความงามอย่างไร หรือมีความรู้ อะไรบางอย่างลึกลับซ่อนอยู่ ซึ่งเมื่อนำมาสอนแล้วอธิบายให้เกิดความซาบซึ้งว่า เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

เป็นการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้คนในอดีตที่มี วัสดุ เทคโนโลยีที่จำกัดแต่เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในยุคๆหนึ่ง ผู้เรียนก็จะเข้าใจว่าในยุคหนึ่งมีปัญหาในการดำรงชีวิตอย่างนี้แล้วชาวบ้านก็แก้ไขปัญหายังไง

2. ในปัจจุบันผู้เรียนมองไม่ออกว่าวิชาศิลปะพื้นบ้านจะมีประโยชน์อะไรจนกว่าผู้สอนจะได้ศึกษาวิเคราะห์ในเชิงลึกเทียบให้เห็นถึงวิวัฒนาการต่างๆ ว่าศิลปะพื้นบ้านเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันได้ ด้วยการยกตัวอย่างให้ผู้เรียนเห็นภาพจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของศิลปะพื้นบ้านมากขึ้น

3. เมื่อใดที่ผู้สอนใช้วิธีการสอนด้วยการอาศัยตำราเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้มีการวิเคราะห์ลงไปให้เห็นถึงวิวัฒนาการของศิลปะพื้นบ้านแล้วจะได้ประโยชน์น้อยและแคบ ส่วนการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้นถือว่าเป็นผลดี เพราะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการสัมผัสว่ามีความยากลำบากอย่างไรในการผลิตชิ้นงานศิลปะพื้นบ้าน มีความสวยงามอย่างไร ซึ่งต้องอาศัยวิธีการทำด้วยมือเท่านั้นไม่สามารถใช้เครื่องจักรมาทำได้ ต้องอาศัยเวลานานในการทำ ความประณีต ความพิถีพิถัน ความระเอียดลออ ความชำนาญ ในการทำอย่างมาก ด้วยวิธีการทำที่ยากและรูปแบบที่สวยงามจะทำได้ให้เป็นที่แพร่หลายได้อย่างไร โดยให้ราคาถูกลง ยังคงความสวยงามอยู่ และหาซื้อได้ง่าย อาทิ แข่งพลาสติกเลียนแบบการสานด้วยไม้ไผ่ หรือการใช้พลาสติกมาเป็นวัสดุทดแทนเส้นหวายที่หายากแล้วนำมาสานเป็นเครื่องจักรสานชนิดต่างๆ ส่งขายต่างประเทศ หรือการนำเส้นทองเส้นเงินมาสานเป็นภาชนะต่างๆ เป็นต้น ศิลปะพื้นบ้านเป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปทั้งวัสดุ ประโยชน์ใช้สอยต่างๆ เพื่อให้ดำรงอยู่ต่อไปได้

4. ผู้สอนต้องชี้ให้เห็นและพูดเชื่อมโยงให้เข้ามาสู่การประยุกต์ใช้ประโยชน์ในปัจจุบันให้ได้จึงจะเป็นประโยชน์ได้ จากอดีต ปัจจุบัน และวิวัฒนาการในอนาคต การอนุรักษ์เป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายมากกว่าการประยุกต์ ถ้าทำได้ก็จะกลายเป็นเงินเป็นทองขึ้นมาทันที แต่ปัจจุบันการรู้จักการประยุกต์พัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านยังมีน้อยมาก ไม่ค่อยมีการพัฒนามากนัก โดยเฉพาะลวดลายต่างๆ ในการทอผ้าซึ่งมีมากมายสามารถนำมาประยุกต์เป็นลวดลายต่างๆ ได้มากมายที่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นไทย แต่ได้มีการประยุกต์ให้เหมาะสมทันสมัยกับปัจจุบันมากขึ้นซึ่งสามารถทำได้ สำคัญคืออย่านำลวดลายต่างชาติมาแทนลวดลายไทยดั้งเดิม

5. การพัฒนาศิลปะพื้นบ้านนั้นสามารถทำได้แต่จะต้องไม่ทิ้งลักษณะความเป็นไทย ควรคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์หรือลักษณะไทยไว้ด้วยถึงแม้จะไม่ทั้งหมดแต่ควรดำรงไว้ให้ทราบว่ามีรากฐานมาจากความเป็นไทย

6. ผู้เรียนเรียนเพื่อให้จบตามหลักสูตร แต่จะชอบหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญ

7. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน การเน้นในเรื่องให้ความรู้ ชำบซึ่ง อย่างเดียวไม่เพียงพอ ควรเน้นการปลูกฝังให้รู้จักนำศิลปะพื้นบ้านมาพัฒนาประยุกต์ใช้ มีความคิดสร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน รวมถึงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่โดยมีรากฐานมาจากของดั้งเดิมในอดีตเป็นสำคัญ รวมทั้งการทำให้เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจได้ด้วย

8. เนื้อหารายวิชาศิลปะพื้นบ้านมีเนื้อหามากจำเป็นต้องใช้การศึกษาหลายเทอม ซึ่งถ้าเรียนเป็นวิชาเอกอาชีพนี้จริง ๆ นั้นจำเป็นต้องมีการเรียนกันหลายภาคเรียน ตั้งแต่พื้นฐาน การพัฒนา การประยุกต์ใช้ จนถึงการผลิตได้เลย แต่สำหรับหลักสูตรเพื่อสอนให้รู้ไม่ได้เพื่อเป็นอาชีพแล้ว ระยะเวลาเพียง 1-2 ภาคการศึกษา ก็เพียงพอสำหรับการศึกษาแล้ว

9. การพัฒนา หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากฐานความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้านเดิม คงไม่สามารถทำได้เพียงคนที่มีความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้านเพียงคนเดียวหากแต่ต้องอาศัยการระดมคนที่มีความรู้หลากหลายด้านมาร่วมกันในการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ขึ้นได้

10. วิธีสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน ควรนำวิธีสอนที่นำสมัยมาใช้ โดยยังคงเน้นจากของจริงและการศึกษาจากสถานที่จริง การพาไปทัศนศึกษาเป็นวิธีที่ไม่ค่อยได้ผลมากนัก นอกจากการให้ผู้เรียนได้ลงไปเก็บข้อมูลทำรายงานในพื้นที่จริง (Field Trip) จะได้ผลมากกว่าและน่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดได้ผลที่สุดในเวลานี้ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ไปศึกษาของจริงสัมผัสจริง รำภาพ วัดขนาดสเกลต่างๆ

11. ด้านการวัดและประเมินจาก รายงานการลงพื้นที่จริง ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำการปฏิบัติได้บ้าง

12. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้แก่การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะในมหาวิทยาลัยไม่ได้มองเห็นความสำคัญในวิชานี้เท่าที่ควร

13. ในแต่ละปีมีผู้เรียนไปศึกษายังสถานที่จริงที่เป็นแหล่งความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้านอย่างมากมายทำให้เป็นการไปเบียดเบียนเวลาการทำมาหากินหรือการใช้ชีวิตปกติของชาวบ้าน ซึ่งจริงๆ ชาวบ้านยินดีในการมอบความรู้ให้และยินดีให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา

14. นักธุรกิจพ่อค้าคนกลางมาเขาเปรียบเข้าไปช่วยโอกาสในการเลือกหรือคัดสรรงานศิลปะพื้นบ้านบางอย่างเพื่อสนับสนุนให้ทุนเป็น สินค้า OTOP แต่บางชนิดที่ไม่สามารถพัฒนาในด้านเศรษฐกิจได้จะไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนควรแก้ไขด้วยการร่วมกันในการผลิต

15. สังคมยังขาดการยอมรับในวิชาศิลปะพื้นบ้านต้องหาวิธีที่จะทำให้นำมาใช้ในปัจจุบันได้อย่างน่าสมัยจึงจะเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ เห็นได้จากผลงานสินค้า OTOP บางชนิดเป็นตัวอย่งที่ดีของการพัฒนาศิลปะพื้นบ้านที่ปรับตัวหรือพัฒนาจนอยู่ได้ในปัจจุบันและมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ชีวิตประจำวัน ปัจจุบันขาดผู้ที่จะคิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการประยุกต์ใช้ศิลปะพื้นบ้านในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวางวัตถุประสงค์ในการสอนไม่ควรให้กว้างมากนักควรเน้นเป็นเรื่องๆไป อาทิ เน้นงานหัตถกรรมจักสาน เน้นเครื่องปั้นดินเผา เน้นงานทอผ้า เป็นต้น เพื่อจะได้สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้จริงมิใช่การวางไว้กว้างครอบคลุมแต่ผู้เรียนไม่สามารถจับอะไรได้เลย ควรมีการเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคหรือประเทศต่างๆ

2. ในเชิงอุตสาหกรรมแต่ต้องไม่ทิ้งความเป็นไทยหรือมีเค้าของเดิมอยู่ด้วย โดยมีเปอร์เซ็นต์ในการอนุรักษ์ความเป็นดั้งเดิมไว้ 50 % และเป็นการพัฒนาประยุกต์ใช้ใหม่อีก 50 % อาทิวัสดุใหม่รูปร่างเหมือนเดิม

3. ถ้าให้ผู้เรียนรู้เพียงผิวเผินก็ควรเรียนในภาพรวมกว้างๆไม่ต้องเจาะลึกแต่ชี้ให้เห็นแนวทางในการทำเป็นอาชีพได้ ถ้าเป็นการเรียนเพื่อประกอบอาชีพในระดับสูงควรเรียนแบบแคบแต่เฉพาะเจาะจงเป็นเรื่องๆไป

4. มหาวิทยาลัยควรมีสถานที่หรือพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์วัฒนธรรมในการเก็บงานศิลปะพื้นบ้านไว้เพื่อการศึกษา เป็นชั้นบันไดให้เกิดความคิดพัฒนาประยุกต์ต่อไป

5. สถาบันการศึกษาควรคำนึงถึงการเตรียมงบประมาณไว้ส่วนหนึ่งสำหรับผู้สอนได้เตรียมการก่อนนำผู้เรียนลงไปศึกษาในพื้นที่จริงลงในพื้นที่ของชาวบ้าน ไม่ใช่เป็นเพียงเป็นผู้รับเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ให้ด้วยเช่นกัน ชาวบ้านมีน้ำใจต้องเสียเวลาในการให้ข้อมูลจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันควรมีค่าตอบแทนเป็นสินน้ำใจเล็กน้อยเช่นกัน

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนไม่ได้ศึกษาจากของจริงก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรเช่นการเปิดตำราสอนเพียงอย่างเดียว ขาดการทำการศึกษาวิจัยปัจจุบันผู้สอนขาดความรู้จริง ไม่แน่น ไม่ลึก

2. ผู้เรียนมีเวลาน้อยเนื่องจากมีวิชาเรียนมากหลักสูตรสมัยนี้ที่มีลักษณะยัดเยียดเกินไป ผู้เรียนขาดความพร้อมในการลงไปศึกษาในพื้นที่จริง

3. มีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับระยะเวลา

4. ขาดการใช้วิธีการสอนที่นำสมัยและหลากหลายเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน สร้างความน่าสนใจได้

5. ผู้สอนไม่พยายามใช้สื่อหรือไม่พยายามค้นหาสื่อใหม่ๆ ที่หลากหลายมาใช้

6. ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ห้องเรียนไม่เหมาะสม ไม่มีบรรยากาศในการเรียนวิชานี้ ห้องเรียนที่ดีที่สุดสำหรับวิชานี้คือ การให้ศึกษาจากในพื้นที่จริงๆ หรือพิพิธภัณฑ์ เท่านั้น ประกอบกับแหล่งศิลปะพื้นบ้านลดน้อยลงและหาดูได้ยากมากขึ้นในปัจจุบัน ขาดผู้สืบทอด เนื่องจากทำยากใช้เวลาจนได้ผลตอบแทนน้อย

7. ภาครัฐไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนปล่อยให้ชาวบ้านดิ้นรนกันเองทำให้ศิลปะพื้นบ้านบางอย่างสูญหายไป

8. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเสริฐ ศิลรัตน์

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนจำเป็นต้องอธิบายถึงประเภทของผู้คนที่สนใจและเกี่ยวข้องกับศิลปะพื้นบ้านในแง่มุมบริบทต่างๆ อาทิ ชาวบ้าน พ่อค้า นักสะสมของเก่า นักอนุรักษ์ นักโบราณคดี นักสังคมวิทยา นักธรรมชาติวิทยา เป็นต้น เพราะในความเป็นจริงคนต่างมองเห็นคุณค่าไม่เหมือนกัน บางคนมองว่าไร้ประโยชน์ใช้สอยแล้วไม่รู้ว่าจะเก็บไว้ทำไมจึงนำมาแลกเปลี่ยนหรือขายให้กับคนที่สนใจที่จะรวบรวมหรือเก็บสะสมไว้ โดยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงมุมมองของผู้คนที่แตกต่างกันเหล่านี้ว่าพวกเขามีความคิด ความรู้สึกอย่างไรต่อศิลปะพื้นบ้านบ้าง ไม่ใช่ผู้สอนใช้เพียงมุมมองความรู้สึกของตนเองเพียงอย่างเดียว เห็นได้จากสถานที่บางแห่งมีการเก็บตัวค่าเข้าชม หรือมีการทำจำลองขึ้นมาเพื่อตอบสนองผู้ที่มีความต้องการอยากจะได้ แต่ไม่มีความสามารถในการในการเก็บรักษาของจริงได้ถึงแม้ว่าสภาพในปัจจุบันชาวบ้านไม่ได้ทำใช้เพื่อการดำรงชีวิตหรือใช้ในชีวิตประจำวันแต่จะต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจและแยกแยะได้ว่าในสภาพปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วเป็นอย่างไรถูกทำขึ้นเพื่อตอบสนองประโยชน์ใช้สอยด้านใด รูปแบบปัจจุบันที่พัฒนาแล้วเป็นอย่างไร หรือบริบทการใช้งานที่แตกต่างจากดั้งเดิมเป็นอย่างไรแล้วเชื่อมโยงไปสู่อดีตที่มาที่ไปให้ผู้เรียนได้รู้ เข้าใจ และแยกแยะได้ จะทำให้ผู้เรียนไม่เรียนแค่จำ และจำเพื่อลืมต่อไป

2. ศิลปะพื้นบ้านมีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะคือ ท้องถิ่น ร่วมสมัย และแบบสากล ศิลปะพื้นบ้านเราอย่าไปกำหนดว่าศิลปะพื้นบ้านคือท้องถิ่น เท่ากับเป็นการขีดเส้นให้มันไม่สามารถเข้ามาอยู่ในยุคปัจจุบันและอนาคตได้เลย ความเป็นท้องถิ่นก็คือวิถีชีวิตในท้องถิ่น อาทิ พนตนิคม

มีเครื่องจักรสาน บางแผนมีเปลือกหอยการสลักหิน จันทบุรีมีกก แต่ในปัจจุบันได้เป็นร่วมสมัยและกำลังเปลี่ยนไปสู่ความเป็นสากลโดย พนักนิคมไม่ได้ใช้ไม้ไผ่ในพื้นที่ในการทำเครื่องจักสาน บางแผนใช้เปลือกหอยสังมาจากที่อื่นๆ จันทบุรีสั่งกกมาจากที่อื่นๆ โดยเป็นท้องถิ่นที่ผลิตแต่ไม่ใช่แบบเดิมอีกแล้วเนื่องจากวัตถุดิบไม่มีหรือสั่งวัตถุดิบจากท้องถิ่นอื่นๆ เข้ามาทำการผลิต

ความร่วมมือแบ่งออกเป็น 2 อย่าง ได้แก่ 1. ร่วมสมัยในเวลาเดียวกัน คือ มีหลายสถานที่ที่ผลิตสิ่งๆเดียวกันในเวลาเดียวกัน 2. ร่วมสมัยในรูปแบบเดียวกัน คือ มีหลายสถานที่ที่ผลิตสิ่งๆเดียวกันที่มีรูปแบบเหมือนกัน ในอนาคตถ้าการจักสานถูกนำเข้าสู่ในกระบวนการอุตสาหกรรมทำให้การจักสานไม่ได้เป็นเรื่องของท้องถิ่นอีกต่อไปแต่ได้กลายเป็นสากลได้ในที่สุด ฉะนั้นจึงไม่ควรมีการจำกัดว่าศิลปะพื้นบ้านควรอยู่ที่บ้านหรือท้องถิ่นตรงนั้นเท่านั้นหากแต่ ศิลปะพื้นบ้าน สามารถเปลี่ยนเป็นสิ่งร่วมสมัย และพัฒนาสู่ความเป็นสากลก็เป็นได้

3. OTOP ในปัจจุบันพยายามส่งเสริมให้กลายเป็นสินค้าออกซึ่งเมื่อชาวต่างประเทศซื้อไปไว้ที่บ้านก็จะกลายเป็นสากลได้ ในการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านไม่ใช่เพียงการสอนวิธีการสร้างงานหรือการให้รู้ว่าสิ่งนี้คืออะไรเท่านั้น แต่ต้องสอนให้ผู้เรียนรู้ว่าสิ่งที่เขารู้แล้วนั้นมันจะสามารถเป็นอะไรได้บ้าง ประเด็นสำคัญคืออย่ามองไปในเรื่องของการอนุรักษ์ว่าเป็นเรื่องที่ต้องอยู่ในกรอบของความเป็นท้องถิ่นหรือติดจนเกินไปซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้งานศิลปะพื้นบ้านสูญหายหรือตายไปอย่างมากมาย ทั้งจากด้วยสภาพตัวมันเองและความจงใจของมนุษย์ OTOP ไม่ใช่งานศิลปะพื้นบ้าน นับตั้งแต่คำว่า OTOP กับศิลปะพื้นบ้านก็มีความต่างกันมากแล้ว นับแต่ศิลปะพื้นบ้านถูกยอมรับเข้ามาเป็น OTOP ก็จะไม่ใช่งานศิลปะพื้นบ้านอีกต่อไป เพราะศิลปะพื้นบ้านแต่เดิมมีวัตถุประสงค์ไม่ได้ทำขึ้นมาเพื่อขายหรือการค้าหรือเศรษฐกิจ แต่ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวัน ซึ่งเมื่อไรที่ทำเพื่อขายมันจะกลายเป็นของที่ระลึกไปทันที แสดงถึงความแตกต่างด้านประโยชน์ใช้สอยแต่เดิมได้เปลี่ยนแปลงไปคนที่ซื้อไปมิได้นำไปเพื่อใช้สอยแต่เพื่อไปเป็นของที่ระลึก งานศิลปะพื้นบ้านแต่เดิมจะมีลักษณะเป็นงาน Master Piece ชิ้นเดียวในโลก ถึงแม้จะมีลักษณะรูปแบบเหมือนกันผลิตจากที่ที่เดียวกันเทคนิคกรรมวิธีเดียวกันแต่มีความแตกต่างกันเพราะไม่ได้ถูกผลิตด้วยเครื่องจักร ดังนั้น OTOP จึงเป็นเรื่องของความร่วมมือที่มีทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การค้า และอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ไม่ใช่เป็นเรื่องดั้งเดิมแบบพื้นบ้านจริงๆอีกต่อไป แต่มีรากฐานมาจากงานศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

4. ศิลปะพื้นบ้านในตัวของมันเองมีทั้งความใช่และไม่ใช่ศิลปะพื้นบ้านในมุมมองที่แตกต่างกันไป ครูผู้สอนจึงไม่มีสิทธิฟันธงหรือสรุปว่างานใดเป็นศิลปะพื้นบ้านหรือไม่ ศิลปะพื้นบ้านแต่ดั้งเดิมชนิดหนึ่งจริงๆทำขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยในครัวเรือน แต่เมื่อใดที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อใช้ด้วยตัวเองไม่ได้ใช้ในครัวเรือนแล้วโดยมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์

เพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้คนที่เข้าไปเป็นของที่ระลึก เมื่อนั้นก็จะไม่ได้เป็นศิลปะพื้นบ้านอีกต่อไป แต่เป็นความร่วมมือ ซึ่งผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้าน ที่ต้องเข้าใจและสามารถแยกออกได้ ไม่ใช่คิดว่า เป็นศิลปะพื้นบ้านแต่ในความเป็นจริงแล้วเกิดจากการมีวิทยากรมาทำการสอนให้ชาวบ้านทำ ฝึก จนเกิดทักษะความชำนาญแล้วทำเป็นผลงานออกมาแล้วบอกว่านี่คือศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นนั้น สิ่งนี้เป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านที่จะต้องชี้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจ สามารถแยกแยะ ออกได้

5. ปัญหาที่มีทั้งหมดทุกส่วนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่หลักสูตรลงมา คนที่เขียนหลักสูตร เขียนหลักสูตรเพียงไม่กี่บรรทัดที่พยายามจะเปิดกว้างและให้ครอบคลุมมากที่สุด แล้วผู้สอนจะไปตีความอย่างไรก็ขึ้นกับว่ามีความรู้กว้าง ครอบคลุม ลึกซึ้ง หรือจำกัดแคบขนาดไหน ผู้ที่จะเขียน หลักสูตรหรือคำอธิบายรายวิชาการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านได้นอกจากต้องมีความรู้ความ เข้าใจในศิลปะพื้นบ้านเป็นอย่างดีแล้ว ยังต้องมีมุมมองความเข้าใจที่เต็มกว้างและครอบคลุมรอบ ด้าน 360 องศา ด้วยไม่ใช่ร่างหลักสูตรโดยมีมุมมองจากข้อมูลที่มีอยู่เท่านั้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ ปัญหา และสุดท้ายของการเรียนการสอนก็คือต้องการให้ผู้เรียนได้รู้ เพื่อนำไปใช้ และใช้ทำอะไรได้

6. อย่างไรก็ตามสิ่งใดที่ไม่มีปรากฏหรือหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันแล้วไม่ได้ หมายความว่า จะสอนไม่ได้หรือไม่ต้องสอน การสอนในสิ่งที่มันตายแล้วจะสอนให้มันมีชีวิต ให้มี ความโลดแล่นในความรู้สึกได้อย่างไรสิ่งนี้เป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้สอนอีกอย่างหนึ่ง ที่สำคัญคือ ถ้าวันหนึ่งข้างหน้าคนที่เรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านแล้วลงไปอยู่ในที่ที่ไม่มีวัสดุสังเคราะห์เลยเขาก็ สามารถนำความรู้ในอดีตในเรื่องวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีพหรือเอาตัวรอดได้ อาทิ จะก่อไฟในที่ที่ไม่มีไฟแช็คหรือไม้ขีดไฟหรือเครื่องมือจุดไฟสมัยใหม่ได้อย่างไร จะหา น้ำกินเมื่อหลงเข้าไปในป่าได้อย่างไร การสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านให้มีชีวิต ถึงแม้ว่าจะเป็นการสอนที่ ย้อนกลับไปในอดีตในอดีตและผู้เรียนอาจไม่ได้ใช้ในชีวิตจริงปัจจุบัน แต่ไม่แน่ว่าความรู้ศิลปะ พื้นบ้านที่ผู้เรียนได้เรียนไปอาจกลายเป็นความรู้ที่ต้องนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต และทำให้ ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากสิ่งอำนวยความสะดวกสมัยใหม่ใดๆ เข้าตำรารู้ไว้ ใช่ว่าใส่บาบ่อกาม

7. ทำไมผู้เรียนถึงต้องเรียนในสิ่งที่ที่ไม่อยากเรียน คำตอบคือ ผู้เรียนเรียนในสิ่งที่ อยากรู้แต่หลังจากจบการศึกษาแล้วผู้เรียนไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่รู้เรื่องเดียวกันเพราะผู้เรียนต้องไปอยู่กับคน อื่นๆที่มีความรู้ที่หลากหลายมากมายคงไม่มีใครพูดแต่เรื่องของตนเพียงเท่านั้นซึ่งก็คือความรู้ พื้นฐานที่จะใช้ในการสื่อสารกับคนอื่นๆในสังคมได้ วิชาศิลปะพื้นบ้านก็เช่นเดียวกัน แม้ผู้เรียนจะไม่ เห็นความจำเป็นต้องเรียนในปัจจุบัน แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะไม่มีโอกาสได้ใช้ความรู้ใน อนาคต

8. ผู้สอนมีเนื้อหาตายตัวหมายความว่าผู้สอนยึดตำราเนื้อหาของใครเขียนของใครมาใช้แต่ศิลปะพื้นบ้านไม่ได้เป็นเนื้อหาของบ้านใดบ้านหนึ่งหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง เนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านที่ดีที่สุดคือการทำให้ผู้เรียนรู้จักตัวของเขาเอง รู้จักการสำรวจดูว่าในท้องถิ่นของตนเอง เริ่มจากการสำรวจในท้องถิ่นของตนเองว่ามีงานศิลปะพื้นบ้านใดหลงเหลืออยู่บ้างไหม ไม่ใช่การสอนให้รู้จักศิลปะพื้นบ้านในภาคอื่นๆ ที่อยู่นอกท้องถิ่นตนแล้วเกิดความรู้สึกว่าในท้องถิ่นอื่นๆ หรือภูมิภาคอื่นๆ มีงานศิลปะพื้นบ้านที่น่าชื่นชม น่าสนใจ แต่ละเลยหรือมองข้ามงานศิลปะพื้นบ้านที่มีในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งผู้สอนมักจะสอนในสิ่งที่ใกล้ตัวและให้ผู้เรียนยึดถือและยอมรับ มากกว่าสอนในสิ่งที่ใกล้ตัวหรือจากท้องถิ่นที่ผู้เรียนอยู่

9. ในปัจจุบันคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านได้เปลี่ยนแปลงไปไม่ได้มีคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยอีกต่อไปแล้ว ศิลปะพื้นบ้านเดิมทำขึ้นโดยไม่ต้องดิ้นรนต่อสู้แข่งกับเวลา มีชีวิตอยู่อย่างสบายตามอัธยาศัย ในการสอนเพื่อการอนุรักษ์ สอนให้รู้วิธีการทำศิลปะพื้นบ้านนั้นจะสอนไปเพื่ออะไร สอนไปทำไม ให้ผู้เรียนรู้ไปทำไม ให้ผู้เรียนทำเป็นทำไม ในเมื่อผู้เรียนสามารถหาซื้อสิ่งเหล่านั้นได้ง่ายดายโดยไม่ต้องมานั่งทำเองให้เสียเวลา

10. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ ในสมัยก่อนสภาพแวดล้อมทางกายภาพในท้องถิ่นยังมีวัสดุหรือวัตถุดิบตามธรรมชาติในท้องถิ่นมากมาย ที่สามารถนำมาผลิตสร้างงานศิลปะพื้นบ้านได้ แต่ในปัจจุบันความเจริญได้เข้ามาทำให้มีวัสดุสังเคราะห์เข้ามาแทนที่ วัสดุหรือวัตถุดิบดั้งเดิมในท้องถิ่นเหลือน้อยลง ดังนั้นวัสดุสังเคราะห์ที่เริ่มเข้ามาแทนที่วัสดุดั้งเดิมในท้องถิ่น เราจะยอมรับว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือไม่ ถ้ายอมรับว่าวัสดุหรือวัตถุดิบสังเคราะห์ใหม่เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แล้วเราจะยอมรับไหมว่าสิ่งนั้นจะยังเป็นศิลปะพื้นบ้าน เช่น ตะกร้อเดิมเป็นอุปกรณ์กีฬาพื้นบ้านที่สานด้วยหวาย ที่มีความแตกต่างกัน เมื่อสานแล้วแต่ละลูกอาจมีขนาดและน้ำหนักแตกต่างกัน ไม่เท่ากันทุกลูก แต่ปัจจุบันเป็นตะกร้อลูกพลาสติก ที่มีการผลิตที่ทำให้ได้ลูกตะกร้อที่มีขนาดและน้ำหนักเท่าเทียมกัน แต่ถูกสานด้วยเครื่องกลายเป็นศิลปะสากล เราจะยังพูดได้ไหมว่าลูกตะกร้อพลาสติกในปัจจุบันเป็นศิลปะพื้นบ้านได้หรือไม่ ซึ่งเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าในการวัดว่าเป็นศิลปะพื้นบ้านหรือไม่นั้น ถ้าเราขีดเส้นให้ศิลปะพื้นบ้านให้ถูกจำกัดว่าต้องทำด้วยวัสดุและวิธีการแบบดั้งเดิมเท่านั้น งานศิลปะพื้นบ้านก็ไม่สามารถข้ามผ่านเส้นแบ่งระหว่างความเป็นดั้งเดิมหรืออดีต เข้าสู่ความร่วมสมัยในปัจจุบัน และไม่สามารถก้าวไปสู่ความเป็นสากลในอนาคตได้ได้ ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถนำศิลปะพื้นบ้านมาใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันและอนาคตได้ ตะกร้อจึงเป็นตัวอย่างของงานศิลปะพื้นบ้านในอดีตที่สามารถข้ามผ่านเส้นแบ่งมาเป็นร่วมสมัยและเป็นสากลได้ในปัจจุบัน

11. การเรียนการสอนต้องมีความชัดเจนว่าจะทำในเชิงไหนเป็นสำคัญ ถ้าสอนเชิงการอนุรักษ์แบบดั้งเดิม ก็ต้องเป็นแบบในอดีต แต่ถ้าสอนแบบร่วมสมัยและสากลก็ต้องอธิบายถึงความเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างไปจากในอดีตได้ การเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้านในปัจจุบันจึงต้องมีการสอนให้ผู้เรียนรู้จักอดีต รู้จักความร่วมมือในปัจจุบันและรู้จักความเป็นสากลในอนาคตได้

12. สิ่งสำคัญคือ ผู้ที่รู้จักก็ไม่ได้เป็นครู-อาจารย์ ผู้สอนวิชานี้เพราะการถ่ายทอดเป็นอารยธรรมทางปัญญาของท้องถิ่นที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานเป็นการถ่ายทอดกันทางพันธุกรรมในปัจจุบันไม่ใช่ในระบบการศึกษา ในปัจจุบันได้มีความพยายามนำอารยธรรมทางปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่มีทางทำได้เท่ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมอย่างแน่นอน

13. การวัดผลและการประเมินผล แบ่งได้เป็น 2 ด้านคือ ด้านรูปธรรมคือการตั้งคำถามนั้นเป็นการประเมินผลที่สะดวกสำหรับครู ส่วนด้านนามธรรมผู้เรียนได้รับรู้ในสิ่งที่ผู้สอนไม่ได้ถามหรือคาดไม่ถึงอีกมากมาย ดังนั้นการประเมินผลจึงเป็นสิ่งที่ยาก การสอบไม่ใช่เครื่องมือการประเมินผลที่ดีที่สุดในการเรียนการสอนแต่ยังไม่มีเครื่องมืออื่นที่ดีกว่านี้จึงต้องใช้การสอบเพราะเผชิญผู้สอนไปตามในสิ่งที่ผู้เรียนรู้ แต่มีสิ่งที่เราไม่ได้ถามและผู้เรียนรู้นั้นมีมากมาย เราไม่สอนในสิ่งที่เป็นเนื้อหาแต่เราสอนในสิ่งที่เป็นบริบทซึ่งต้องเชื่อมโยงไปหมดทุกอย่าง เพราะความจริงผู้เรียนไม่ได้นำความรู้ไปใช้โดยตรงหรือไปทำโดยตรงแต่เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ได้ วิชาศิลปะที่บ้านเป็นวิชาที่ตายแล้วในปัจจุบันแต่ทำอย่างไรที่ผู้สอนจะปลุกวิชาขึ้นมาแล้วใส่ความมีชีวิตให้กับวิชานี้ให้ได้ ถ้าเอามาขึ้นมาศึกษาเท่ากับเป็นการผ่าศพ แต่ถ้าทำให้มีชีวิตขึ้นมาวิชาศิลปะที่บ้านก็สามารถมีชีวิตดำรงอยู่ในปัจจุบันและอนาคตได้ ผู้สอนต้องหาวิธีการประเมิน ซึ่งวิธีการประเมินต้องไม่ได้เป็นข้อสอบที่ตายตัวใช้กับทุกคนได้หรือเป็นมาตรฐานสากล เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกันดังนั้นในการประเมินผลต้องแยกประเมินเป็นรายบุคคลไป

ในการสอนวิชาศิลปะที่บ้านผู้สอนต้องเข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนสนใจหรือต้องการจะศึกษาอะไร ผู้สอนต้องหาสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมาให้ผู้เรียนได้ศึกษา และในการประเมินก็เช่นเดียวกันผู้สอนควรจะประเมินไปตามสิ่งที่แต่ละคนสนใจศึกษา ต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อะไรที่ผู้เรียนเป็น โดยไม่นำมาเปรียบเทียบกันระหว่างผู้เรียนด้วยกันเนื่องจากศึกษาต่างเรื่องและมีความสนใจแตกต่างกันไป แต่จะมีผู้สอนสักกี่คนที่มีความรู้ที่ใช้ในการประเมินเป็นรายบุคคลได้ ผู้สอนต้องตอบคำถามให้ได้ว่า วัดอย่างไร ให้คะแนนอย่างไร มีเกณฑ์ในการให้คะแนนมากน้อยอย่างไร ผู้เรียนต้องมีสิทธิที่จะรู้ได้ สิ่งนี้จึงเป็นนามธรรมที่เสี่ยงต่อการทดสอบ เพื่อตัดปัญหาทุกอย่างจึงได้ใช้วิธีการประเมินที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดคือ ข้อสอบกลางหรือการสอบมาเป็นการ

ประเมินผลในเวลานี้ แต่ในความเป็นจริงข้อสอบก็ยังคงขาดความเป็นกลาง ค่อนไปทางซึ่งนำความต้องการ

ดังนั้นในการประเมิน ผู้สอนจึงควรทำดังนี้ อันดับ 1. ให้ผู้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการให้รู้ อันดับ 2. ให้ผู้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องไปแสวงหาว่าเขาได้อะไรมาบ้าง ผู้สอนต้องพยายามสร้างสิ่งที่เป็นเกณฑ์ ไม่ใช่พยายามสร้างสิ่งที่เป็นความต้องการผู้สอนหรือเป็นความต้องการของผู้เรียนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยอาศัยเกณฑ์สากลว่า แหล่งที่ศึกษาค้นคว้าอยู่ที่ไหน ใคร อะไร อย่างไร มีรูปแบบขั้นตอนเป็นอย่างไร ผู้เรียนต้องหาคำอธิบายหรือคำตอบเพื่อให้เข้าเกณฑ์ในการประเมินได้ ต่อมาเมื่อเข้าเกณฑ์แล้วสามารถนำเสนอ ดีแม้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การถ่ายทอด ได้มากน้อยเพียงไร ในกลุ่มรายงานหนึ่งๆจึงต้องมีการประเมินย่อยเป็นรายบุคคลประกอบการประเมินเป็นกลุ่มด้วย

วิธีที่ใช้ในการประเมินสำหรับวิชาศิลปะพื้นบ้านที่ใช้ในปัจจุบัน ควรใช้วิธีการประเมินที่มีความหลากหลาย ดังนี้ 1. คะแนนจากการเข้าเรียน 2. การทำงานส่ง 3. การตอบคำถาม 4. การรายงานและอื่นๆ โดยจะไม่เน้นการใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วสรุปรวบยอดจากการประเมินทุกๆด้านแล้วแต่ละคนต่างกันอย่างไรบ้าง ซึ่งวิธีประเมินที่ดีมากกว่าแต่ลำบากผู้สอน ถ้าผู้สอนชี้แจงก็จะส่งงานตลอดเทอมอย่างเดียวไม่สอนซึ่งเป็นปัญหาของผู้สอน ที่สร้างปัญหายังผู้เรียนและทุกระบบด้วย ขึ้นกับว่าผู้สอนในปัจจุบันมีความเป็นครูมากน้อยขนาดไหน ครูในปัจจุบันสอนหรือสั่ง หรือครูใช้ผู้เรียนเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพแสวงหาผลประโยชน์ โดยได้แต่ส่งงานแล้วให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้เองส่วนตนเองก็ได้คำตอบแทนเป็นการสอนรายชั่วโมง ผู้เรียนถามอะไรก็ไม่รู้เป็นปัญหาสำคัญด้านการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดตั้งศูนย์ใดๆก็ตามไม่ใช่หมายถึงการเอาข้าวของต่างๆมารวมไว้ในที่ใดที่หนึ่ง แต่หมายถึงการรวบรวมข้อมูลในเชิงวิชาการ สิ่งที่ควรอยู่ในท้องถิ่นจะมีค่ามากเมื่ออยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ โดยไม่ได้ถูกนำมาสะสมไว้ในที่ใดที่หนึ่ง ในสมัยก่อนหรือคนยุคเก่าเวลาไปเจอข้าวของอะไรก็มักจะสะสมไว้ รวบรวมไว้โดยดูเหมือนว่าเวลาผู้ใดต้องการศึกษาสามารถไปศึกษาได้ในที่ที่เดียวที่รวบรวมเอาไว้ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องนัก ในทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรปล่อยให้สิ่งต่างๆที่ควรอยู่ในท้องถิ่นคงอยู่ในท้องถิ่นนั้นต่อไปอันจะทำให้มีคุณค่ามากที่สุด โดยมีศูนย์เป็นสื่อกลางข้อมูลสำหรับผู้สอนใจได้มาค้นหาก่อนเป็นลำดับแรกก่อนจะเชื่อมโยงไปสู่แหล่งความรู้จริงต่อไป

2. ถ้าผู้เรียนมีความต้องการมองศิลปะพื้นบ้านในเชิงธุรกิจผู้สอนก็ควรสอนให้เห็นมุมมองในเชิงธุรกิจด้วย การทำๆเพื่ออะไรถ้าเป็นการทำเพื่อการอนุรักษ์ก็ควรคงไว้ซึ่งกรรมวิธีหรือ

กระบวนการเทคนิค วัสดุ แบบโบราณ แต่ถ้าทำเพื่อประยุกต์ใช้ตอบสนองความต้องการในปัจจุบัน ตัววัสดุอาจจะเริ่มเปลี่ยน

3. การศึกษาศิลปะพื้นบ้านในปัจจุบันไม่ควรมีการจำกัดสิ่งใดให้ตายตัวลงไปควรเปิดโอกาสให้ศิลปะพื้นบ้านมันเป็นได้ ส่วนไหนที่เป็นก็ดึงส่วนนั้นออกมา ส่วนไหนที่ไม่ใช่ไม่เป็นเราก็แยกมันออกมา

4. วิชาศิลปะพื้นบ้านไม่ใช่วิชาที่จะเรียนจากตำราแต่เป็นวิชาที่ต้องเรียนจากท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตศิลปะพื้นบ้านจริง

5. ผู้สอนไม่ต้องให้ผู้เรียนตอบคำถามว่าทำไมต้องเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านนี้ ตอนต้นชั่วโมงแต่ให้ผู้เรียนได้ตอบหลังจากได้เรียนวิชานี้ไปแล้ว ทุกอย่างผู้สอนมักจะกำหนดจุดหมายปลายทางไว้สวยหรูแต่ผู้เรียนมักไปไม่ถึงจุดหมายปลายทางนั้น ทำไมไม่ให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดและครูเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนไปถึงจุดหมายปลายทางของแต่ละคน หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามถ้าเป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จุดมุ่งหมายของการเรียนอาจไม่สอดคล้องก็ได้ ซึ่งควรทิ้งไว้เป็นปลายเปิดในการถามผู้เรียนว่าคุณต้องเรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านคุณคิดว่า คุณจะเรียนไปเพื่ออะไร ดีกว่าผู้สอนเป็นผู้กำหนด เพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบในระหว่างการเรียนวิชานี้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร

6. ควรเริ่มที่เน้นการสอนในสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียน ให้มองเห็นคุณค่าจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวก่อน

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนในปัจจุบันคนเป็นครูกับความเป็นครูเดินสวนทางกันทำให้เกิดความขาดจิตสำนึกหวังแต่เรื่องของผลประโยชน์เป็นที่ตั้งมากกว่าจะหวังในเรื่องของการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่คน

2. การขาดผู้รู้จริงเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา นับวันยิ่งหมดไปเหลือน้อยลง อันสะท้อนให้เห็นว่าในสหสาขาวิชาต่างๆมีผู้รู้จริงน้อยมาก ผู้สอนหรือคนที่ศึกษาเรื่องศิลปะพื้นบ้านในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อยหรือถ้าจะศึกษาก็เป็นสิ่งที่ยาก ผู้สอนรู้อะไรมาน้อยเพียงใด มีความรอบรู้เพียงใด คิดเป็นไหม และจะมีผู้สอนที่จะรู้ในสิ่งเหล่านี้สักเท่าไร เราจะสร้างผู้สอนที่รู้และคิดได้อย่างไร

3. ปัญหาสำคัญของผู้สอน ผู้เรียน และการเรียนการสอนก็คือการไม่มีหรือมีหลงเหลือศิลปะพื้นบ้านให้ศึกษาเพราะในปัจจุบันแหล่งศิลปะพื้นบ้านลดน้อยลง แถบไม่มีเหลือหรือหายากเต็มที่ ไม่มีข้อมูล ไม่มีวัตถุสืบเหลือ ขาดข้อมูลที่จะเชื่อมโยงจากปัจจุบันย้อนกลับไปสู่

ในอดีต ทำให้คนที่สนใจอยากศึกษาเรื่องนี้ทำได้ยากมากขึ้นทำได้เพียงการศึกษาจากคนที่ศึกษามาก่อน อ่านตำราที่หลายๆ คนได้ศึกษาไว้ก่อนแล้วนำเสนอในขณะที่ไม่มีสิ่งเหล่านั้นในท้องถิ่นอีกแล้ว

4. ปัญหาด้านผู้เรียน ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนไม่รู้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร

5. ผู้สอนกลับเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เป็นผู้นำเสียเองตลอดเวลาไม่ใช่ผู้เรียน

6. ปัญหาด้านสังคมสำคัญที่สุดคือ ศิลปะพื้นบ้านไม่มีผู้สืบทอด เพราะสังคมทุกวันนี้ไม่ได้อยู่ด้วยคุณค่าแต่อยู่ได้ด้วยระบบของเศรษฐกิจ

7. ปัญหาสำหรับวิชานี้ คือผู้สอนรู้อะไรมากน้อยเพียงใด มีความรอบรู้เพียงใด คิดเป็นไหม และจะมีผู้สอนที่จะรู้ในสิ่งเหล่านี้สักเท่าไร เราจะสร้างผู้สอนที่รู้และคิดได้อย่างไร การขาดผู้รู้จริงเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา นับวันยิ่งหมดไปเหลือน้อยลง อันสะท้อนให้เห็นว่าในสหสาขาวิชาต่างๆ มีผู้รู้จริงน้อยมาก

8. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาคม วรจินดา

ความคิดเห็น

1. สิ่งแรกที่ผู้สอนต้องทำคือการทำการศึกษาวิจัยงานหัตถกรรมทุกสาขาเพื่อการค้นหาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากของดั้งเดิมที่ใช้ในวิถีชีวิตจริงในท้องถิ่น นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ตามทฤษฎีการออกแบบ และทฤษฎีทางศิลปะ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสอนต่อไป ผู้สอนควรให้ผู้เรียนไปเก็บข้อมูลรายละเอียดต่างๆ หรือศึกษาจากสถานที่จริง ชื่ออะไร ที่ไหน ชาวบ้านชื่อ-นามสกุลอะไร รายละเอียดของงานเป็นอย่างไร ควรเน้นด้านทฤษฎีแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ อันได้แก่ 1.Academy (การศึกษา) 2.Wisdom (ปัญญา) 3.Experience (ประสบการณ์) 4.Skill (ทักษะ) 5.Conception (ความคิดรวบยอดทางการศึกษา)

2. ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนจากของจริงโดยไม่ต้องยึดหลักสูตรหรือทฤษฎี สื่อการเรียนการสอนควรใช้ของจริงเป็นหลักและใช้ผลงานผู้เรียนร่วมด้วย ด้านการวัดประเมินผลจะใช้การประเมินจากผลงานผู้เรียนเช่นกัน

3. สำหรับวิชาศิลปะพื้นบ้านนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะและความแตกต่างจากวิชาอื่นๆ ขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนจะสามารถเข้าถึงได้มากน้อยเพียงใด ผู้สอนต้องพาผู้เรียนไปศึกษาถึงสถานที่จริง ไปสัมผัสของจริง สัมภาษณ์ ทำรายงาน นำมาออกแบบ ถ่ายภาพหรือสไลด์มาบรรยาย นำเสนอทั้งเดี่ยวและกลุ่ม หลังจากนั้นจะเป็นการปฏิบัติ ด้านสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่มี

ปัญหาเพราะไม่ได้ชี้หามาแต่ได้มาจากผู้เรียน ด้านการประเมินผลใช้การเปรียบเทียบ ผู้สอนเป็นครุมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาไม่ใช่สร้างปัญหา ดังนั้นผู้สอนที่พบว่ามีปัญหาหลากหลายแสดงว่าไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. การเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้านถ้าเป็นสายทฤษฎีก็ควรอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นสายปฏิบัติก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี หมายความว่าไม่ว่าสายที่เน้นด้านใดทฤษฎีและปฏิบัติจะต้องไปควบคู่กันโดยตลอดขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นภาคทฤษฎีนั้นสามารถแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์การเน้นความสำคัญคือ 1. ทฤษฎี 25% 2. ศึกษาวិวัฒนาการ 25% 3. พัฒนาการ 25% และ 4. ประยุกต์ 25% ตามลำดับ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นภาคปฏิบัตินั้นสามารถแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์การเน้นคือ 1. ประยุกต์ 25% 2. พัฒนาการ 25% 3. ศึกษาวิวัฒนาการ 25% และ 4. ทฤษฎี 25% ตามลำดับ

ในการศึกษาในสายที่เน้นทฤษฎีจะมีการเน้นที่กลับกันกับในสายที่เน้นปฏิบัติ เหมือนขวากับดำ ถ้าเป็นการศึกษาหรือทฤษฎี(Education) จะเน้นในการศึกษาจากปัจจุบัน พัฒนาการสู่เป้าหมายต่างๆ ส่วนในด้านการศึกษาวิจัยหรือด้านปฏิบัตินั้นจะเน้นในการศึกษาจากปัจจุบันเจาะลึกลงไปให้เห็นถึงวิวัฒนาการและแหล่งกำเนิด ผู้เรียนมีมาจากหลายสาขาหลายวิชาเอกที่แตกต่างกันมากมาย จึงเพียงให้ผู้เรียนได้สัมผัสเท่านั้น

2. ในการจะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาศิลปะที่บ้านนั้น ผู้สอนต้องให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนก่อนคือ ถ้าผู้เรียนมาเรียนครบ ทำงานครบ ตั้งใจในการปฏิบัติ อยากรู้ก็ได้ ผู้สอนให้เกรด A เลย ส่วนผู้เรียนที่ไม่มาเรียน ไม่ส่งงาน ไม่รับผิดชอบ ผู้สอนก็จะให้เกรด C ส่วนใหญ่ผู้สอนจะให้เกรด A และ B เพราะผู้สอนคิดว่าไม่ใช่วิชาทฤษฎี ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้านควรทำให้เป็นวิชาที่ง่ายในการให้เกรด ไม่ควรปล่อยเกรดยากนัก จะยิ่งทำให้ผู้เรียนไม่มีความสนใจ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้ อย่าทำให้เป็นวิชาที่ดูยาก

3. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาต้องมีความเข้าใจ เนื้อหาวิชาศิลปะที่บ้าน

4. ปัญหาการเรียนการสอนจะไม่เกิดขึ้นถ้าผู้เรียนมีศรัทธาต่อผู้สอนและผู้สอนมีความจริงใจไว้คอยต่อผู้เรียน

5. ถ้าผู้สอนมีวิธีการนำผู้เรียนเข้าสู่เป้าหมายได้ผู้เรียนก็จะชอบเอง

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้เรียนคือการศึกษาความพร้อม ทั้งด้าน ความรู้ สภาพแวดล้อม ปัจจัย มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศิลปะที่บ้าน
2. งบประมาณ วัสดุในการเรียนเป็นปัญหาสำคัญสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบันอย่างมาก
3. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

7. อาจารย์ วิมลวรรณ ศตะกูรมะ

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนควรเป็นอาจารย์ด้านศิลปะและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการศึกษา
2. ผู้เรียนควรมีวุฒิภาวะพอสมควรไม่ควรเป็นนักศึกษาปี 1-2 ควรเป็นนักศึกษาปี 3 และเรียนด้านศิลปะทุกสาขา
3. วัตถุประสงค์ควรมุ่งเน้นให้เกิดทักษะนำไปใช้มากกว่าความรู้ความเข้าใจ ด้านเนื้อหาวิชา ควรแยกเนื้อหาวิชาเป็นศิลปะที่บ้านของท้องถิ่นแต่ละภาคเช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ และเพิ่มเนื้อหาการพัฒนาไปใช้และการอนุรักษ์
4. วิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน ควรใช้การสอนแบบเป็นกลุ่มไม่สอนเฉพาะบุคคลเดียวหรือมีการหมุนเวียนการสอน ไม่ควรใช้วิธีการบรรยายในชั้นเรียนอย่างเดียว ควรมีวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
5. การวัดประเมินผลการเรียนการสอนควรใช้วิธีการวัดผลแบบอิงกลุ่ม ไม่ใช่อิงเกณฑ์
6. ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักศึกษา เช่น ซีดี หรือ วีซีดี เป็นต้น
7. สภาพลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในการเรียนการสอนในปัจจุบันอยู่ในมหาวิทยาลัย ห่างไกลจากท้องถิ่นจริง ทำให้ผู้เรียนขาดการเพิ่มสถานการณ์จริง ต้องใช้เวลาเดินทางหรือการไปศึกษา ไปสถานที่จริง ทำให้การสอนในแต่ละเนื้อหาจะไม่ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีสื่อการสอนที่จัดทำเป็นศูนย์กลางและใช้ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยต่อมหาวิทยาลัย
2. ควรเน้นทักษะพิสัยด้านการคิดการวิเคราะห์
3. เนื้อหาควรเป็นพื้นฐานเฉพาะท้องถิ่นหรือจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสาขาวิชา
4. ไม่ควรใช้การวัดผลประเมินผลที่เน้นความรู้ความเข้าใจ ควรใช้การวัดและประเมินตามความสามารถเฉพาะบุคคล
5. ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นฐานแนวกว้างและแนวลึกได้แก่ภาพรวมของศิลปะพื้นฐาน ทั่วประเทศไทย และแยกเจาะลึกเป็นพื้นฐานเฉพาะที่ ควรเรียนศิลปะพื้นฐาน 1, 2, 3,... มีทั้งการอนุรักษ์และการพัฒนา

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา เรื่องราวทางศิลปะพื้นฐานอย่างชัดเจน จะใช้ความรู้จากเอกสารตำราจึงทำให้จัดเตรียมเนื้อหาการสอนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในหลักสูตร
2. ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อศิลปะพื้นฐานคิดว่าเป็นของล้าสมัยไม่ทันสมัย
3. วัตถุประสงค์เป็นด้านพุทธพิสัยมากเกินไป
4. เนื้อหารายวิชาขาดการพัฒนาหรือการวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบศิลปะพื้นฐานด้านต่างๆ เป็นการสอนเนื้อหาด้าน วัสดุ กรรมวิธีการผลิต และตัวผลิตภัณฑ์
5. สิ่งแวดล้อมทางสังคมขาดการส่งเสริมด้านสื่อการเรียนการสอนหรือการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ขาดบุคลากร เห็นว่าเป็นสิ่งรก และนโยบายการบริหารที่ไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ศิลปะพื้นฐาน
6. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพขาดห้องนิทรรศการถาวรด้านงานศิลปะพื้นฐานหรือศูนย์การศึกษาด้วยตนเอง
7. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มโน พิสุทธิรัตนานนท์

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจดีในทฤษฎีและขอบข่ายเนื้อหาวิชาเป็นประการแรก ต่อมาคือการหยั่งเห็นคุณค่าในตัวศิลปะพื้นบ้านนั้นๆ และคุณค่าเชื่อมโยงไปสู่ชุมชน ท้องถิ่น ทำให้สนใจ รักพอใจจะสืบค้นทั้งยังช่วยให้สามารถวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้ดี โดยทั่วไปศิลปะพื้นบ้านไม่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนในยุคนี้เท่าที่ควร ผู้สอนต้องเชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนปัจจุบัน หากกระตุ้นจิตสำนึกเชิงคุณค่าในตัวผู้เรียนได้ การเรียนการสอนหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็จะง่าย

2. วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและหยั่งเห็นคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านนั้นๆ ให้เห็นคุณค่าที่เป็นภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชาวบ้านในการแก้ปัญหา การดำรงชีวิตและวัฒนธรรม ทำให้สามารถหาแนวทางอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ได้

3. เนื้อหารายวิชาศิลปะพื้นบ้านนั้นควรเกี่ยวกับความหมาย มูลเหตุการเกิด ประเภท ชนิด และคุณค่าของศิลปะพื้นบ้าน แหล่งผลิตหรือสร้างสรรค์ แหล่งจำหน่าย แหล่งอนุรักษ์ (พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ฯลฯ) ปัญหาการสืบสาน การอนุรักษ์และพัฒนา การศึกษาเผยแพร่ทางวิชาการ

4. วิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนนำด้วยการบรรยายโดยผู้สอน การศึกษาค้นคว้า นำเสนอในชั้นเรียนของผู้เรียน ทศนศึกษาหรือออกไปเก็บข้อมูลในชุมชน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศึกษาค้นคว้าทำรายงานเป็นกลุ่มหรือเฉพาะคนเฉพาะเรื่องเป็นเอกสาร

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน ใช้เอกสารประกอบการบรรยาย ใช้แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นและพิพิธภัณฑ์(สถาบันทักษิณคดีศึกษา) ใช้ภาพและของจริง เครื่องฉายภาพ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยกรณีให้วิจัยคุณค่าทางศิลปะ ควรเน้นในเชิงวัฒนธรรมด้วย

6. การวัดประเมินผลการเรียนการสอน เน้นการเก็บคะแนนจากรายงานทั้งจากการศึกษาค้นคว้า เอกสารตำรา จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทศนศึกษา และเน้นการทดสอบความรู้ความเข้าใจปลายภาคเรียน งานเอกสารต้องสมบูรณ์ด้วยภาพประกอบ

7. ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ไม่เต็มที่ เช่น ให้สามารถอนุรักษ์หรือประยุกต์ใช้ได้

8. เนื้อหาวิชาศิลปะพื้นบ้านมีขอบข่ายเนื้อหากว้างแต่มีในหลักสูตรเพียง 1-2 รายวิชา จึงไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ควรจะมีและจำกัดด้วยเวลาเรียน

9. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพโดยเฉพาะในส่วนของทรัพยากร และวัสดุท้องถิ่น ลดปริมาณและหายากขึ้นรวมไปถึงแหล่งผลิตและจำนวนช่างฝีมืออันมีผลกระทบมาจากแผนพัฒนา ฯ ของรัฐ แหล่งความรู้ปฐมภูมิในชุมชนจึงหาได้ยาก เว้นบางประเภทที่ยังมีผู้สืบสาน ส่วนสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไปมากและรวดเร็ว มีผลต่อธรรมเนียมและค่านิยมในศิลปะพื้นบ้านด้วย

10. สิ่งแวดล้อมทางสังคมไม่เอื้อให้กับกิจกรรมการเรียนการสอนในแบบสำรวจ เก็บข้อมูลหรือศึกษาค้นคว้าภาคสนาม

11. การเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านนั้นเริ่มที่หลักการและทฤษฎีทั่วไป เนื่องจากเนื้อหากว้างมาก จึงน่าจะวกเข้าสู่ศิลปะท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคหรือแต่ละชุมชนมีความ หลากหลายซึ่งเป็นข้อดี แต่อาจศึกษาเจาะลึกไม่ได้ง่ายนัก

12. การสอนยังต้องมีเป้าหมายที่เป็นจุดเน้น 2 ลักษณะคือเน้นในเชิงศิลปะ เน้นใน เชิงคติชนวิทยา ซึ่งน่าจะควบคู่กันไปกับ ความงามของศิลปะพื้นบ้าน จึงจะครอบคลุมไปยังส่วนที่ เป็นจินตภาพและปัญญาช่างพื้นบ้านด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรอาศัยแหล่งผลิตและผู้ผลิตเป็นวิทยากรช่วยในรายละเอียด
2. ควรเพิ่มรายวิชาศิลปะพื้นบ้าน เพิ่มเนื้อหา และเชื่อมโยงไปสู่หรือเสริมด้วยการ ปฏิบัติ ประยุกต์บ้างย่อมได้ผลดีกว่า

3. ในอนาคตน่าจะแยกตัวออกมาจากศิลปศึกษาเป็นหลักสูตรเฉพาะศิลปะพื้นบ้าน ไทย ในเชิงคติชนมีแล้วในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทคือ วิชาไทยคดีศึกษาซึ่งถ้าสามารถวาง หลักสูตรได้อาจจะช่วยรองรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจรากหญ้าก็เป็นได้

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ขาดผู้สอนที่มีความสนใจ มีความรู้ความเข้าใจดีในศิลปะพื้นบ้านอีกมากซึ่ง จะต้องมีความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้านด้วย

2. แม้ว่าผู้เรียนจะเป็นคนในท้องถิ่นก็ให้ความสนใจน้อยมาก มองว่าเป็นของเก่าล้า หลัง ตกยุคทั้งในส่วนที่เป็นคุณค่าความงาม ประโยชน์ใช้สอย คุณค่าเชิงวัฒนธรรมหรือคติชนวิทยา

3. ผู้เรียนมีพื้นฐานต่างกันทำให้ต้องปรับแผน วิธีการ รูปแบบ และกิจกรรมการ เรียนการสอนให้เหมาะสม

4. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้แก่ เอกสาร หนังสือ ตำรา เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านมี น้อย ให้ค้นคว้างานวิจัยก็น้อย สื่อที่เป็นของจริงมีตามแหล่งผลิตหรือในท้องถิ่นต้องให้เวลากับ กิจกรรม เก็บข้อมูลและทัศนศึกษา

5. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัญหาพื้นฐานของปัญหาด้านอื่นๆ ใน สถานการณ์ที่วิชาไม่ได้เปิดสอนในสถาบันที่เป็นเอกเทศนี้จึงยากในการสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลการเรียนการสอน

6. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ส่งผลกระทบต่อศิลปะพื้นบ้านแทบทุกด้าน ผู้เรียนที่ได้รับการหล่อหลอมทางสังคม อาจมองวิชาศิลปะพื้นบ้านว่าเป็นเพียงวิชาเติมเต็มในหลักสูตร ความสนใจ ความกระตือรือร้นในการศึกษาลดลง กิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอาจไม่ได้ผลไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

7. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

9. จำลีเบอก ทวี บุรณเขตต์ แสดงความคิดเห็นว่า

ความคิดเห็น

1. ผู้สอนควรถ่ายทอดจากประสบการณ์จริง โดยมีรูปแบบและการยกตัวอย่าง
2. ผู้เรียนควรฝึกสังเกตและวิเคราะห์ ตลอดจนช่วยกันแบ่งหัวข้อในการหาข้อเท็จจริง
3. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน ควรให้บุคคลสนใจเรื่องราวและข้อมูลในชุมชนของตนเอง เพื่อเป็นการสืบทอดประวัติความเป็นมาของตนเอง
4. วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมในชุมชน เช่น โครงการนำชมและศึกษาแหล่งศิลปะพื้นบ้าน โครงการยุวชนนำเที่ยว หรือมีคฤหบดีที่น้อย ควรฝึกจากประสบการณ์จริง เช่น เยาวชนได้พบเห็นและสัมผัสถึงความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย
5. เนื้อหารายวิชาควรศึกษาบุคคลสำคัญในท้องถิ่นและควรให้การยกย่องครุภูมิปัญญาไทย
6. ด้านวิชาการมีศัพท์สูงที่บางครั้งยากต่อการเข้าใจ อุปกรณ์ควรมีราคาถูกลงและหาง่าย เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายของผู้เรียน
7. สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อากาศในเมืองไทยค่อนข้างร้อน จึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา การจัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมเช่น จำนวนผู้เข้าเรียน เสียงและอื่นๆ บางครั้งรบกวนต่อสมาธิของผู้เรียน
8. สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัญหาจากครอบครัวและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และวัฒนธรรมจากตะวันตกเข้ามารวดเร็วมาก ควรสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมไทยให้เยาวชนโดยเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำข้อมูลที่สำคัญบรรจุทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาอย่างหลากหลายและมีความทันสมัย
2. ให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอาจารย์พิเศษให้ความรู้และการวัดและประเมินผล การเรียน
3. รัฐบาลควรร่วมมือกับชุมชน สถาบันการศึกษาในการบูรณาการองค์ความรู้ด้วยกัน
4. ควรสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมไม่ให้สูญหาย ควรจัดค่ายอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมให้แก่เยาวชนโดยศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อให้ซึมซับในเรื่องราว ความ เป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคมและประเทศชาติ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นในวันข้างหน้าจะมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตนเองและพร้อมที่จะถ่ายทอดให้เยาวชนรุ่นต่อไป

ปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1. ผู้สอนขาดสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ออกมาได้ดีเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ
2. ผู้เรียนบางคนขาดจิตสำนึกในด้านศิลปวัฒนธรรมแต่ถูกบังคับให้ศึกษาจึงไม่เกิดความสนใจที่แท้จริง
3. สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีมีราคาแพงต้องลงทุนสูงจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา
4. การวัดและประเมินผลของนักวิชาการและนักวิชาการพื้นบ้านบางครั้งอาจเข้าใจไม่สอดคล้องกัน
5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ต้องระมัดระวังในเรื่องคน สัตว์และแมลง อาจทำให้เกิดความเสียหาย ควรดูแลความสะอาดเรื่องฝุ่นละออง ระมัดระวังเรื่องความร้อน และความชื้นที่อาจทำให้ข้าวของและงานศิลปะพื้นบ้านของโบราณเสียหายได้(ระมัดระวังอย่าให้ถูก แสงแดดและฝน)
6. ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม สังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็ว แบบเมืองใหญ่มีความซับซ้อน ผู้คนเร่งรีบจึงไม่ค่อยมีเวลาประติติประดอยในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีกทั้ง ผู้คนเร่งรีบ การผลิตโดยเครื่องจักรก็มีราคาถูกกว่ามาก
7. ขาดการติดต่อเชื่อมโยงร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างต่างสถาบันต่างภาคในการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนด้านต่างๆ

สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการ

องค์ประกอบการเรียนการสอนทุกอย่างสำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน อันได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน สื่อการสอน การวัดประเมินผล สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ล้วนต้องมีความเชื่อมโยงกับรากฐานของท้องถิ่น บริบทในการดำรงชีวิต สังคม ศิลปวัฒนธรรมเป็นสำคัญที่สุด ผู้สอนที่ดีที่สุดคือชาวบ้าน เจ้าของภูมิปัญญางานศิลปะที่บ้านนั่นเอง การเรียนการสอนจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยขึ้นกับความชอบ ความสนใจของผู้เรียนเอง โดยมีอาจารย์ประจำวิชาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำอธิบายแนะนำ สั่งสอน อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนอยากเรียน สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ และแหล่งความรู้ทางศิลปะที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่แตกต่างกันไป อันได้แก่ การศึกษาที่เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ด้วยการเน้นด้านพุทธิพิสัยควบคู่จิตพิสัย หรือการศึกษาที่เน้นการประกอบอาชีพการพัฒนาที่เน้นด้านพุทธิพิสัยควบคู่ทักษะพิสัย ถึงแม้ว่าอาจารย์ประจำวิชาจะไม่ได้เป็นเจ้าของงานศิลปะที่บ้านก็ตาม หรือไม่ได้มีความสามารถในการปฏิบัติเหมือนกับชาวบ้าน แต่เป็นกุญแจสำคัญที่สุดที่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอด เชื่อมโยง ให้เกิดการแลกเปลี่ยนศึกษาหาองค์ความรู้ ความเข้าใจระหว่าง ผู้สอน ผู้เรียน ท้องถิ่นและสถาบันต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามนักศึกษาศิลปศึกษา

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ก) สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาศิลปศึกษา

ตารางที่ 19 สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาศิลปศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	52	47.3
หญิง	58	52.7
รวม	110	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า17 ปี	1	0.9
17-20 ปี	14	12.7
21-24 ปี	94	85.5
25 ปีขึ้นไป	1	0.9
รวม	110	100.0
3. ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในชั้นปีที่		
ชั้นปีที่ 1	2	1.8
ชั้นปีที่ 2	8	7.3
ชั้นปีที่ 3	70	63.6
ชั้นปีที่ 4	30	27.3
รวม	110	100.0
4. ท่านคิดว่าวิชาศิลปะพื้นฐานมีความสำคัญสำหรับหลักสูตรศิลปศึกษาหรือไม่		
สำคัญ	107	97.3
ไม่สำคัญ	3	2.7
รวม	110	100.0

ตารางที่ 19 (ต่อ) สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาศิลปศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่นักศึกษาศิลปศึกษาทุกคนควรได้เรียนวิชาศิลปะที่บ้าน		
เห็นด้วย	100	90.9
ไม่เห็นด้วย	10	9.1
รวม	110	100.0
6. ท่านคิดว่าสถานภาพรายวิชาศิลปะที่บ้านควรเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือก		
วิชาบังคับ	50	45.5
วิชาเลือก	60	54.5
รวม	110	100.0
7. ท่านได้เรียนในรายวิชาศิลปะที่บ้านแล้วหรือไม่		
ได้เรียน	110	100
8. ท่านคิดว่าในสถาบันอุดมศึกษาท่านควรมีพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่บ้านเพื่อรวบรวมงานศิลปะที่บ้านเพื่อรวบรวมงานศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นหรือไม่		
ควรมี	103	93.6
ไม่ควรมี	7	6.4
รวม	110	100.0
9. ท่านคิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาควรเป็นผู้นำในการรวบรวมอนุรักษ์ เผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นหรือไม่		
ควร	103	93.6
ไม่ควร	7	6.4
รวม	110	100.0
10. ท่านคิดว่าสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (เดิม)ควรเป็นผู้ริเริ่มในการรวบรวมอนุรักษ์ เผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะที่บ้านหรือไม่		

ตารางที่ 19 (ต่อ) สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาศิลปศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ควรเป็น	105	95.5
ไม่ควรเป็น	5	4.5
รวม	110	100.0

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามากเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 52.7 มีอายุระหว่าง 21-24 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.5 รองลงมา มีอายุระหว่าง 17-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.7 ต่ำกว่า 17 ปีและมากกว่า 25 ปีคิดเป็นร้อยละ 0.9 โดยส่วนใหญ่ นิสิตกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 63.6 และรองลงมา กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 27.3 กำลังศึกษาชั้นปี 2 ร้อยละ 7.3 และชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 1.8 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าวิชาศิลปะพื้นบ้านมีความสำคัญสำหรับหลักสูตรศิลปศึกษามากถึงร้อยละ 97.3 และเห็นด้วยที่นักศึกษาศิลปศึกษาทุกคนควรได้เรียนวิชาศิลปะพื้นบ้านถึงร้อยละ 90.9 แต่คิดว่าสถานภาพรายวิชาศิลปะพื้นบ้านควรเป็นวิชาเลือก ร้อยละ 54.4 นักศึกษาคิดว่าในสถาบันอุดมศึกษาท่านควรมีพิพิธภัณฑ์ศิลปะพื้นบ้านเพื่อรวบรวมงานศิลปะพื้นบ้านเพื่อรวบรวมงานศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 93.6 และคิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาควรเป็นผู้นำในการรวบรวมอนุรักษ์ เผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 93.6 และคิดว่าสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย(เดิม)ควรเป็นผู้ริเริ่มในการรวบรวมอนุรักษ์ เผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านคิดเป็นร้อยละ 95.5

ข) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านต่างๆ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านผู้สอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	มีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีวิชาศิลปะพื้นบ้าน	3.99	0.87
2	มีทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะพื้นบ้าน	3.53	0.96
3	มีบทบาทเป็นผู้นำในการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้วิชาศิลปะพื้นบ้าน	3.71	1.01
4	เข้าใจความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนในการศึกษาวิชาศิลปะพื้นบ้าน	3.74	1.00

ตารางที่ 20 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านผู้สอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
5	ให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.17	0.84
6	เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลแสวงหาความรู้ใหม่ๆเสมอ	3.94	0.96
7	มีความทันสมัยในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่	3.68	0.98
8	มีผลงานทางด้านวิชาการเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ	3.88	0.90
9	มีส่วนร่วมกับผู้ชำนาญงานศิลปะที่บ้านในการอนุรักษ์งานศิลปะที่บ้านในท้องถิ่น	4.03	0.90
10	เป็นผู้ชำนาญงานศิลปะที่บ้านทั้งในท้องถิ่นของตนเองและท้องถิ่นอื่นๆ	3.85	0.96

จากตารางที่ 20 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่าข้อความทุกข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ อันดับแรกครูผู้สอนให้ความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียน อันดับสองมีส่วนร่วมกับผู้ชำนาญงานศิลปะที่บ้านในการอนุรักษ์งานศิลปะที่บ้านในท้องถิ่น อันดับสามครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีวิชาศิลปะที่บ้าน ตามลำดับ และเห็นว่ามีความทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะที่บ้านน้อยที่สุด

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านผู้เรียน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	เห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน	3.83	0.80
2	เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี	3.71	0.75
3	เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ	4.01	0.85
4	มีความพร้อมในการทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ	3.82	0.87
5	มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นของตน	3.72	0.81
6	มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นอื่นๆ	3.35	0.85
7	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานศิลปะที่บ้านในท้องถิ่น	3.53	1.00
8	ชอบทำงานเป็นรายบุคคล	3.67	0.92
9	ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม	3.59	1.02

ตารางที่ 21 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านผู้เรียน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
10	สามารถนำความรู้ศิลปะพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.80	0.87

จากตารางที่ 21 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่ามีเพียง 1 ข้อความเป็นจริงในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นฐานในห้องเรียนอื่น ๆ ส่วนที่เหลือข้อความเป็นจริงในระดับมาก ได้แก่ เห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ เห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นฐาน ผู้เรียนมีความพร้อมในการทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ ตามลำดับ และเห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นฐานในห้องเรียนอื่น ๆ น้อยที่สุด

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	เกิดความรู้ความเข้าใจ	4.06	0.67
2	เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม	4.13	0.74
3	เกิดทักษะด้านการปฏิบัติ	3.81	0.80
4	เกิดความเข้าใจขั้นตอนการคิดและแก้ปัญหา	3.84	0.80
5	รู้จักบูรณาการความรู้ที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ	3.96	0.82
6	รู้จักการประยุกต์ สร้างสรรค์ พัฒนา	3.92	0.87
7	สามารถสืบสาน อนุรักษ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้	3.98	0.80
8	สามารถเชื่อมโยงสู่ศิลปะประจำชาติหรือศิลปะอื่นๆได้ต่อไป	3.95	0.81
9	เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ	4.11	0.81
10	บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงมีการกำหนดระยะเวลาในการศึกษาไว้อย่างเหมาะสม	3.89	0.81

จากตารางที่ 22 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่าทุกข้อความเป็นจริงในระดับมาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาศิลปะพื้นฐานเพื่อให้

ผู้เรียนเกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ สามารถสืบสาน
อนุรักษ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ ตามลำดับ และเห็นว่าเน้นด้านเกิดทักษะด้านการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษา
ด้านเนื้อหารายวิชา

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.04	0.72
2	ด้านประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน	3.83	0.71
3	ด้านความงามหรือสุนทรีย์ทางศิลปะ	4.06	0.75
4	ด้านปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อาทิ สังคม คติความเชื่อ วิถีชีวิตและอื่นๆ	4.02	0.78
5	ความจำเป็นและความต้องการในด้านการตลาด ธุรกิจการค้า	3.76	0.81
6	การเลือกสรรวัสดุและวัตถุดิบในงานศิลปะที่บ้าน	3.96	0.80
7	การสร้างและพัฒนาารูปแบบศิลปะที่บ้าน	4.02	0.81
8	กรรมวิธีหรือเทคนิคในงานศิลปะที่บ้าน	3.86	0.92
9	ตัวผลงานศิลปะที่บ้าน	4.05	0.81
10	คุณค่าทางศิลปะในงานศิลปะที่บ้าน	4.20	0.78

จากตารางที่ 23 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่าข้อความ
เป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ เนื้อหารายวิชาศิลปะที่บ้านเกี่ยวกับ คุณค่าทางศิลปะในงานศิลปะ
ที่บ้าน ด้านความงามหรือสุนทรีย์ทางศิลปะ ตัวผลงานศิลปะที่บ้าน ตามลำดับ และเห็นว่ามี
เนื้อหาด้านความจำเป็นและความต้องการในด้านการตลาด ธุรกิจการค้า น้อยที่สุด

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษา
ด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ใช้วิธีบรรยาย	3.98	0.95
2	ใช้วิธีสาธิต	3.26	1.18
3	ใช้วิธีอภิปรายหาข้อสรุป	3.61	0.97
4	ใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ	3.55	0.94
5	ใช้วิธีการสอนแบบปฏิบัติจริง	3.85	1.08
6	ใช้วิธีให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง	4.28	0.87

ตารางที่ 24 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
7	ใช้วิธีบูรณาการความรู้หลากหลายด้านที่สัมพันธ์กันได้	3.86	0.90
8	ใช้วิธีพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรง	4.12	1.04
9	ใช้วิธีสอนแบบวิเคราะห์และวิจารณ์	3.85	0.90
10	ใช้วิธีการสร้างสถานการณ์จำลอง	3.21	1.20

จากตารางที่ 24 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ วิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรากฏ คือ ใช้วิธีให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง ใช้วิธีพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรง ใช้วิธีบรรยาย ใช้วิธีบูรณาการความรู้หลากหลายด้านที่สัมพันธ์กันได้ ตามลำดับ และเห็นว่าใช้วิธีการสร้างสถานการณ์จำลองน้อยที่สุด

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	ตำรา วารสาร หนังสือ	3.86	1.04
2	เอกสารประกอบการเรียนการสอน	3.87	0.95
3	การจัดนิทรรศการ	3.31	1.20
4	วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์	3.66	1.12
5	นาฏกรรมและการแสดง	2.95	1.25
6	สื่อทางเสียง	3.20	1.28
7	รูปภาพ	3.99	0.96
8	วัตถุสิ่งของจริง	3.77	1.13
9	คอมพิวเตอร์และ INTERNET	3.46	1.78
10	คนเป็นสื่อในการเรียนการสอนหรือแสดงเป็นตัวอย่าง	3.57	1.09

จากตารางที่ 25 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ คือ รูปภาพ เอกสารประกอบการเรียนการ

สอน ตำรา วารสาร หนังสือ วัตถุประสงค์ของจริง ตามลำดับ และเห็นว่าใช้สื่อด้านนาฏกรรมและการแสดงน้อยที่สุด

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษา ด้านการวัดประเมินผล

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.
1	แบบทดสอบ	3.51	1.08
2	การทำรายงาน	4.25	0.83
3	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.18	0.81
4	การนำเสนอ	4.03	0.81
5	สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	3.65	0.85
6	เพิ่มสะสมงาน	3.73	1.04
7	การปฏิบัติงาน	4.09	0.86
8	วัดประเมินผลเป็นรายบุคคล	4.08	0.85
9	วัดประเมินผลเป็นกลุ่ม	3.61	0.93
10	การสัมภาษณ์	3.28	1.10

จากตารางที่ 26 จะแปลผลได้ว่า นักศึกษาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่าข้อความเป็นจริงใน ระดับมาก ได้แก่ การวัดประเมินผลที่ใช้ คือ การทำรายงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การปฏิบัติงาน ตามลำดับ และมีความคิดเห็นว่าการประเมินผลโดยการสัมภาษณ์น้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแสดงความคิดเห็นที่มีโครงสร้างของนักศึกษาศิลปศึกษา

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

- ก) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน
- สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ตารางที่ 27 ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
1.	ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน	
	1.1) ด้านผู้สอน ได้แก่	
	- ผู้สอนไม่เข้าใจ ไม่มีความรู้จริงในเนื้อหาหลักซึ่งมากพอ โดยเฉพาะในท้องถิ่น.....	18
	- ผู้สอนไม่อธิบาย หรือชี้แจงขั้นตอนการทำวิจัยไม่เพียงพอก่อนนิสิตลงสนาม.....	4
	- ผู้สอนขาดการศึกษาวิจัย ค้นคว้า แสวงหาข้อมูลที่ค้นพบใหม่ๆ ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ไม่เป็นข้อมูลปัจจุบัน (update).....	3
	- ผู้สอนไม่น่าสนใจ.....	3
	- ผู้สอนวิชานี้มีจำนวนน้อย.....	3
	- ผู้สอนใส่ใจผู้เรียนยังไม่เพียงพอ.....	2
	- ผู้สอนมีความรู้เฉพาะด้านเท่านั้นไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ.....	2
	- ผู้สอนไม่ค่อยมีเวลาให้ผู้เรียนและการเดินทางไปสำรวจสถานที่.....	2
	- ผู้สอนนำความรู้เดิมตนเองมาสอนโดยไม่มีข้อมูลอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ เช่น ตำรา ผลงานวิจัย.....	2
	- ผู้สอนชี้แจง.....	2
	- ผู้สอนขาดทักษะการปฏิบัติงานศิลปะที่บ้าน.....	2
	- ผู้สอนยกตัวอย่างไม่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับศิลปะที่บ้าน.....	1
	- ผู้สอนให้เกร็ดไม่ตรงตามความเป็นจริง.....	1
	- ผู้สอนพูดเร็วเกินไป เขียนอ่านไม่ค่อยออก.....	1
	- ผู้สอนให้เวลาลงไปค้นหาข้อมูลน้อย.....	1
	- ผู้สอนหมดไฟหรือไม่มีความกระตือรือร้นในการสอน.....	1
	- ผู้สอนขาดการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน.....	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- ผู้สอนมีภาระการสอนวิชาอื่น หรือมีภาระงานด้านอื่นๆมาก.....	1
	- ผู้สอนไม่เปิดกว้างรับความคิดเห็นอื่นๆ.....	1
	- ผู้สอนพูดซ้ำหัวข้อเดิมในการสอน.....	1
	- ผู้สอนขาดการเตรียมการสอนที่ดีพอ.....	1
	- ผู้สอนไม่สร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนในการทำงานว่าที่ทำมาถูกต้องหรือไม่อย่างไร.....	1
	- ผู้สอนจำกัดหรือกำหนดหัวข้อในการศึกษาเพื่อทำรายงานไม่เปิดโดยอิสระหรือตีกรอบในการเรียนการสอนมากเกินไป.....	1
	- ผู้สอนไม่อธิบาย ชี้แจงแนวทางในการศึกษาวิชาศิลปะที่บ้าน.....	1
	- ผู้สอนหาแหล่งศิลปะที่บ้านเพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการสอนได้ยาก.....	1
	1.2) ด้านผู้เรียน ได้แก่	
	- ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจ ไม่ชอบวิชานี้เห็นว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ ไม่อยากเรียน.....	28
	- ขาดพื้นฐานและความรู้ความเข้าใจศิลปะที่บ้าน.....	8
	- ผู้เรียนขาดความพร้อมพร้อมก่อนเรียน.....	4
	- ผู้เรียนเบื่อผู้สอน.....	4
	- ไม่มีเวลาในการออกไปศึกษาภาคสนามหรือศึกษานอกสถานที่.....	3
	- ผู้เรียนไม่พร้อมเปิดใจรับเรื่องนี้ ไม่ให้ความร่วมมือ.....	3
	- ไม่เห็นคุณค่า และความสำคัญของศิลปะที่บ้าน.....	3
	- ผู้เรียนที่มาจากต่างภาคไม่เข้าใจศิลปะที่บ้านในท้องถิ่น.....	2
	- ผู้เรียนพบปัญหาในการวิจัยเมื่อลงภาคสนาม.....	2
	- ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการทำงาน ไม่กล้าถามอาจารย์เพราะกลัวการแก้ไขงานวิจัยที่ยุ่งยากและสับสน.....	1
	- ไม่ค่อยรู้จักแหล่งศิลปะที่บ้าน.....	1
	- ให้ความสนใจ.....	1
	- การเข้าถึงงานศิลปะที่บ้านยากขึ้นเพราะไม่ค่อยพบในชีวิตประจำวัน.....	1
	- ผู้เรียนคิดว่าการวิจัยเป็นสิ่งยาก และขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย.....	1
	- ผู้เรียนขาดการศึกษางานศิลปะที่บ้านในท้องถิ่นหรือภูมิภาคอื่นๆ.....	1
	- ผู้เรียนยังขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์และการพัฒนาด้านการออกแบบและสร้างงาน..	1
	- ผู้เรียนรู้สึกว่ายากเกินไปให้ต้องเรียน.....	1
	- ผู้เรียนขาดการไปศึกษานอกสถานที่และใกล้ชิดกับชนบทหรือสัมผัสของจริง.....	1
	- ผู้เรียนไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไรในการทำงานหรือการสอบถามข้อมูลภาคสนาม.....	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	- ผู้เรียนต่างวิชาเอกกันมากไปทำให้ไม่สะดวกในการทำงานร่วมกัน.....	1
	- ผู้เรียนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์การเรียนการสอน.....	1
	- ผู้เรียนทำงานไม่ละเอียดในการศึกษา.....	1
	- ผู้เรียนตามเนื้อหาไม่ทัน.....	1
	- ผู้เรียนเห็นความสำคัญของทำงานรายบุคคลมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม.....	1
	- ผู้สอนให้ข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า ยังไม่เพียงพอ.....	1
	1.3) ด้านวัตถุประสงค์ ได้แก่	
	- ขาดความชัดเจน ไม่แน่นอนในการวางจุดประสงค์การทำงานให้ผู้เรียน.....	8
	- ผู้สอนสอนไม่ตรงหรือไม่ครบถ้วนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้งหมดที่ตั้งไว้.....	4
	- เน้นให้มีความรู้อย่างเดียว. หรือทฤษฎีมากไป.....	2
	- ขาดการบูรณาการทางด้านความรู้เพื่อการประยุกต์ใช้ พัฒนา ออกแบบ.....	2
	- ขาดการเน้นในเรื่องวิธีการคิดหรือการสร้างจิตสำนึกในการเข้าถึงศิลปะที่บ้าน.....	1
	- การบรรลุวัตถุประสงค์เป็นไปได้อย่าง.....	1
	- ผู้สอนเน้นแต่การทำวิจัยเท่านั้น.....	1
	1.4) ด้านเนื้อหารายวิชา ได้แก่	
	- เนื้อหาน้อย ไม่หลากหลายหรือเน้นเพียงแต่ในห้องเรียนไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ.....	14
	- เนื้อหามีปริมาณมากเกินไปเกินกว่าเวลาเรียน.....	6
	- เนื้อหาจำเจ เดิมๆ ซ้ำซากไม่แปลกใหม่.....	4
	- เนื้อหาไม่ค่อยสนุก ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่ทันสมัย.....	4
	- เนื้อหาวิชากว้างไม่เจาะลึก.....	3
	- เนื้อหาไม่ละเอียด.....	2
	- เนื้อหาระเอียดมากไปในบางเรื่อง.....	2
	- เนื้อหารายวิชามีความยากลำบากต้องศึกษาในสถานที่จริง.....	2
	- เนื้อหารายวิชาครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเอง.....	2
	- ไม่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน.....	2
	- เนื้อหาไม่เกี่ยวกับศิลปะที่บ้าน.....	1
	- เนื้อหาสับสน.....	1
	- เนื้อหายาก.....	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
1.5)	ด้านวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่	
	- เน้นการบรรยายหรืออธิบายมากเกินไป มองไม่เห็นภาพ ไม่มีสื่ออื่นๆช่วยเลย.....	15
	- เดิมๆ ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่แปลกใหม่ ไม่หลากหลาย ไม่น่าสมัย.....	12
	- ความยากลำบากในการเดินทางไปศึกษานอกสถานที่.....	6
	- เน้นการทำวิจัยเกินไป (ปัญหายากสำหรับผู้เรียน).....	5
	- ขาดการปฏิบัติสร้างงานจริงหรือการศึกษา สัมผัสจากของจริง.....	5
	- ผู้สอนวางรูปแบบของการวิจัยให้ศึกษาเกินไปไม่เป็นอิสระในการศึกษา และนำเสนอ.....	3
	- ขาดวิธีการสาธิต.....	2
	- ขาดการออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่.....	2
	- ขาดความต่อเนื่อง.....	1
	- ขาดการจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ในการศึกษา.....	1
	- ขาดการให้รายละเอียดวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอน.....	1
	- ไม่นั่นนอน.....	1
	- เน้นการศึกษาจากภาคสนามอย่างเดียว.....	1
	- วิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนยังไม่ดีพอ.....	1
	- วิธีให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองยากเกินไป.....	1
	- ปล่อยอิสระผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองมากเกินไป.....	1
	- ไม่มีการแบ่งเวลาศึกษาเป็นคาบการเรียนต่อหัวเรื่องอย่างชัดเจน.....	1
1.6)	ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่	
	- สื่อการเรียนการสอนไม่มี หรือมีน้อย ไม่เพียงพอ.....	20
	- สื่อไม่มีความทันสมัย ไม่มีความหลากหลาย ไม่น่าสนใจ.....	10
	- ขาดแคลนสื่อของจริง.....	4
	- ขาดข้อมูลอ้างอิงและเอกสารประกอบการเรียนการสอน.....	3
	- ขาดวิทยากรต่างพื้นที่หรือท้องถิ่นหรือภูมิภาคมาช่วยสอน.....	2
	- ขาดแหล่งหรือสถานที่ให้ศึกษางานศิลปะที่บ้าน.....	1
	- สื่อมีคุณภาพไม่ดี.....	1
	- ขาดตัวอย่างผลงานการวิจัยที่เป็นมาตรฐาน.....	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
	1.7) ด้านการวัดประเมินผล ได้แก่	
	- เน้นวัดจากแฟ้มงานและผลงานวิจัยเกินไปเพียงอย่างเดียว.....	6
	- ขาดความหลากหลายหรือแบ่งคะแนนเป็นหลายๆส่วนเพื่อประเมินผลด้านต่างๆ.....	4
	- ขาดความชัดเจน ขาดการวิเคราะห์ วิจัยผลงาน ในการประเมินผล.....	3
	- ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สอน.....	1
	- ใช้การทำรายงานการวิจัยเพียงชิ้นเดียวเท่านั้นแล้วนำเสนอ.....	1
	- การประเมินผลทำได้ยาก.....	1
	- ไม่สามารถสอบถามรายละเอียดในการให้คะแนนได้.....	1
	- เน้นจากการทำชิ้นงานศิลปะที่บ้าน.....	1
	- สอบแบบท่องจำ.....	1
	- ขาดความละเอียดในการประเมินผล.....	1
	- ไม่ต่อเนื่อง.....	1
2.	สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่	
	- ไม่เอื้ออำนวยในการเรียนการสอน ไม่นำเรียน	8
	- แหล่งหรือคนทำงานศิลปะที่บ้านมีน้อยลงหรืออยู่ที่รกรังนดารห่างไกล.....	7
	- แหล่งศิลปะที่บ้านไม่ได้รับความสนใจ ปรับปรุง จึงเสื่อมโทรม.....	5
	- บรรยายภาคในการเรียนน่าเบื่อ.....	2
	- เวลาไม่มีเพียงพอในการศึกษาหรือไม่เอื้ออำนวยกับการศึกษาค้นคว้า.....	2
	- เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการศึกษาศิลปะที่บ้าน.....	2
	- ไม่ค่อยเปลี่ยนสถานที่เรียนเพราะระบบราชการที่มีความยากลำบากกว่าในการติดต่อออกนอกสถานที่.....	1
	- สถานที่ที่ศึกษาไม่เป็นศูนย์หรือรู้จักของผู้เรียน.....	1
	- ไม่มีสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นที่บ้านเพราะเรียนแต่ในห้องเรียนแคบๆ.....	1
	- งานศิลปะที่บ้านขาดความโดดเด่น ใช้การเลียนแบบ.....	1
	- การบังคับให้ต้องดู ต้องเรียน.....	1
	- การศึกษาศิลปะที่บ้านถูกจำกัดอยู่ในวงการของผู้เรียนศิลปะ.....	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) ความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามลำดับความถี่

ข้อ	รายการ	ความถี่
3.	สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่	
	- สังคมขาดความสนใจ ไม่เป็นที่นิยมในการสอนศิลปะที่บ้าน.....	11
	- สภาพสิ่งแวดล้อมของสังคมชุมชนเมืองทำให้มองไม่เห็น ไม่ซาบซึ้งกับเนื้อหาวิชานี้....	5
	- กลุ่มคนที่พอมีความรู้เรื่องศิลปะที่บ้านมีน้อยมากหรือผู้สืบทอดงานศิลปะที่บ้านมีจำนวนน้อยลง.....	3
	- ชาวบ้านท้องถิ่นให้ความร่วมมือดีในเรื่องการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน.....	2
	- สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปไม่เอื้ออำนวยในการศึกษา.....	2
	- สื่อต่างๆมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมท้องถิ่น.....	1
	- ความแปลกหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม.....	1
	- ต่างคนต่างเรียนไม่ค่อยสนใจกันและกัน.....	1
	- ผู้รู้บางส่วนปิดบังข้อมูล ไม่ยอมให้ข้อมูล ไม่ยอมถ่ายทอดข้อมูลหรือความรู้แก่ผู้อื่นที่ไม่ใช่ลูกหลาน.....	1
4.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่	
	- การเดินทางไม่สะดวก สถานที่ที่จะศึกษางานศิลปะที่บ้านอยู่ห่างไกลยากลำบาก	2
	- ขาดแคลนงบประมาณในการออกไปสถานที่จริง.....	1
	- บรรยากาศการเรียนการสอนเงียบเหงา น่าเบื่อ.....	1
	- วัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้.....	1
5.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่	
	- สังคมไม่ให้การส่งเสริมในเรื่องศิลปะที่บ้าน.....	5
	- สังคมไทยรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากเกินไป.....	2
	- รัฐบาลไม่เน้นเรื่องนี้มากนัก.....	1
	- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่นในการให้ข้อมูล.....	1
	- มหาวิทยาลัยมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับสังคมท้องถิ่นน้อย.....	1
	- ขาดคนสนใจอย่างจริงจังในเรื่องศิลปะที่บ้าน.....	1

จากตารางที่ 27 สรุปได้ว่า นักศึกษาเห็นว่า ปัญหาด้านผู้สอนความถี่มากที่สุดคือ ผู้สอนไม่เข้าใจ ไม่มีความรู้จริงในเนื้อหาหลักซึ่งมากพอ โดยเฉพาะในท้องถิ่น ความถี่รองลงมาได้แก่ ผู้สอนไม่อธิบาย หรือชี้แจงขั้นตอนการทำวิจัยไม่เพียงพอก่อนนิสิตลงสนาม ปัญหาด้านผู้เรียน ความถี่มากที่สุดคือผู้เรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจ ไม่ชอบวิชานี้เห็นว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ ไม่อยากเรียน

ความถี่รองลงมาได้แก่ ผู้เรียนขาดพื้นฐานและความรู้ความเข้าใจศิลปะพื้นบ้าน ปัญหาด้าน วัตถุประสงค์ความถี่มากที่สุดคือการขาดความชัดเจน ไม่แน่นอนในการวางจุดประสงค์การทำงาน ให้ผู้เรียน ความถี่ รองลงมาได้แก่ ผู้สอนสอนไม่ตรงหรือไม่ครบถ้วนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งหมดที่ตั้งไว้ ปัญหาด้านเนื้อหาวิชาความถี่มากที่สุดคือ เนื้อหาน้อย ไม่หลากหลายหรือเน้น เพียงแต่ในห้องถิ่นเท่านั้นไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ ความถี่รองลงมาได้แก่ เนื้อหามีปริมาณมากเกินไปกว่าเวลาเรียน ปัญหาด้านวิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนความถี่มากที่สุดคือ เน้นการบรรยาย หรืออธิบายมากเกินไป มองไม่เห็นภาพ ไม่มีสื่ออื่นๆช่วยเลย ความถี่รองลงมาได้แก่ ใช้วิธีเดิมๆ ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่แปลกใหม่ ไม่หลากหลาย ไม่น่าสมัย ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนความถี่ มากที่สุดคือ สื่อการเรียนการสอนไม่มี หรือมีน้อยไม่เพียงพอ ความถี่รองลงมาได้แก่ สื่อไม่มีความ ทันสมัย ไม่มีความหลากหลาย ไม่น่าสนใจ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลความถี่มากที่สุดคือ เน้นวัดจากแฟ้มงานและผลงานวิจัยเกินไปเพียงอย่างเดียว ความถี่รองลงมาได้แก่ ขาดความ หลากหลายหรือแบ่งคะแนนเป็นหลายๆส่วนเพื่อประเมินผลด้านต่างๆ สภาพสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพมีลักษณะความถี่มากที่สุดคือ สถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการเรียนการสอน ไม่น่าเรียน ความถี่รองลงมาได้แก่ แหล่งหรือคนทำงานศิลปะพื้นบ้านมีน้อยลงหรืออยู่ที่รกรากห่างไกล สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีลักษณะความถี่มากที่สุดคือ สังคมขาดความสนใจไม่เป็นที่นิยมใน การสอนศิลปะพื้นบ้าน ความถี่รองลงมาได้แก่ สภาพสิ่งแวดล้อมของสังคมชุมชนเมืองทำให้มอง ไม่เห็น ไม่ซาบซึ้งกับเนื้อหาวิชานี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพความถี่มากที่สุดคือ การเดินทาง ไม่สะดวก สถานที่ที่จะศึกษางานศิลปะพื้นบ้านอยู่ห่างไกล ยากลำบาก ปัญหาสิ่งแวดล้อมทาง สังคมความถี่มากที่สุดคือ สังคมไม่ให้การส่งเสริมในเรื่องศิลปะพื้นบ้าน

ข) ประมวลข้อมูลความคิดเห็นนักศึกษาศิลปศึกษา

ด้านผู้สอน

- ควรมีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้านไม่ลึกซึ้ง ไม่รู้จริง ไม่แน่นมากพอ ถ้า เป็นไปได้ควรจะมีทักษะในการปฏิบัติได้
- ควรอธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ กระบวนการและขั้นตอนการทำงานวิจัย ตัวอย่างที่ชัดเจนแหล่งข้อมูลที่ชัดเจนหรือที่เป็นไปได้ เพื่อเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนในการทำงาน ภาคสนาม ไม่ใช่เพียงข้อมูลภาคทฤษฎีเท่านั้น เพราะในปัจจุบันอาจหาไม่พบตามทฤษฎีที่มี อัน แสดงถึงความไม่ทันสมัยหรือเป็นปัจจุบันของข้อมูลหรือทฤษฎีที่มีทำให้นักศึกษาประสบปัญหาเมื่อ ลงภาคสนาม

- ควรมีการเตรียมตัวและมีความพร้อมในการสอน มีความเป็นกันเองกับผู้เรียนให้มากกว่านี้
- ไม่ควรพูดเร็วเกินไป และควรเขียนด้วยลายมือที่ให้ผู้เรียนอ่านออกมากกว่านี้
- ควรมีการติดตามงานจากผู้เรียนเพื่อตรวจความคืบหน้าเป็นระยะๆ เป็นที่ปรึกษาที่ดี
- ควรมีความรู้ที่กว้างขวางค้นหาศึกษาทำวิจัยค้นหาความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติมอยู่เสมอ
- กระตือรือร้นในการสอน และเอาใจใส่ผู้เรียนมากกว่านี้
- ควรเปิดกว้างด้านความคิดและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนและควรใช้เวลาผู้เรียนในการศึกษา
- ควรหาวิธีการที่จะทำให้วิชานี้กลับมาอยู่ในความสนใจของผู้เรียน สถาบันและสังคมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- ไม่ควรมีความคิดหรือความเชื่อมั่นในความรู้ที่ตนเองมีจนเกินไป
- ควรมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวบ้านอย่างแท้จริงทั้งในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่นรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับชาวบ้านในการทำกิจกรรมและการอนุรักษ์ต่างๆเสมอ ก่อนมาสอนวิชานี้เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและสร้างความศรัทธาแก่ผู้เรียน
- ผู้สอนขาดการสำรวจและสร้างความสัมพันธ์กับท้องถิ่นก่อนการให้ผู้เรียนไปศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม

ด้านผู้เรียน

- ผู้เรียนควรมีสิทธิในการเลือกว่าจะศึกษาเรื่องใดที่อยู่ในความสนใจ
- ต้องศึกษาศิลปะพื้นบ้านท้องถิ่นของตนเองให้มากกว่าที่เป็นอยู่
- ควรศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่อาจารย์สอนให้มากกว่าเดิม
- มีภาระปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษานอกสถานที่เพิ่มเติม
- ขาดความเข้าใจในวิธีการสอนหรือการศึกษาจากสื่อการเรียนการสอน
- ทุกคนน่าจะมีโอกาสได้เรียนวิชานี้
- ผู้เรียนควรให้ความสนใจศึกษาหาความรู้ด้านนี้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่
- ควรคัดสรรผู้เรียนที่ต้องการเรียนเรื่องนี้โดยการเปิดเป็นวิชาเลือกสำหรับผู้สนใจจริงๆ
- ผู้เรียนควรเปิดใจกว้างในการรับรู้และเห็นความสำคัญเรื่องศิลปะพื้นบ้านให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

- ผู้เรียนมีความสนใจและมีความพร้อมในการที่จะออกไปศึกษาหาข้อมูลในภาคสนาม
- ผู้เรียนต้องมองเห็นคุณค่า และภูมิใจในงานฝีมือ ภูมิปัญญาผลงานของชาวบ้าน ไม่ดูถูกดูแคลน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

- สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจได้
- ควรมีความชัดเจน แน่นนอน และเฉพาะเจาะจงลงไปเลย
- เห็นว่าเป็นการยากที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
- ควรจัดให้เป็นวิชาเลือกจะดีมากกว่า ไม่ควรบังคับให้ผู้ที่ไม่อยากเรียนมาเรียน
- ควรให้รู้จักการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสาขาที่เรียนในด้านเฉพาะทางต่างๆได้
- ควรให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ มีความรู้และความเข้าใจ ไม่เน้นหนักด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป
- ควรให้รู้จักการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วย
- ขาดในเรื่องของการวิเคราะห์ พัฒนา สร้างสิ่งใหม่ และการออกแบบ ต่างๆ
- เน้นการสร้างจิตสำนึกของผู้เรียนให้มากขึ้น
- ควรมีการเปรียบเทียบงานศิลปะพื้นบ้านระหว่างภูมิภาคต่างๆ ในด้านต่างๆ เช่น วัฒนธรรม วิถีความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์

ด้านเนื้อหารายวิชา

- ไม่ค่อยมีสถานที่ให้ศึกษา
- ไม่ควรใช้เพียงพื้นฐานความรู้เดิมของผู้สอนมาสอนเท่านั้น
- ควรมีเนื้อหาที่หลากหลาย แปลกใหม่ ไม่ควรพูดแต่เนื้อหาเดิมๆ
- ควรเพิ่มรายละเอียด ความแน่นของเนื้อหาความรู้ กว้าง ครอบคลุมทั่วประเทศ ลึก และหลากหลายมากขึ้นกว่านี้ ไม่เฉพาะเพียงพื้นที่ท้องถิ่นหนึ่งท้องถิ่นใดเท่านั้น แต่ควรเน้นพื้นที่ในท้องถิ่นหรือในภาคที่ตนศึกษาอยู่เป็นพิเศษ และไม่ควรมีแต่ทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ควรให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจภาพรวมกว้างๆและเลือกการเจาะลึกเป็นบางอย่างบ้าง

- ผู้สอนอาจไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเป็นก็ได้ แต่ต้องรู้จัก ถ่ายทอดได้ มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

- ควรชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของศิลปะพื้นบ้านผนวกเข้าไปกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักสูตร

- ควรมีเนื้อหาที่เป็นสภาพเหตุการณ์จริง สืบหาข้อผิดพลาดต่างๆ และประโยชน์ที่เกิดขึ้น

- ควรแบ่งเนื้อหาในแต่ละหัวข้อออกเป็นคาบเรียนที่แน่นอน ชัดเจน

- ควรมีประวัติความเป็นมาในอดีตและการสืบทอดต่อไปในอนาคต

ด้านวิธีการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอน

- ควรใช้วิธีสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น น่าจะมีการพูดคุยหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รู้ให้มากกว่านี้ ไม่ควรมีแต่การบรรยายวิธีเดียว อาทิการชี้ให้เห็น การยกตัวอย่างประกอบ การเชิญวิทยากร เป็นต้น

- ไม่ค่อยมีสถานที่ให้ศึกษา

- ควรพาไปศึกษานอกสถานที่หรือสัมผัสของจริงบ่อยๆมากกว่านี้ เป็นวิธีการที่ผู้เรียนให้ความสนใจมาก

- อยากให้มีวิธีการแสดงหรือการสาธิต และ อธิบายประกอบ

- ควรพาผู้เรียนไปศึกษาจากพิพิธภัณฑ์ก่อนการให้ไปศึกษานอกสถานที่เอง

- ควรให้ผู้เรียนมีโอกาสในการได้สัมผัสของจริงหรือการทำผลงานจริง

- ควรให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนสามารถทำการศึกษาเองได้อย่างเข้าใจ

- นำวิธีการสอนใหม่ๆมาใช้

- ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ดีขึ้นนอกเหนือจากการเน้นประสบการณ์ตรง

- ใช้วิธีที่ทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปอย่างเคร่งเครียด สบายๆ สนุกสนาน มีกิจกรรมน่าสนใจ

- ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์ได้

- ไม่ควรปล่อยอิสระให้ผู้เรียนมากเกินไปในการศึกษาในภาคสนาม ควรให้คำชี้แนะผู้เรียนและควบคุมผู้เรียนต่างๆไม่ให้หลุดจากจุดประสงค์ที่ต้องการ

- ควรมีการสอนให้บูรณาการความรู้กับสาขาวิชาอื่นๆได้

ด้านสื่อการเรียนการสอน

- ยังด้อยพัฒนามาก ควรมีการปรับปรุงด้านเทคโนโลยี ให้นำสมัย สร้างความน่าสนใจให้มากขึ้น
- ควรมีความพร้อมในการจัดเตรียมสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย ข้อมูลอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ
- ยังขาดแคลนสื่ออีกมาก ยังไม่เพียงพอสำหรับทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพและเกิดความเข้าใจได้
- ควรหาวิทยากรพิเศษ ปราชญ์ชาวบ้านจากท้องถิ่นนั้นๆหรือต่างท้องถิ่นมาร่วมในการสอน
- ควรมีการใช้สื่อของจริงจากภาคต่างๆมาใช้ให้มากยิ่งขึ้น

ด้านการวัดประเมินผลการเรียนการสอน

- อยากให้ประเมินจากแนวคิดหรือแนวปฏิบัติของผู้เรียนบ้าง
- ดูที่ผลงานมากกว่าบุคคล อาทิ รายงาน Portfolio
- ควรให้ผู้เรียนสามารถสอบถามรายละเอียดการให้คะแนนหรือการประเมินผลได้ และเปิดเผยมากกว่านี้
- ควรทดสอบจากความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนให้เห็นความตระหนักถึงความสำคัญ พัฒนาการ
- การสอบไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกดีกับวิชาศิลปะพื้นบ้านไม่ใช่วิธีเดียวในการวัดผล ควรใช้วิธีการอื่นๆร่วมด้วย เพราะผู้เรียนมีความถนัดมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่เหมาะสมนักถ้าจะใช้วิธีการวัดประเมินผลอย่างเดียวเท่านั้น
- ควรมีทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ
- ควรมีการวิจารณ์เปรียบเทียบผลงานเพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงข้อผิดพลาดและควรแก้ไขอะไรรวมถึงได้เห็นตัวอย่างงานที่ดีมีคุณภาพว่าเป็นอย่างไร